

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Brevveksling

mellem

B. S. Ingemann og Fru J. C. v. Rosenørn.

Red

V. Heise.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

1881.

Brevveksling

mellem

B. S. Ingemann og Fru D. C. v. Rosensørn.

Brevveksling

mellem

H. S. Ingemann og Fru J. C. v. Rosenørn.

Red

V. Heise.

Kjøbenhavn.

C. N. Reitzels Forlag.

1881.

Kjøbenhavn. — Bianco Lunos Kgl. Hof- og trykkeri.

Fortale.

Nærbærende Brevveksling maa betragtes som et Anhang til de af mig i 1879 udgivne „Breve til og fra Bernh. Sev. Ingemann“. I denne Samling optoges ingen af Brevene mellem Ingemann og Fru Rosenørn, fordi jeg fandt, at medens disse Breve enkeltvis medtagne i Samlingen ikke i nogen særegen Grad vilde udfylde deres Plads i denne, vilde de derimod som et lille Hele for sig kunne for Ingemanns sidste Livsaffnit give et fyldigere Bidrag til den Afspjeling af hans Personlighed og digteriske Udvikling, som var tilfjttet ved hin Brevsamling.

Kammerherreinde Ingeborg Christiane v. Rosenørn, født de Wormskjold, havde været gift med Stiftamtmand i Aarhus P. D. v. Rosenørn, efter hvis Død hun tog Ophold i Sorø, hvor Sønnen blev Elev paa Akademiet. I denne Dame havde Ingemann fundet en sympatetisk Sjæl, i hvis Selskab hans Aand fik herlige Impulser. Med hende havde hans Øje gennembvandret Stjernehimlen, som han idelig omtaler i sine Breve; med hende havde han paa Vandringer i „Filosofgangen“ talt om sine digteriske Indskydelser, og naar han for

hende havde læst sine Udkast, beholdt han fra hendes Mund ikke blot begejstret Samstemning men funde Domme og selvstændige Bemærkninger. Der skal i Fru Rosenørns Bæsen have været noget meget primitivt og særdeles forfriskende, og dette gjorde godt i det stille Sorø. Det var derfor et stort Savn for Ingemann, da denne Veninde forlod den gamle Klosterby. Paa dette Tidspunkt (1837) havde Ingemann nylig med „Dronning Margrethe“ affluttet sin romantiskhistoriske Digtning, og hans Genius søgte ny Former og ny Impulser. Men hans Hustrus bestandige Svaghed lagde et vist Tryk over det stille Hjem. „Havde jeg blot Lucie transportabel“, denne Klage lyder som et Omkvæd i Brevene. Dertil kom, at han ved jævnlig og længe ad Gangen at blive konstitueret i den daværende Direktors, Waages, Sted følte en pinlig Hæmmelse i Landslivets Flugt. Sorølivet var blevet ham trættende og ensformigt og altfor snævert, og han følte det dobbelt, da den Personlighed var draget bort, i hvis Omgang store Livsmagter havde flaaet med Bingerne for ham og baaret ham op. Længselen efter København, „Intelligentsens Brændpunkt“, efter det rigere Mennekeliv, og Savnet af fordums Dages vennefulde Omgang, denne Følelse gaar fra først af gennem Brevene og kulminerer i Brevet af 16de Oktober 1841 (Nr. 14), hvor Ingemann taler om Akademiets Lærerpersonale som en ulykkelig Samling af Invalider og trangbrystige Mennesker, hvorfra han med saa andre maatte flygte for ikke ligeledes at gaa til Grunde. Om-

sider skænkede en mild Resignation overfor det umulige sig dog i hans Sjæl; og da det politiske Røre i København under Christian den 8de paa Ingemann kun gjorde Indtryk af et Filisteri, der vilde kvæle Poesien og alt ædelt aandeligt Liv, blev han, efter endnu at have følt sig ungdommelig opildnet ved den blussende National-aand i Aarene 1848—50, tilsidst forsonet med Tanken om at skulle ende sine Dage i den lille By ved den venlige Skovsø, i hvis fredelige Asyl hans Aand under indadvendt Betragtning, fremkaldt eller i al Fald nærret ved Salmerevisions-Arbejdet, fordybede sig i „Mellemtilstanden“ for derefter udelukkende at fæste Blikket paa „det første og det sidste“. Disse vekslende Stemninger, hans Sjæls Vaande under Ensomheden og de med hans Digtervirksomhed inkommensurable Direktor-Pinagtigheder, der tilsidt bleve permanente, hans Længsel efter aandelige Impulser og paa den anden Side Følelsen af, at Virkeligheden med sit Filisteri kun indeholdt Dødsmomenter for det aandelige Liv, Fordybelsen i det hinsidige og Bestuelsen af dets sejrende Frembrud, dette er i Hovedsagen Indholdet af de fortrolige Udtalelser, som her foreligger fra Ingemann overfor en Kvinde, som altid havde et forstaaende Øre for hans Ord, og i hvis Breve den trofaste Veninde og den tænksomme Læserinde ere forbundne, hvorhos de aabenbare den fint dannede Dame, der stundom fremfører Sagttagelser og Domme fra de høje Kredse, hvori hun bevægede sig. Fru Rosenørn var nemlig fra 1ste Januar 1845 Overhofmesterinde ved

Christian den 8des Hof og beklædte denne Stilling hos
Enkedronning Caroline Amalia til sin Død d. 22de
April 1859.

Saalænge Enkedronningen levede, syntes det ikke
betimeligt at lade denne Brevveksling udkomme, da en-
kelte Ytringer i Brevene maatte have vaft smertelige
Erindringer hos den høje Fyrstinde fra de for hende
jaa tunge Aar 1848—50. Dette er Grunden til, at
dette lille Anhang til den større Brevsamling først nu er
kommet frem.

Til Underretning for Læserne bemærkes, at Anmærk-
ningerne med * ere tilfattede af mig, hvorimod de af Inge-
mann et Par Steder vedføjede Anmærkninger ere førte
ned med et †.

Rvislemark Præstegaard i Oktober 1881.

Udgiveren.

Kjære gode Fru Rosenørn!

Tillad mig at sende Dem medfølgende Smaaafange, som jeg troer vil finde Gjenklang i Deres kjærlig fromme Sind, uagtet de nærmest ere bestemte for Børn; men Børn skulle vi jo dog Alle i en vis Forstand være, og den glade Følelse af Barneforholdet til den store evige Fader veed jeg De kjender og holder fast paa. Naar den Stemning indfinder sig hos mig, føler jeg mig allerlykkeligst, og det kommer mig da for som hiin store Fader faae mildt dertil og betragtede selv Mennefsnaturens mindst glædelige Phænomener som store Børnestreger, hvorover han med sin uendelige Kjærlighed slog Streg.

At vi her savne Dem meget behøver jeg da ikke at sige Dem. Det vilde glæde os meget kunde Haabet gaae i Opfyldelse om at see Dem her i næste Maaned. Jeg har været doven i Sommer, om jeg vil bedre mig i det Stykke til Vinter veed jeg ikke endnu. Vi har faaet en ny vakker Familie her i Waages*).

Jeg havde nær faaet Lyft til at blive Secretair i Ordenskapitlet; det var en Sinecure for en Poet, der behøvede Hovedstadslivet til Incitament til sine Tider. Men den academiske Virksomhed her er dog undertiden

*) G. S. Waage var Akademiets Direktor.

nogen, og en blot Sinecure ubehagelig; medens jeg tænkte løselig derpaa, blev Posten besat.

Deres gamle kjære Bolig er nu forandret til et kjedsommeligt Kasserer=Contoir. Den nydelige Have har jeg ikke seet i Sommer og ingen Nattergal hørt fra Bænken paa Høien. En lille Villieconval, som engang har figet Stjerner deroppe, hører til mit Herbarium. — Min Stjernerundskab gaaer det nu tilbage med, hvor ufuldkommen den var; jeg — famlede dog kun iblinde og kunde neppe uden Hjælp finde Polarstjernen end sige tænke paa at gennemtrænge hiin rige Naturverdens Mysterium. Dog til en opløstende Idee og Billedet for en Verdensanskuelse ledede hiin Famlen efter den ledende Traad i den cosmiske Natur=Labyrinth, og derfor takker jeg min taalmodige Lærerinde.

De hjerteligste Hilsener fra Lucie og
Deres hengivneste
B. S. Ingemann.

2.

Kbhvn. 25de Sept. 1837.

Kjære Professor Ingemann!

De har saa ubeskriveligen glædet mig ved Tilsendelsen af Deres herlige Børnesange og ved Deres venlige Brev, saa jeg forgjæves vilde lede efter Ord som ret kunde udtrykke Dem min Taknemlighed. Jeg trøster mig ved at De er saa vant til at forstaae en halvqvædet Vise, og en glædelig Erfaring har ofte lært mig, at De ogsaa forstod mig, i hvor ufuldkommen jeg end fortolkede min Mening. Det vil De, ikke sandt?, ogsaa gjøre nu. Og ligeledes vil De vide hvor usigelig gjerne jeg kommer til Sorø endnu i dette Efteraar — selv om det ikke skulde

lykkes mig at bringe det til Udførelse. Veed De ogsaa hvilken der er mig den kjæreste af Deres deilige Morgenfange, som jeg allerede var ret fortrolig med, inden jeg modtog dem af Deres Haand. Det er den som i Tankerne stiller mig hen paa Nigi, hvor De nok veed jeg saa inderlig gjerne hører Solen opgaae*). Jeg længes efter man skulde faae Melodier til alle disse skjøne barnlige Sange. Jeg skulde da ret indøve dem paa Harpen, og lade min Stine indstudere Sangen, naar hun rigtig faaer lært at bruge sin Stemme. — Min Harpe har jeg igjen faaet frem, og med den Deres Psalmer. Det klæder ikke godt at bede om mere, naar man allerede har faaet saa meget: dog maa De tilgive mig, at jeg spørger om jeg ikke snart tør vente en lille Forøgelse af den saa herlig begyndte Samling „Aftenfangs-Psalmer“. — Var det muligt, kjære Ven, saa skriv dem medens De endnu er i det yndige stille Sorøe, hvor De langt bedre end her, har „Guds rige Herlighed for Die!“

Naar Psalmerne ere digtede, saa skulde De komme her til Bhen. Saa kunde De paa en anden Maade fremme den gode Sag. Profant! sige vel de Erke Catholiske, de saakaldte Hellige — men dog vist til udbredt Gavn, dersom det kunde lykkes Dem, at rense Smagen paa Scenen, hvor de franske Letfærdigheder ere nær ved at anmasse sig udelukkende Herredømme. Jeg har ikke villet tage fast Logeplads i Vinter, fordi jeg ikke vilde udsætte mine Biegebørn for at see og høre, hvad de hellere, saalænge som muligt, maa blive uvidende om.

Naar jeg yttreer en saadan Mening for de engang hærdede Damer, ellers meget jædelige og forstandige, saa

*) Sigter til Ingemanns Skildring i „Reiselyre“ af en Solopgang paa Nigi.

svare de mig: „Sa, det er sandt nok, naar man saaledes vil tænke over det; men man hører kun den smukke Musik, og lægger ikke Mærke til Texten.“ — Er det ikke ynkeligt? — Parterret tænker dog lidt mere og bruger sin dissonnerende Recension, som jeg forleden var Vidne til ved Ambassadeuren, hvis meget flaaue Omne neppe vil kunne opretholdes ved Aubers melodiske Musik og en original, smukt udført Decoration af en Scene paa Scenen. Hvorledes gaaer det Deres Søster ved den begyndte Kulde? Hun holder sig vist godt indpakket. — Med de bedste Ønsker for hendes, for Deres og for vores dyrebare Lucies Velgaaende, og med inderlig Tak for det Vensteb De Alle have viist, og ville bevare mig fjern eller nær, anbefaler jeg mig Dem

hengivenst

Christiane v. Rosenørn.

3.

D. 1ste April 1838.

Kjære Veninde!

Omtrent samtidig med denne lille Epistel skulde min „Renegat“ præsentere sig for Dem, og jeg beder Dem undskyldte, at han igrunnen er en Slynge eller hvad jeg dog heller med hans eenfoldige Tjener vil antage — „kun gal“. At jeg har tænkt paa Heinr. Heine og det unge Tydskland vil De see. Hovedinteressens vil naturligviis gaae over til den tyrkiske Sultan, og jeg haaber, man vil give mig Ret i at finde mere Gehalt i en jaadan Tyrk end i alle Renegater.

At min Tyrk imidlertid har høilig Uret i at søge den absolute Sandhed i et menneskeligt Væsen istedetfor i Guddommen selv, er unegteligt; det er een af hine ædle Wild-

farelser, der dog ofte kan gjøre de bedste Mennesker ullykkelige; hvis den Sandhed, vi søge, ikke laae udenfor Videnskabens og Omstiftelighedens Regioner, vilde vistnok Menneskelivet i det Hele være en sorgelig Ironie over den Sandhedskjærlighed, der dog ene giver det Værd og Betydning.

Jeg er overbeviist om, at De fuldelig vil see hvorledes jeg har meent det, om det ogsaa vil blive misforstaaet af Mange. Modsjætningen af en despotisk Liberal og en en liberal Despot var mig et Par Billeder, der naturlig udsprang af Ideen og dens Udvikling, men som muligt ogsaa vil mistydes af Partiaanden. For om muligt at hindre det, skrev jeg Forerindringen og appellerede til den Sandhedskjærlighed, der dog meere eller mindre kan findes i ethvert Partie.

Jeg er bange, vi faae ikke den Glæde at træffe Dem i Kjøbenhavn, men haaber vist, at De erstatter os dette Tab ved at see Skoven grøn hos os i Sorøe. Vinteren var lang, streng og adskillende for hvem der ikke boede under Tag sammen, Sommeren haaber jeg skal blive des mildere og samle gode Venner. Indret det endelig saaledes at De faaer Nattergalen at høre her. Hvad den Fugl synger er der dog altid Noget i, selv om det kun er Phantasier om hvad der synes forspundet eller aldrig fuldelig indtraadt. Selv hvor Naturen kun phantasierer og ikke forstaaer sig selv, er der dog vist altid nogen Sandhed skjult i Tendentien, ligesom i Barnets Gamlen mod Stjernerne og i vore Dromme om det, vi aldrig gribe. Er det ikke underligt at jeg vil anbefale Dem de foranste Nattergales Sange, som De selv dog kjender ligesaagodt som jeg. Men isjor hørte De dem jo ikke, og De kunde jo have glemt dem i Kjøbenhavn eller hørt nogen derinde i Buur, som sang bedre. Somfr. Meyer veed De paaistaer for Alvor at de tydske have et langt

bedre Slag; mon ikke nogle Vi-Grindringer skulde blande sig i det Omdømme? Saaledes gaaer det mig med mange Ting, med Toner og Blomster, med Træer og Udsigter. Hvad der skal give Tingene Liv og Interessje for Phantastien maa være oplevede eller forventede Livsmomenter, der ligesom fæste sig til dem og bevidst eller ubevidst indvirke paa Stemningen.

Dersom det samme er Tilfældet med Dem, vil jeg bringe Dem en Hilsen fra Deres lille Have, som en Kasserer nu har Nøglen til, og som jeg forleden kigede ind til gjennem det Vindue, hvorfra de saa gjerne hørte Træerne juse. Jeg saa vel kun Sne, hvor Deres Blomster før stod, men under Sneen slumrede vist mangan Blomst, der vilde bringe Dem sin Hilsen med mangan venlig Grindring, hvis den kunde.

Lucie har været meget flittig i Vinter, fra hende og mig selv den venligste Hilsen, saavel som fra min Søster.

Deres

B. S. Ingemann.

4.

Karhuus, 29de April 1838.

Kjære Ven!

Med Bemod tænker jeg paa at De og Deres elskede Lucie nu ere i Nærheden af mit Hjem i Kjøbenhavn, medens jeg sidder her hiinsides Havet! — Og naar jeg kommer tilbage, saa er De borte! — Kun i Grindringen skal jeg endnu nyde Sorøes Glæder: troligen gjemmes de der, men hvor gjerne saa jeg ikke Virkeligheden bringe mig dem tilbage, om og kun for Diebliffe. — Men heller ikke i Nar skal jeg lytte til de sørøske Nattergales smeltende Sang . . .

. . . Jeg haaber Theodor har været saa heldig at træffe Dem, og fortalt Dem hvor uendeligen meget De har bidraget til at gjøre mig og mine unge Reisefæller vores heldige Søreise herover, interessant og nydelsesrig. Min Glæde under Forelæsningsen af Deres Renegat, var en vedvarende inderlig Tak til Dem for denne sande Aands-Nydelse. Denne Følelse deelte mine opmærksomme Tilhørerinder med mig.

Vi fandt det Alle et forunderlig moersomt Træf at vi begyndte Forelæsningsen paa selve Stykkets første Scene: paa Dækket af et Fartøi, som laae nær Havnen, med flappe Seil. Og saa vore Seil svulmede efterhaanden og drev os stedse raskest frem, under Stykkets stigende Interesse og livfulde Handling.

Det kan vel være, som De selv synes at troe, at de Ultra-Liberale ikke ville takke Dem for denne Fremstilling af deres Færd, der er kun alt for træffende skildret. Sikkert er det godt og gavnligt at en saadan Skildring træder frem, der kan aabne Øinene paa dem der endnu ikke ere aldeles hildebede og forblindede af vor Tids Ultra-Bæsen. Det sande Liberale har vistnok en høist agtværdig Tendens; men hvad der gaaer over Grænsen af det Sande, maa føre tilbage til det man vil bekjæmpe: Despotie, og i dets frygteligste Skikkelse Folke-Despotie, eller Anarchie.

Gud lade os ikke opleve denne Ulykke i vort lille velsignede Fædreland! — Vores gode Konges gjentvundne Helbred glæder mig som Garanti for den indvortes Fred. Sydterne maa nok savne ham i Nar. Hvor vil man ikke anstrenge sig i Kjøbenhavn for at vende den glimrende Side ud, til naadig Bestuelse af Storfyrst Thronfølgeren. Kan ikke denne store Begivenhed bevæge Dem og Lucie til at foretage endnu en Kjøbenhavnstreise? — Saa vil

jeg ogsaa glæde mig til den Fæst. Derom ville vi tale naar vi sees i Sorøe. Der skal jeg gjentage Dem min her saa kortsattede, inderlige Tak for Deres venlige Brev, og for Renegaten.

For dennegang kun endnu de hjerteligste Hilsener til vores dyrebare Lucie og den iegode Fru Gruner, med hendes Søster og Datter.

Skjøndt fjernet i Rummet, er Dem Alle i Hjertet nær Deres taknemlig hengivne

Christiane v. Rosenørn.

5.

Sorøe, 7de Juni 1840.

Kjære Fru Rosenørn!

Min hjerteligste Tak fordi De saa venlig har erindret den Privatlivets Constellation, der ligesom ironisk har sat min fredelige poetiske Tilværelse i Forbindelse med vor 28de Majs politiske Skaaler og Debatter*). Denne gang troer jeg dog Dagen er gaaet forbi uden stort demokratisk Røre, skjøndt Stoffet maaskee aldrig har været betænkeligere sammendynget. Den udanske Kulde, Bitterhed og Uro i vore indre politiske Forhold paralytiserer alt poetisk Liv iblandt os og virker selv lamrende ind i min affondrede Sphære. Men stort bedre gaaer det nok ingensteds, i vor nye nødvendige Philister-Overgangstid, med de poetiske Gemytter. Utterbom skriver i et Brev, jeg fik igaar fra Upsala: «Här i Landet har man, för det närvarande, ringe frestelse, att taga ned sin harpa ur pilträdet. Den absolutaste Opoesie, i form

*) 28de Mai var Ingemanns Fødselsdag og Aarsdagen for Stænderinstitutionen.

af den fænigaste Liberalism och det lumpnaste Tidnings-väsande, som någonsin funnits, förtrycker oss här på ett sätt, hvarom man i Danmark förmodligen ej kan göra sig föreställning» *). Det gaaer ham med sin romantiske Retning i mange Maader som mig; med sin fredelige Natur føler han sig igjennem hele sit Liv i en directe eller indirecte Strid med Upoesien i Tidsaanden og i min Tendents saavel i „Renegaten“ som i „Salomons Ring“ hvori han seer en Fortsættelse af min poetiska kamp mot „Idee-Nihilismen“ sympathiserer han med mig.

Det glæder mig at De kunde lide min Kroningsfang. Skjøndt Sangen heelt igjennem holder sig til det faktiske Sande, vil Sandheden i den Tone, den angiver, dog ene beroe paa den Stemning, der om 3 Uger her bliver den herskende**). Uden et nøiagtigt politisk Barometer kan Ingen i vor Tid digte Folkevise, som til en bestemt Dag skal tiltale Mængden. Men det kan let træffe, at hvad der er fandt i Grunden og burde være det overhovedet, bliver en Ironi paa sig selv inden det faaer Tilværelse i Tiden.

Med Lucies Helbred er det omtrent som da De var her. Den hjerteligste Hilsen til Dem og Deres saavel fra hende som fra Deres hengivneste

Jngemann.

*) Atterboms Brev findes i „Breve til og fra B. S. Jngemann“ Nr. 181.

***) Bemlig ved Christian d. 8des og Caroline Amalias Kroning.

København, 21de Septbr. 1840.

Kjære Professor Ingemann!

Jeg takker Dem af mit ganske Hjerte for Deres venstabelige Brev, og al den Trøst De deri saa godhedsfuldt søger at meddele mig*). . . . Jeg vil i Vinter saane mine smaae Forretninger i Dronningens Asyl, og de frydelige Møder jeg der kunde have med hende. Dersom jeg her boede nærmere ved Varde, som er halvanden Meil herfra, saa vilde det ret friste mig at forsøge paa at faae et Asyl indrettet der; men nu er Afstanden mig for stor. . . . Hauchs Tragedie glæder jeg mig til at faae at læse, saasnart den udkommer. Her er i Nærheden en Commisshonair for Boghandlere i Rhyn., som erholder temmelig snart hvad der udkommer: saa De hører, at vi, i literair Henseende, ikke just leve i nogen Udørtken. Et meget godt Bibliothek findes her paa Stedet, men neppe gjetter De, hvad jeg deraf har valgt mig til Studium i Vinter — det er en Lærebog i Mathematik, hvoraf jeg onsker at faae saa meget som nødvendigt til bedre at forstaae Astronomien som Videnskab. Min Broder er min Veileder paa dette ubekjendte Gebeet. Han, saavel som min Stine bede sig venstabeligen erindrede. Hvis det ikke trætter Dem beder jeg Dem ved Veilighed at hilse mine gode Venner i Sorø. Fornemlig maa jeg bede Dem, altid at ville bevare i venstabeligt Minde Deres hjertelig hengivne og taknemlige

C. v. Rosenorn.

*) I Anledning af en Slægtnings Død.

Kjære Fru Rosenørn!

Først i disse vore Feriedage har jeg faaet No til at underholde mig med kjære fraværende Venner, uden hvert Dieblif at afbrydes med staaende eller løbende Directorforretninger. Jeg har nemlig siden sidst i October maattet fungere for Waage, der endnu sidder i Committeeen for det nye Ritual i Kjøbenhavn. Kommer han nu ogsaa i Committeeen for Underviisningsvæsenet, som man formoder, kan jeg have Udsigt til at fungere for ham hele Vinteren, hvorved al rolig samlet Tid til videnskabeligt og litterairt Arbeide berøves mig. Under saadanne Omstændigheder bliver mit Ønske om en mulig Forslyttelse til Kjøbenhavn ofte ret levende; dog dertil er der slet ingen Udsigt. En Vinterfugl sang for noget siden om, at De tænkte paa at bosætte Dem i Sorøe igjen, naar Theodor havde taget sin Embeds-Examen og maaskee forlod Kjøbenhavn; dersom der var noget Sandt i den Ordvæddelse, vilde det bidrage en heel Deel til at forlige mig med Stillingen her, selv under slike interimistiske Besværligheder. — Tak for det sidste venlige Brev! Den Livslust og Glæde ved denne Verdens Herlighed, jeg i mit sidste Brev*) ønskede at meddele Dem, var kun en Modvægt mod den næsten tungsindige Stemning, jeg troede at bemærke i Deres ellers saa livlige Sind; men De veed nok, at jeg igrunden selv holder fast ved den Livets Romantik, der altid minder om, at vi her ere fremmede Fugle. Det Næste, jeg poetisk har befattet mig med, kan De neppe gætte hvor jeg har søgt Stof til — i det kolde guldne — Grønland. Dog det er endnu kun nogle faa Billeder af dette Folks

*) Dette Brev findes ei.

Liv og Phantafie. Saaledes noder vor Tids viftnof
 nødvendige men kun lidet poetifke Philiftere mig til at
 reife udenlands, medens jeg ikke kan faae min Lyre besat
 med politifke og ftatsoeconomifke Strænge. Vi har nylig
 læft Carl Bernhards nye Roman: „gamle Minder“. Omfthrtningen af det Struenseefke Ministerium med alle
 deri indviklede Characterer ligger dog udentviol for nær
 til en klar og dybtgaaende Fremftilling, og her maa
 Digteren være formeget Diplomat til at kunne afløre
 Hovedfigurernes Indre. Entedronning Juliane Marie kan
 ikke engang fremtræde og selv Guldberg træder kun frem
 fom en Skygge. Det er faa delicat behandlet, at man
 neppe engang ftinter Mathildes Forhold til Struensee
 — den hele Revolution fremftilles fom en blot Folge af
 et Brud paa Formen og dens Hovedhjul bliver en
 underordnet Hofdame=Intrigue. Bogen gjør imidlertid
 megen Lykke og har ifær i 2den Deel intereffante Par-
 tier. Heiberg har ret vittigt fchildret os en død Philifters
 Sjæl, fom efter megen forgjæves Søgen om det Himme-
 rige, han er faa vis paa, omfider finder fig ret vel til-
 mode i Helvede, fom kun er en Copie af det ideelofe Liv
 paa Jorden. Herth's ny Digtsamling synes mig ube-
 tydelig.

Og nu en glædelig og velfignet Suul og faa godt
 et nyt Aar fom muligt. Hjerteligft Hilsen fra Lucie og
 mig faavel til Dem selv, fom til Deres Broder og Datter.
 Bevar fremdeles i venlig Grindring Deres

hengivne

B. S. Ingemann.

Nørholm, 31te Decbr. 1840.

Kjære Professor Ingemann!

Inden det gamle Aars sidste Dieblifte nedsynke „i Timeligheds Grav“ — maa jeg endnu engang bringe Dem min hjerteligste Tak for hver Glæde, Trøst og Opmuntring De med saa meget Venstabs har stjænket mig i dets forgangne Dage, deriblandt ikke mindst for Deres nyligen modtagne venlige Brev. Inderligen glædede De mig ved den saa længe forønskede gode Tidende det indeholdt om Deres dyrebare Lucies begyndte Bedring. Giv Gud i sin uendelige Godhed, at denne lykkelige begyndte Bedring maatte tiltage og varigen befæstes i de kommende Dage! Et bedre Nytaarsønske kan jeg ikke bringe Dem; men som Vedtagere vilde jeg gjerne medsende et par ikke heller uinteressante Bi=Onsker: nemlig om en ret heldig Ansættelse for Dem i Kjøbenhavn, med fornødent litterairt Otium, for at De med Lyst og uden Forstyrrelse kunde lytte til Begeistringens Indskydelser, hvad enten disse skulde lede Deres Digterblik til Grønlands iisklædte Fjelde, eller Palmelundene i Østerlide.

At det poetiske Stof stedse mere maa savnes i vort politiserende og oconomiserende Nord, kan jeg levende føle; men for Digteren staaer jo hele Verden aaben, og hans Synskreds indsluttes ikke engang indenfor vor lille Jordplanets taagebegrændsede Sphære. Det har De beviist os i begge Deres sidste Programmer*). I det jeg onsker Dem Ansættelse i Kjøbenhavn, kjære Ven! har jeg tillige bejvaret den lille usynlige Augur som har spaaet om min Tilbageflytning til Sorø. En Flytning er

*) „Stjernebilledernes Symbolik“ og „Stjehimlen“, begge udgivne i 1840.

mig en uhyggelig Forestilling: kunde jeg have blevet i Sorø, dengang jeg nødtes til at flytte derfra, saa var jeg vel forblevet der til Slutningen af min jordiske Pilgrimsvandring. Men siden min Ansættelse ved Afslet, hvor jeg bilder mig ind at kunde gjøre nogen Nytte, om Gud vil forunde mig sin Bistand, troer jeg at have en Grund til at beholde mit Hjem i Sølgaden. Forresten vide vi kun lidet hvad Tiden vil bringe; paa Aarets første Dag 1840, vilde jeg ikke have troet at jeg skulde tilbringe dens sidste her, i Vesterhavets brummende Nærhed . . .

Hvor jeg beklager Dem for den langvarige Director= Bærdighed! Og jeg beklager os Andre med, som derover maa savne hvad Deres Muse ellers vilde skjænke os. Maatte dog det Gode vindes, at Ritual=Sagen ved Waages Bistand førtes til et lykkeligt, fredbringende Resultat. Jeg maa tilstaae, at jeg ikke saa ganske kan sætte mig ind i de subtilere theologiske Spørgsmaal, at jeg kan finde Anstod i de foreslagne Forandringer; men vel kan jeg føle det som en Ubillighed mod de Præster, der som Jenger siger, steds mere have faaet den gamle Alterbog fjær, at de skulde nodes til at bruge en ny. Hvorfor skulde det ikke kunde tillades de Præster som ønskede det, at beholde den gamle Alterbog i deres Levetid? — Det er dog vist i Almindelighed mere Præsterne end Menighederne der kunne have Indvendinger i denne Henseende.

Til vedvarende venligt Minde anbefaler sig

Deres taknemlig hengivne

C. v. Rosenørn.

Sorøe d. 27de Febr. 1841.

Kjære Fru Rojenørn!

Endelig efter 4 Maaneders Director=Plager er jeg ved Waages Hjemkomst bleven hans Forretninger quit indtil videre og kan nu efterat ogsaa mit Examens=Arbejde er endt, vederqvæge mig lidt i No. En lille Underholdning med Dem paa Papiret vil jeg begynde med; men Pennen er alt for miserabel — saa, nu er den bedre — Indledningen var ingen bedre Skrift værd: den var kun en halv Glæde over Befrielsen; thi saalænge jeg bliver her i Sorøe, kan jeg nu vente saaledes at blive misbrugt ofte og længe, hvis jeg ikke kan faae det anderledes indrettet. Helst rystede jeg det academiske Støv ganske af mig og drog til Kjøbenhavn for at blive der, og er det godt, skeer det vel ogsaa tilsidst . . . Man taler om en heel Omcalfatring af Sorøe Academie, hvorved maaskee baade Capitaler og Docenter komme til Kjøbenhavn. Det skulde gjøre mig ondt hvis Reformen blev til et Slags Dpløsning, skjøndt den nærværende Indretning synes mig uheldig og jeg selv i ethvert Tilfælde helst vil herfra. Hjerteligst Hilsen fra Lucie og Deres hengivneste

Ingemann.

København, 1ste April 1841.

Kjære Herr Professor!

Min hjerteligste Tak for Deres venstkabelige Brev tillade De mig at sige Dem Selv; det voldte mig en tredobbelt Glæde: først ved den frydelige Forsikkring det indeholdt om Deres elskede Lucies tiltagende Fremgang

til bedre Helbred — som Gud vilde end mere fremstjynde og befæste! — dernæst læste jeg saa gjerne Deres Ytringer angaaende en forandret Embedsstilling, og istemmer ganste Deres Ønske, at Kjøbenhavn maatte aabne Dem en behageligere Virkekreds, end den Skolelivet i det stille Sorøe kan byde Dem, især naar De saa ganste skal inddrages i dets mindste saavel som større Bryderier. Vi — Deres talrige og skjønnsomme Læsere og Læserinder, skulde formeligen protestere mod et saadant Misbrug af Deres kostbare Tid og Kræfter. En af mine Tanter, og af Deres ivrigste og taknemligste Beundrere, gjorde mig nylig det Forslag, at vi skulde tage Exempel af den nu saa hyppige Praxis og samle Underkrifter til en Petition til Forfatteren af vore meest yndede fædrelandste Romaner, indeholdende indstændig Begjæring om, at det maatte behage ham, ret snart at imødekomme vore længselsfulde Forventninger efter mere. Hørte De blot hvor Mange der saaledes raabe Meer! Meer! saa vilde De i Naade bøie Deres Aand og Pen til Bønhørelse. Men desværre — de plagende Director=Forretninger begunstige ikke vore Ønsker: maatte De dog snart befries derfor! Gid De og Lucie, iskedetfor at være bundne til Skole og Sopha, kunde blive mine Veivisere paa Reisen ind i Tydskland.

. . . Det glædede mig at see, af sidste Postdags Aviser, at Digteren Andersen lykkelig overstod sin Sygdom. Mon ikke hans Ildebefindende havde ligesaamegen psykisk som fysisk Grund? Den lunkne Modtagelse og skarpe Kritik som mødte Maurerpigen, kan maaskee have afficeret ham ubehageligt, og som Lægedom for dette Unde vil jeg nu ret ønske ham Held til, og Anerkjendelse af, hans næste Aandsproduct, som skal udvikles under Olympens klare Himmel. — Snart faae vi nu at see

nogle af Resultaterne af Paludan-Müllers Digter-Reise — gid de maatte bringe ham Held og Ære, og os Andre Glæde. — Veed De, at 3 af Deres fordums Elever nu skulle modtage Stempel som Jurister? Den dygtigste bliver naturligviis Regenburg, men ogsaa min Theodor og Gustav Schmidt, haaber jeg ville gjøre deres Lærere Ære. For Alt det min Søn har vundet ved Deres omhyggelige Veiledning takker jeg Dem af et erkjendeligt Hjerte; ligesom jeg stedsse, med den inderligste Taknemlighed, føler og erkjender hvorledes ogsaa min Land hævedes til klarere Anskuelse af Menneskeliv, Historie og Poesie ved Deres oplysende Veiledning. Min Tak derfor, som for Deres høit skattede Venstab, vil aldrig døe, men leve uforgjængeligt under alle de Tilværelsens Omskiftninger som Alstyreren kan have forbeholdt den, som kalder sig Deres taknemlige Veninde

Christiane v. Rosenørn.

11.

Sorøe d. 19de April 1841.

Kjære Fru Rosenørn!

Ligesom jeg idag for 14 Dage siden stod rejsfærdig for at gaae ned til Dagvognen, modtog jeg Deres sidste venlige Brev, og jeg læste det paa Veien til Kjøbenhavn med stor Fornøielse. Alt det vedbliver at gaae godt frem med Lucies Helbred kan De slutte deraf, at jeg uden Ængstelighed kunde foretage denne Udflugt. Jeg fandt hende ogsaa, Gud skee Lov, livlig og efter hendes Omstændigheder brav ved min Hjemkomst. For de mange venlige Yttringer i Deres Brev kan jeg ikke noksom takke Dem. Mit Haab om at komme til Kjøbenhavn vandt vel ikke synderlig Styrke ved at tale med Bedkommende

derom. Man er vel meget velvilligt stemt for mit Ønske; men hvorledes? er endnu et meget vanskeligt Spørgsmaal; jeg holder imidlertid fast ved Haabet, og er det godt, gaaer det vel ogsaa i Opfyldelse engang. De mange velvillige Opfordringer til Fortsættelsen af mine dansk-historiske Skildringer ere mig glædelige Tegn paa det Liv, hvormed disse Arbejder ere modtagne. En Fortsættelse maaskee i en anden Form hører ogsaa til Planerne for min Fremtid, som dog Tid, Omstændigheder, Stemning og saa meget Andet raader for . . . Kjærligst Hilsen fra Lucie og Tak for Brevet, hun skriver maaskee selv med denne Post.

Deres hjerteligst hengivne
 Ingemann.

12.

Esse d. 31te Mai 1841.

Kjære Fru Rosenørn!

Nogle Dage før vi modtogte Deres kjære venlige Brev havde vi modtaget en varm Hilsen fra Dem ved Fru Benzon.

Efter Vinteren i Sygestuen og Uengsteligheden for Deres Theodor, som jeg nu haaber fuldkommen rast, kunde De vist have meget godt af Reisen, som jeg derfor onsker snart maa sættes i Værk. Min og Lucies Romereise er endnu kun som den altid har været et Ønske, hvis mulige Opfyldelse svæver som et Drømmebillede i en ubestemt Fremtid. Først maa jeg have hende rigtig rast og mobil -- og skjøndt jeg har det bedste Haab nu, er Tiden dog uberegnelig -- saa bliver Spørgsmaalet om disponible Tid etc., men Haabet om en saadan mulig Udflugt er for smukt til at give Slip paa. I Tirsdags

fulgte jeg Thorvaldsen til Skibsbroen ved Præstøe og saae ham hjertelig bevæget forlade Fædrelandet gennem en Ureport af dansk Bogeløv og med en Krands i Haanden, som de Præsto=Viger havde raft ham under en Affedsfang, hvis Ord jeg vel ikke hørte, men som klang mig smukt og rørende paa Melodien af „Danmark deiligst Bøng og Bønge“. Sangen var forfattet af Cora Nygaard's Forlovede paa Nyhøe. Dagen før Reisen havde den Gamle modelleret og afstøbt en Retfærdigheds=Gud=inde i Basrelief; Leerhovedet var kommen temmelig ubeskadiget ud af Formen. Han restaurerte det og gav mig det. Han agter vel om et Aar at komme tilbage for at blive her; men han er 70 Aar, og selv hans mirakuleuse Frugtbarhed og ungdommelige Reproductions=Periode paa Nyhøe kan lettelig være den sidste mærkelige Opblussen af hans Livslampe i denne Verden. I enkelte Dieblkke saae han mig ud som han stirrede ind i en høiere Verden og var færdig med denne. Hans egen Statue som jeg førstegang saae fuldendt, er beundringsværdig og maaskee den allerfjønneste af hans Statuer. Et nyt lille Basrelief af ham saae jeg, med den — saavidt jeg veed — aldeles originale Idee: at Narcis fremstilles fordybet i Kjærligheden til sit eget betegnede Speilbillede i Vandet, medens Amor staaer ved Siden og udleer ham. Den Amor var just ikke smuk; man paastod han lignede mig — og enig med ham var jeg rigtignok forsaavidt Mythen ligesaavel har sin comiske som sin tragiske Side. Tusind Tak til de venlige Dnster i Anledning af min tiltagende Alderdom. En Glæde har jeg havt i det nye Aar, som jeg ret skjønner paa, da den giver mig Haab om en mere udstrakt Virksomhed. At nemlig min Maade at anskueliggjøre vor Middelalder's Liv nu ogsaa og i høi Grad vil tiltale det stamme=

beslægtede England har jeg nu seet hele 4 Muspiciet for i særdeles venlige Utringer i The Atlas Vol. XVI Mai 1 1841 Nr. 781, The Literary Gazette Nr. 1262 March 27 1841, The Morning Post April 24 1841 og The Times Mai 1841, som Miss Chapman har sendt mig, og mit Haab om at disse Skrifter skulle blive virkelige Folkebøger her hjemme bekræftes fremdeles; saaledes har Pastor Hagen berettet, at man ved et Maagilde i Medoln, efter en egen Skik der, har tændt en Lampe, som skulde betyde Bøndernes Fornøielse derover. Den Bondelampe bør jeg vistnok sætte meer Priis paa, end den Belysning der bliver mig tildeel fra den fornemme Kritiks Studerelamper.

Jeg søger nu i Sommer at leve mig ind i en anden Periode af vor Historie, for maaskee til Vinter at kunne reproducere dens Billeder. Folke-Udgaven af Waldemar Seier er nu snart færdig fra Pressen. Af „Kong Erik og de Fredløse“ har Keizer ikke kunnet skaffe mig et Exemplar til at lade en ny Udgave trykke efter, ikke engang hos Antiquarerne. Dertil bliver der dog vel Udvei, og det er mig ligeledes et godt Tegn. Psalmerne begynde ligeledes at tiltale Flere. Pastor Berzel i Christiania har optaget en Snees af dem i en Samling, dog hiit og her med vilkaarlige Uendringer, hvilket Sidste jeg ikke kan indrømme Noget Ret til, uden forud indhentet Samtykke.

Jeg skulde ikke have fortalt Dem saa Meget om mine egne Sager, hvis jeg ikke vidste med hvor kjærlig Deeltagelse De fulgte mine Bestræbelser og gav Ugt paa deres synlige Frugter. Kunde jeg nu til Vinter faae fast Fod i „Intelligentens Sæde“ kunde der maaskee endnu komme Noget ud af min Alderdom. Her er forresten saa deiligt i Soro i dette Foraar, at Naturen synes at

ville jante Gløder paa mit utafnemlige Hoved. Naar De kommer tilbage fra Reisen haabe vi at see Dem her og vi glæde os da ret til at høre hvad De har oplevet. Det Bekjendtskab jeg fornemmelig vil ønske Dem er L. Tiecks i Dresden; seer De ham, maa De endelig bringe ham vor kjærligste Hilsen. Med Lucies Helbred haaber jeg det skal fremdeles gaae frem i Sommer, skjøndt det just ikke er Tilfældet i disse Dage. Hun hilser Dem og alle Deres med mig paa det Kjærligste.

Deres hjertelig hengibne
 Ingemann.

13.

D. 9de Sept. 1841.

Kjære Fru Rosenørn!

Derjom dette Brev træffer Dem, bringer det Dem min hjerteligste Tak for det venlige Brev fra Hamborg! At De ikke, som vi, har havt stadig Regn i Tydskland 7 Uger efter Syjsøverdagen, fortalte Nysgaard, der havde været i Sachsen, og det glædede mig paa Deres Begne. Den Syjsøverbæde gjorde stort Afbræk i min Sjyllandsreise og jeg saae kun Aarhus- og Randers-Eggen. Steenalt var mit Hovedquarteer; derfra besøgte jeg Stovringgaard Kloster, Løvenholm og Rosenholm, hvor jeg traf 2 af Moltke Rosenkrandses Døtre og blandt Andet havde den Fornøielse at høre Dem omtalt med Kjærlighed; det Samme var Tilfældet i Aarhus, som overalt hvor man kjender Dem.

Paa min mulige Forflyttelse til Kjøbenhavn synes der endnu ikke at tænkes og i Winter blive vi nok her for det Første, ligesom det er meget uvist om der nogenfinde andensteds vil findes en passende Plads til mig. Efter-

haanden som de kjære gamle Venner og i den sidste Tid selv Musen her forlader os, bliver Stedet dog med al sin Skjønhed mere og mere trist. Det var rart kunde vi see Dem her i October inden Bøgeløvet ganske falder af Skoven. Min Musa haaber jeg kommer igjen til Vinter; kunde saa Lucie tillige taale at male og kunde vi af og til see Deres venlige deeltagende Dine vilde vi formodentlig finde Winterlivet her ligesaa behageligt som for nogle Aar siden — hvad der ogsaa har gjort mig fjed af det her er det Directorskab, jeg aldrig er sikker for og den — paa Hauch nær — næsten totale Mangel paa Interesse for Poesie og Kunst. Bal.=Müller og Harder gjøre dog ogsaa heri Undtagelse og for en Deel Adjunct Hansen, der har indrettet en maanedlig Udstilling af Lithografier og Kobber. — I det Hele finder jeg Tiden med al dens nye Liv philisteragtig prosaisk og jeg tvivler paa Poesien vil kunne trives i den. Herkes Eventyr-Drama til Formælingen „Evanehammen“ har vi dog nylig læst med Fornøielse, Bal.=Müllers „Venus“ var ogsaa interessant; men Deeltagelsen derfor er nok ikke betydelig. Andersen er kommen hjem fra Constantinopel og Grækenland, han jager vistnok for meget efter Berømmelse men man har heller ikke glemt at fortrædige ham strax ved Hjemkomsten ved en staaansløs Blottelse af alle hans Skrøbeligheder.

Hermed et lille grønt Blad fra det smukkeste Sted i Deres gamle Have. Tusind Lovel. Behold mig i venlig Erindring og hils Deres Reiseselskab fra

Deres hjertelig hengivne

Fugemann.

Kjære Fru Rosenorn!

Vi glæde os nu ved at vide Dem og Deres i god Behold her hjemme i Landet og i saa fuld Besiddelse af det meget Skjønne og Herlige, De har seet. Tak for den livlige Beskrivelse af Reizens Hovedpuncter og dens herlige Indtryk paa Dem. Nu trænger De jagtens til lidt Hvile; men for Dem, der har fløiet over Alperne, maa vel en Sorøe-Reise nu være som en Tour til Christianshavn. Det var deiligt skulde De med den Anskuelse overraske os her endnu i dette Efteraar.

At det, Gud skee Lov, gaaer jævnt frem med Lucies Helbred, vil De see af hendes Brev. Hun reiser nu hver Dag udenlands i Sophæen og over sig i Italiensf. Til en Bosættelse i Kiøbenhavn er der endnu ingen Udsigt. Kongen yttrede forleden „at vilde han digte, vilde han boe i Sorøe“. At Menneskeliv mere nærer Digterlivet end en stille fredelig og skjøn Natur, mærker man bedst naar man i en Snees Aar har levet hernelde. Dronningen ønskede mig nogle Vintermaaneders Ophold i Kiøbenhavn. Det lader sig dog ikke forene med Embedet her og vilde desuden kun blive en Udspreddelse men ingen No medføre til Arbeide, og Vinteren er netop min Arbeidstid, naar Dyst og Iver er forhaanden.

Smaaafesog af den lyriske Muse har jeg dog af og til, men hvad større Sager angaaer bliver det ved Planer og Udkast.

Fra Hauchs skal vi hilse Dem venligt. De var her igaar Aftes. Hans Tragoedie*) skal nok spilles i næste Maaned.

*) „Svend Grathe“.

I Bredsdorffs Sted er her nu kommet en vakker ung Geolog Steenstrup, han agter snart at gifte sig. Han bliver dog neppe fornoiet herneude; thi man har — mod Statuter og Reglement — bebyrdet ham med Elementar=Skole=Underviisning, hvormed man dræbte Bredsdorff, og som kun en forstøvet Skolemand men ingen Videnskabsmand med noget Liv kan holde ud i Længden. Kielsen ligger paa Hospitalet i Kjøbenhavn af Svækkelse i et Ånæ (maaskee Ledevand) han har forgjæves søgt om at blive fri for Skole=Underviisning, som han ikke længer duer til; men Deconomien er nu streng. Petersen er fremdeles invalid og Jung ligeledes. Adjunct Monrad er reist til Vestindien for mulig at standse den Svindsot, der desværre vist alt har faaet Magt med ham. Wilh. Rothe søger ivrig at komme herfra og Aug. Rothe tager nu fat igjen paa det Skole=Arbeide, der har været nær ved at ødelægge ham. Harder gaaer som Kunstner tilgrunde her, og Waage er hjertelig kjed af Regimentet her. Boiesen længes efter Kjøbenhavn, jeg ligeledes.

Deres hengivne

Jngemann.

15.

Juledag 1841.

Kjære Fru Rosenørn!

Med hjertelig Tak for Deres sidste venlige Brev bringer jeg Dem idag mine Ønsker om Glæde i Juleu og et nyt lykkeligt Aar. Saa nydelsesrigt som det sidste bliver det vel neppe i ny Virkelighed, dog rigere endnu kan det blive, da det foruden sit eget Indhold har hele Reiselivsbilledet frisk og levende i Behold og dertil uden nogen af dets Besværigheder.

Tak for Deres gode Ønsker om en forandret ydre Stilling for mig. Mit forrige Brev til Dem var noget trist: men klage bør jeg ingenlunde over de egentlige Embedsforretninger her, som meget godt lade sig forene med et videnskabeligt Liv og en poetisk Virksomhed, naar jeg kun kan være fri for lange Director-Vicariater — og derom vil jeg i Fremtiden ligefrem ansøge, hvis Sligt skulde indtræffe. I den første Deel af denne Vinter har jeg ret skjønnet paa at have No — og selv Forstyrrelsen ifjor, der berovede mig al Tid og standsede mig midt i et Arbeide, troer jeg nu har sat mig istand til, hvad jeg neppe ifjor havde kunnet, idet jeg ved et heelt Aar at leve mig ind i det grønlandske Natur- og Folkeliv, nu med Lethed har kunnet reproducere det i en lille Roman. — Naar Bogtrykkeren efter Nytaar faaer Leilighed, vil Trykningen først kunne begyndes; paa en lille Digtsamling er der allerede begyndt.

Ved den aandelige Reise til hiint Polarfolk, hvor Menneskelivet kan røre sig uden Stat og alle dertil hørende Debatter, har jeg søgt og fundet et Ahsyl under Larmen af alle vore gemtlose og profaiske Rjevlerier. Har De læst Luthens Tale her paa Kongens sidste Fødselsdag om de politiske Partier. Han har deri opstillet de forskjellige Principer med alle deres practiske Vanskeligheder og saaledes sammenmyldret det paa sin skeptiske Maade, at man kunde være uvis om, hvilket Parti der vilde være tilfreds eller utilfreds dermed; at han selv er liberal i Hjertet, maa man vel kunne mærke, men hans Skepsis fører til en retarderende Besindelse og nu har „Fædrelandet“ angrebet og affærdiget ham meget haanligt, som en Politicus fra det forrige Aarhundrede, der er aldeles uvidende om hvad der nu debatteres om og derfor incompetent til at tale om den nye Tidsaands Principer.

Maatte han nu kun ikke med sin Virrelighed tage denne Affaire sygeligt!

Balludan=Müllers „Adam Homo“ har vi ikke villet læse førend den kan have heel — hvad der er udkommet er kun en Deel af et Heelt. Til Fremstillingen af det nyere Privatliv finder jeg Valget af den poetiske Form misligt.

Venligt Hilsen til Deres Søn og Datter! Glæd os snart med Brev!

Med Lucie gaaer det, Gud ske Lov, frem — men transportabel er hun ikke endnu.

Deres hjertelig hengivne
Ingemann.

16.

Kjøb. d. 30te Decbr 1841.

Kjære Professor Ingemann!

Inden Tidshjulet, i sin ustandselige Fart, ruller afsted med den sidste Rest af det gode Aar 1841, maa jeg endnu engang takke Dem ret af Hjertet, for ethvert frydeligt Venstabs=Beviis, De stænkede mig under dets Lob, deriblandt ikke mindst for Deres kjære sidste Brev. Det glædede mig usigeligt deraf at erfare at De atter er tilfreds, som det sømmer sig for den ædle Digter, der glæder saa mange Sjæle, — tilfreds ved Deres elskede Lucies Fremgang til Helbredelse, den Gud stænte hurtig Fuldendelse i det kommende Aar, saa hun maa kunde taale at rulle til Kunsthjemmet i Rom med Dem, inden dets Udgang! — At De er tilfreds i det stille, venlige Soroe, og ikke utilfreds med Lærer=Virksomheden, glæder mig som det bedste Beviis paa, at De har fundet den tilstræffelige Ro til at bygge Dem et Phantasiens Tempel, der fra sit Tryllespeil vil gjenstraale de friske Livsbilleder

De samlede der, ud iblandt de skuelystne Poesiens Venner, der længe sørgede over at Deres Lyres Strenges syntes ikke stemte.

. . . Forleden stjænkede De mig en Glæde i Afhylet, som jeg maa takke Dem for. Børnene sang, og sang virkelig ret godt, og med en Slags Forstand paa Meningen, som jeg ikke tiltroede deres Alder og Fattesvne, den lille nydelige Vintersang „Derude staaer en lille Jugl ved Sneen paa frozne Rude“. Ret muntert istemmede de Ordene: „Giv Tid og hvert et Træ faaer Blad! Giv Tid, hver Blomst udspringer.“ Vel troer jeg, at Børnene derved tænkte sig det lysfunklende Juletræ med Blomster af Røge og Æblefrugt — men hver smykker jo paa sin Viis Fremtidstræets grønne Grene; — jeg kunde jo uhindret tænke mig ved samme Sang Philosophgangens løvklædte lysgrønne Bøge, med nysankomne Rattergale.

Afhylet maa De nødvendig besøge, naar De kommer her til Byen igjen. Afhylmoderen længes usigelig efter engang at see Dem, og takke Dem for de deilige Sange, der ere hende og hendes talrige Børneflokk saa kjære. — Utter i Aar feirede jeg en fornøielig, virkelig høitidelig Jule-Aften, mellem den glade Børnevrimmel, der saa taus og andægtige som vi Ældre lyttede til Dronningens fromme Bøn for Afhylet; ligesom de siden i utvungen barnlig Lystighed hoppede omkring Træet, til stor Moroc for den moderkjærlige Caroline Amalie. — Jeg maa dog fortælle Dem, at jeg hver Onsdag Aften har den Fornøielse at være en Time i hendes Selskab, medens Dr. Kjerfegaard hos hende holder Forelæsning over Christendommens Historie. Han begyndte allerede sit Cursus forrige Vinter, og er altjaa rykket frem indtil Reformatiønsperioden. Der er lidt monotont i hans Foredrag, og lidt langtrukket i hans Taleorden. De vilde

ikke hnde hans hyppige Brug af det active Participium, men dog kommer han ofte med meget interessante Bemærkninger, især til at fremhæve vor Herres kjendelige Styrelse i Tingenes Udvikling; og det er mig altid saa frydeligt. Dette væsentlige Element, det christelig religiøse, er det jeg har savnet i den gode Professor Lützens Tale — desværre er dette Lys endnu neppe oprundet for ham! Jeg bemærkede det især i Slutningen: det har altid forekommet mig, at de der saa fast haabe paa en vordende Fuldkommenhedstilstand paa Jorden, ikke have klar Forestilling om Fuldkommenhedens rette, evige Hjem. Jeg troer som Chateaubriand «les hommes passent, mais l'homme reste.» Menneftelig Ufuldkommenhed klæber ved Alt jordist, som det har gjort siden Syndefaldet, og vil vedblive indtil Gud forklarer Jorden med os. Og indtil det skeer, saa vide vi, Christus være priset, at han har flere Boliger i sin Himmel, hvor han naadigen vil optage os, naar vi troe paa ham og stræbe at følge ham efter. Denne lyse Forvisning trøster mere end Alt andet, naar vore Kjære drage forud. Min gode kjære Anna! De erindrer hende vist, hun var saa gjerne i Deres Studerekammer; snart vandrer hun den mørke vei til Lyset, som tidlig har kastet sine Straaler i hendes fromme Sjæl. Lægerne synes at have tabt Haabet om at kunde curere den Battersfoet som borttærer hende. Jeg burde ikke slutte med en Efterretning, som maaskee vil bedrove Dem, men jeg veed, at De som jeg betragter vor Tilværelse her og hisset som et samlet Heelt, ikke som afbrudte Stykker. Kun Savnet er smerteligt, for de der stod nærmest.

Med hjerteligt Ønske om et ret glædebringende Aar for dem Begge, henlever jeg Deres taknemlig hengivne
 C. v. Rosenørn.

Kjære Fru Rosenorn!

. . . Det ivære Angreb paa Sorø Academie*) skal være af Student Rosen og det skulde gjøre mig ondt, hvis Hauchs, som man troer, har vidst det og maaskee endog foranlediget det. Fru Hauch er i denne Tid i Kiøbenhavn og talte om at besøge Dem.

Hvad der i hiint Stykkes Angreb paa Waage meest indignerer mig er den incompetente Given Character for Evner og „Aandrigthed“ af en Anonym, der jo som saadan ikke kan have documenteret sin Berettigelse; ligesom det staaer i Modsigelse med Erkjendelsen af W. som en udmærket Prædicant, en Gave der netop forudsætter Aand.

Min lille Digtssamling vil blive bragt Dem fra Bianco Luno om en otte Dages Tid. For at have frie Hænder, naar jeg engang kan tænke paa en Udgave af samlede Skrifter, har jeg ikke villet genere mig med Forpligtelser til nogen Forlægger, og lader de 2 nye Bøger trykke paa eget Forlag, men i Kommission hos Keigel.

Det nye Køre i den politiske Verden i Anledning af Lehmanns Arrest, vil neppe være gunstig for Modtagelsen af aldeles upolitiske Poesier, hvori desuden „Kroningsfangen“ er optagen.

Ku lev vel! min venligste Hilsen til Deres Søn og Datter.

Bevar fremdeles i venlig Erindring Deres
hjertelig hengivne

Jungmann.

*) Dette Angreb, som særlig var rettet paa Direktor Waage, findes i „Fædrelandet“ for 1842 Nr. 769 og 771. Forfatteren, medicinsk Student W. S. A. v. Rosen, var dimitteret fra Sorø Akademi 1836.

Kbhvn. d. 22de Febr. 1842.

Kjære Professor Ingemann!

Med den hjerteligste Taknemlighed har jeg modtaget baade Deres venstabelige Brev, og de mig saa godhedsfuldt tilsendte sjælsfulde Digte. Jeg har atter frydet mig ved de mig forud bekjendte i Samlingen, som man glæder sig ved Gjensynet af kjære Venner; blandt de Digte jeg før ikke har kjendt, har jeg følt mig ganske særdeles tiltrukket af „Sjælen og Sjælens Land“, og „Bebudelsen“ der i Tankerne førte mig tilbage til en af min tidlige Ungdoms saa kjære Digtene, Milton. — Snderligen skulde det glæde mig om Deres Folkedandsviser ret maatte blive anvendte efter Deres Hensigt. Jeg har den Troe at de først vilde træde ind i Livet, i Mæhren Sogn. Pastor Rørdam*) vil sikkert faae dem bragt i munter Gang; det falder saa ganske i hans Smag, og han deler fuldkommen Deres Ønske, at Digtene ei blot skulle nydes indad i Tanken, men virke ud i Livet gennem de ydre Sandser. I Mhylerne er det interessant at see, hvorledes Børnene med Liv og Udtryk synge hvad Rørdam har lært dem. Det er ham som har lært Børnene her i Mhylet at synge Deres lille nydelige Sang: „Giv Tid“ og det er moersomt at see hvorledes Smaa-vingerne rystes af hele den livlige lille Forsamling. Vid. Feilberg vidste ikke at sige mig, af hvem Melodien var; men jeg har hørt Hr. Rørdam ofte sige, at han greb af sit Forraad, hvoraf han har en stor Deel i Hukommelsen, de Melodier han fandt passende med Udtrykket i Digtene. Han formæler Land med Land, ikke blot Stavelser med

*) Peter Rørdam, dengang i Mæhren, nu i Lyngby.

Tatter. Hr. Bojesen*), som har overtaget Hr. Rørdams Functioner i Aahlet, viser ogsaa stor Interesse for Sagen. Jeg har gjort ham opmærksom paa Deres fortræffelige Høimessepsalmer: det undrede mig meget, at han ikke kjendte disse før; han har nu ifinde efterhaanden at lære Børnene dem ved Søndags-Underviisningen, som er for de Eldre, der allerede have forladt Aahlet, og som deel- tage i disse opbyggelige Forsamlinger indtil de ere confir- merte. Paa den Maade lære Børnene at kjende og forstaa alle Festdages Betydning, og blive tillige bekjendte med Bibelens Brug, idet de selv maa opsoge hver Søndags Evangelium i samme. Efter Forklaringen derover, og en Art Catechisation over det forrige Søndags Evangelium, afhænges dertil passende Psalmer: og til dette Brug ere juft Deres delige Psalmer saa fortrinligt egnede. Med. Feilberg gjentager saa ofte sit Ønske at see Dem, at jeg ikke har kunnet undlade at fortrøste hende med det Haab, at De vist vil komme i Aahlet, naar De til Foraaret be- søger Solvgaden. Det har ret inderligen glædet mig at erfare, at vores dyrebare Lucie tænker paa at komme her i tilstundende Mai. Jeg beder Gud af mit ganske Hjer- te, at dette Haab maatte opfyldes! at hendes Helbred maa gjenvinde Fasthed og Styrke, til at taale baade denne lille Reise, og den større, som nu opliver hendes Phantasie med sine tryllende Billeder. Det er vist nok at en saadan Udflugt til Naturens og Kunstens elyhæiste Marker har Kraft til at styrke og forfriske Sjælen ei blot i de Die- blikke man der er nærværende, men ligesaa meget i Forud- Nydelsen og Efterklangen deraf. Giv Gud at Sommeren ret maatte blive mild og klar! Det er Skade at De ikke kunne tiltræde Reisen i Juni; den Maaned er lovet os

*) Peter Boisen, Grundtvigs Svigersøn.

saa skjon af Herschel, ifølge hans nye Veirprofet-System; hvorimod han truer med Regn i August. Men det er endnu ikke stadfæstet, hvorvidt hans System er sikkrere end foregaaende Veirprofeters. I alle Tilfælde er Regnveiret mindre ubehageligt under Italiens milde Himmel; især naar Mailänderens Ord holder Stik, som jeg erfarede det, at Regnen kun falder om Natten, og lader Solen have Magt om Dagen. Jeg kan sige med Sandhed, at det forbausede mig at høre, at en Student fra Sorø kunde skrive saa smædeligt om forøst Virksomhed, og saa uforstammet imod den faderligsindede Director. Ogsaa jeg vilde, ligesaa ugjerne som De, give den Tanke Rum, at en af Sorøes hæderlige Professorer skulde have kjendt det bittere Produkt, og ikke søgt at afværge dets Offentliggjørelse. At den unge og let overilede Professorinde kunde give det et uoverlagt Bifald, kan jeg snarere tænke mig muligt. Jeg har ikke seet hende under sit Ophold her i Byen, og jeg frygter, at hun atter er taget herfra. Professor Hjorts Forsvar har det moret mig at læse. Man seer, at naar Bifald tjener ham bedre end Daddel, saa forstaaer han ogsaa at yde Dem fortjent Roes*). Det forekommer mig at han i Slutningen af sin Fremstilling er gaaet lige til Roden: det har altid forekommet mig utvivlsomt, at en Slags Misundelse over Sorø Academies bemidlede Tilstand laae til Grund for mangel

*) Hjorts Svar paa det i foregaaende Brev omtalte Angreb paa Sorø Akademi, findes i „Berl. Tid.“ 1842 Nr. 27, 28 og 30. Hjort, som lige fra 1815 havde rettet stærke Angreb paa Inge-
manns litterære Virksomhed, og hvem denne derfor regnede blandt sine bitre Antagonister, fremhæver her, overfor Rosens Ytringer om Akademiets hæmmende Indvirkning paa Lektorernes litterære Virksomhed, at Inge-
mann „snart i 20 Aar har beriget Litteraturen med fortræffelige Digterværker“.

Anke, og mangen skjæv Synsmaade. — Maa jeg nu til Slutning anbefale til Deres høit stattede venlige Erindring faavel mine Børn, som disses Mama — der stedse forbliver Dem taknemligt hengiven.

C. v. Rosenørn.

19.

Sorøe d. 14de Martz 1842.

Kjære Fru Rosenørn!

Det glædede mig ret, at min sidste lille Digtjamlings fandt saa venlig en Modtagelse hos Dem. Saa vidt jeg har mærket, vil jeg ingen Grund have til at fortryde, at jeg udgav den. At bringe Folkebands=Sangen virkelig ind i Livet igjen er der vel neppe noget Haab om; muligt var det dog, og er den Poesie ikke heelt udfaldet af Folkelivet, kunde den vel ved Fleres Interesse derfor ligesom af sig selv komme tilbage; kun hvad der er heelt uddøet hos Folket, kommer ikke tilbage. Desværre har man for at hindre Misbrugen ved de saa Folkeforlystelser, vi har tilbage for største Delen forbudt og udryddet dem. Dette er for det meste Tilfældet med den smukke „Sommeribhøst“ og med vort Carneval (Fastelavnslegene). Af philistrøs Deconomie og prosaisk Forstandighed ere Bryllupsgilderne nu ogsaa blevne sjældne, og man lister sig almindelig ind i Ægtestanden uden Sang og Klang, skjøndt man allerede fra Cana=Brylluppets Tid har seet, at det var meget sømmeligt og christeligt at forvandle Hverdagslivets Band ved sliig Leilighed til festlig Wiin. Om Bryllupsdansen endnu er til i Nordsøns Egn veed jeg ikke; i F. Fengers Egn er den næsten affstaffet; han har ellers der bragt Folkefjængen mærkelig tillive. Gjennem Nhylerne kan der mulig virkes noget for en tilkommende

Generation ved Sagen. — Det skulde meget glæde mig kunde Hr. Boiesen (som De mener) med Held benytte mine Høimessepsalmer ved Forflaringen over Evangelierne for de Ældre. Naar jeg til Wintzen, som jeg haaber, besøger Solvgaden, er De maasse saa god at præsentere mig for Md. Feilberg. Om Lucie til den Tid kan taale at reise, er endnu meget uvist. Vi vil imidlertid ikke opgive det Haab, og heller ikke Haabet om vor større Reise. — Waage er i disse Dage i Kjøbenhavn og jeg vaager i egentligt Forstand over Academiet; thi jeg plages altid af Sovnløshed i den Function af Mangel paa pædagogisk og administrativ Koldblodighed (dog det maa Ingen mærke eller vide, saalænge jeg ikke kan blive den Forretning qvit.) — Efter hvad jeg mærker komme mine Grønlændere ikke ud af Pressen før efter Paasten, skjøndt Bogen vil kun blive paa en 14 til 15 Ark.

Fra Sorø veed jeg intet Nytt at melde. Debatten om vor academiske Nullitet er man nu vel led af. For dem af mine Colleger, som ingen anden og væsentligere Virksomhed har havt, maa vistnok en saadan Existentis være nedslaaende. Jeg tager mig ikke personlig den Sag nær i Haab om, at jeg af de Færreste betragtes som Skolemester og kun af Faa som academisk Docent alene. Jeg holder Forelæsninger for et Auditorium af 3 Studenter i dette Semester; dog saalænge Interessens for Sagen er gjenfjdidig, gaaer det, synes mig, ret livligt. Med de Færreste maatte Meddelelsen netop kunne være naturligt som en Expectoration i en Samtale. Apropos: Jeg trænger meget til Deres Veiledning i Astrognosien og kommer ofte Dem og de forrige Tider ihu. Gik De et lille grønt Blad, jeg puttede ind i Brevet til Berlin? Fra gamle kjære Steder har for mig det mindste Nattergalduun en eventhyrlig Interesse og forekommer mig som en magist

Phantajusfjær. Venligst Hilsen fra Lucie! — Hils Søn og Datter fra os begge! Glæd mig snart med et Brev! Deres hengivne

Jngemann.

20.

Sorøe d. 4de Juni 1842.

Kjære Fru Rosenørn!

Min hjerteligste Tak for det venlige Brev, jeg her modtog d. 28de Mai og for den endnu større Fornøielse, De den Dag havde tiltænkt os ved selv at komme! Til dette kjære tiltænkte Besøg vil vi nu glæde os, enten det kan stee i Sommer eller til Efteraaret. Paa nogen Udenlandsreise kan vi neppe tænke iaar. Jeg har nu tilmed faaet Anjats til en legemlig Skavank, der gjør mig mindre bevægelig og — ijerdeleshed inden jeg vænnes dertil — generer mig betydelig. Dog det er vel godt og i sin Orden, at man jævnlig mindes om Legemet's Skrøbelighed og Forgjængelighed efter som Tiden rykker frem til Organisationens Fornøielse. De seer, at jeg nu ogsaa sympathiserer med Deres Alderdoms-Betragtninger. Jeg er dog langt fra at ansee Alderdommen for nogen mindre lykkelig Livsperiode, end dens Forgjængere, da den jo foruden sine egne Fordele indbefatter Dvintessentsen af hele det foregaaende Liv i sig†) og sølgelig er den rigeste af alle Livsperioder, ikke at tale om det betydelige Forspring den har til det paradisiske Liv. Med Virksomheden tager det imidlertid af og med Iveren for at udrette Noget — det mærker jeg allerede i nogle Aar — og naar jeg har endt

†) „Sun et Straa fra Egerias Kilde!
Og jeg er der med Numa igjen!“

et Arbeide, varer det nu en god Stund inden jeg ret kommer ind i et nyt. Jeg vil heller paa mine ældre Dage være mindre productiv, end blot i andre Former gjentage hvad der allerede er præsteret.

Jeg har i denne Tid læst 2den Deel af Poul Møllers efterladte Skrifter. Hans Oversigt over den ældre Philosophies Historie har interesseret mig, skjøndt den er temmelig fragmentarisk og vel kun at betragte som Momenter til hans mundtlige Foredrag over Videnskaben. Venligst Hilsen fra Lucie — hun skriver selv med det Første. Hils Familien og bevar fremdeles i mild og hjertelig Erindring Deres

hengivneste Ingemann.

21.

Sorø d. 1ste October 1842.

Hjerteligst Tak for Deres kjære venlige Besøg, som vi kun havde ønsket længere. Det var en glædelig Oplevelse baade for Lucie og mig og saamange andre af Deres Venner her i Sorø. Af Poesie havde jeg Intet at meddele Dem. Nu, da det skjønne Naturliv udenom os bliver koldt og dødt, pleier det poetiske Liv hos mig at blive productivere; hidtil har det dog indskrænket sig til nogle lyriske Udbrud. Blandt andet tænker jeg ogsaa paa Fortsættelsen af de begyndte „Aftensangspsalmer“, som De oftere har været saa god at erindre mig om.

Vinterlivet i Kiøbenhavn kunde jeg nok have Lyst til at deeltage i; men dertil er ingen Udsigter og førend en saadan Forandring skeer i vor isolerede Stilling vil jeg troe den ikke for mig er ønskelig.

Jo mere jeg i den senere Tid hører Sorølivet dadlet

af Andre, jo flere Talsmænd for det hører jeg i min egen Bevidsthed og i Erindringen om de sidste 20 Aar af mit Liv. Havde jeg kun Lucie transportabel og en hyppigere personlig Communication med Hovedstaden sat i Gang, maatte Orsted gjerne raabe saa høit han vilde om Sammerligheden i de smaa Byer og vor Sumplust*). Lad os nu i Vinter ret ofte høre gode Tidender og Efterretninger fra Intelligentsens Sæde fra Deres kjære Haand! Min Hilsen til Familien! bevar i venlig Erindring Deres hengivne

Ingemann.

22.

Kjøbenhavn d. 25de Octbr. 1842.

Hjerteligen Tak, kjære Professor Ingemann, for Deres venlige Linier, og for den Godhed hvormed De erindrer mit sidste lille Besøg hos Dem og Lucie, som skjænkede mig saa megen Glæde. Inderligen har De ogsaa glædet mig ved den saa længe ønskte Efterretning, at De arbejder paa at skaffe os end flere begejstrede Udtryk for Sjælens hemmelige Samtaler med sin Gud og Herre. En heel Deel af Deres ældre skjønne Psalmer kan jeg udenad, og de træde ofte saa heldigen, trøstende og oplivende frem for mit Indre, i Dieblitte hvor jeg juist trænger til det fyldestgjørende Udtryk, som jeg ikke

*) Sigter til H. C. Orstedes Afhandling i Schouw's „Danst Ugeskrift“ 2den Række I. Nr. 19: „I Anledning af Forslaget om en landoekonomisk Dannelses-Anstalt i Danmark“, i hvilken forekommer følgende Ytring: „Soro selv med sin gamle Moradsgrund, sin lavtliggende Sø og sin Skovomgivelse har en fugtig indefluttet Luft. Stedet udøver derfor en nedstemmende Virkning paa mange.“

altid selv formaaer at finde. Alt det i den Henseende gaaer bedre Nander ligesom mig, har jeg før bemærket, og jeg troer, fortalt Dem det. Tryde slutter ofte en Afdeling af sine kjernefulde Præfener med Deres Ord; Westengaard har benyttet dem i sine Oversættelser af Harms; og nylig hørte jeg Mynster, i en trøsteriig Tale, over den Text af Epistelen: „Kjober den beleilige Tid, thi Dagene ere onde“ — efter at han havde udbiilet meget af den Nød, som formørker Dagene, saavel for Menneſteheden i Almindelighed i en Tid der endnu ikke rigtig er grebet af en ægte religiøs Nand, som for hvert enkelt Menneſte under de veylende Skjæbner vi her prøves ved, udbrod han begeiſtret „med en from Digters Ord“: „I Verden er ei Nød ſaa ſtor, Guds Naade dog er ſtorre; Er luft for mig hver Dør paa Jord, ſtaaer aabne Himlens Døre.“ Alle vare bevægede; Mynster ſelv ikke mindſt. Jeg kunde tydelig mærke, hvorledes diſſe herlige Ord havde talt Trøſten ind i hans egen Sjæl, ſom har ſørgt dybt over hans Søns Uheld. Kan De begribe denne forunderlige Begivenhed, med den unge vakkre Mynſters ſtuffede Kjærlighed? Biſpinden har ſelv fortalt mig, hvorledes hun og hele Familien glædede ſig over de Forlovedes gjensidige Kjærligheds-Uttringer, og ſaa vil den unge Dame paa engang paaſtaaer, at hun aldrig har elſket ham.

Formodentlig har De hørt Paſtor Rordams Forlovelse med den ſyttenaarige Comteſſe Knuth fra Lillien-dal? — hun ſkal hænge ved ham med ubeftrivelig Kjærlighed. De vare Begge forventede her i Byen i denne Tid, derſom ikke det ugunſtige Veir har gjort Forandring i Planen. Rordam er ſikkert blandt dem, ſom inderligen ville glæde ſig ved en ny Samling af Pſalmer fra Deres Nand. Gaaer jeg ikke ved Leilighed nogle af dem? Jeg

længes ofte efter min Harpe, som er blevet tilbage paa Nørholm, for at kunde ledsage Ordene med dens Toner. Skade at jeg, i dette som i mere, aldrig bliver andet end en Fuster! De veed nok, det er min Trøst og Haab, at det vil gaae bedre i et andet Liv. — Jeg tør jo nok haabe, ikke sandt, at De altid med overbærende Venfkab vil ihukomme en taknemmelig Veninde.

C. v. Rosenørn.

23.

Sorøe d. 30te Octbr. 1842.

Hjerteligt Tak, kjære Fru Rosenørn! for Deres sidste venlige Brev, med de kjærlige Vidnesbyrd om Deres egen og Andres Deeltagelse for min Psalmedigtning. Det er mig vistnok en stor Glæde, naar jeg af og til hører, at det er lykkes mig at give Tanker og Følelser Form, som fromme og ædle Gemytter i visse Stemninger kunne finde grebne af deres eget bevægede Indre. Paa en fortsat Psalmedigtning tænker jeg ogsaa, som jeg meddeelte Dem, gjerne, naar jeg ret levende føler en Helligdagsstemning i Sindet og nogenlunde tør haabe, at der ikke klæber for meget verdsligt Støv ved Lyrestrængene i mit Inderste. Naar Noget i denne Retning ret synes mig at være lykkes, skal det være mig en Glæde at meddele Dem det. I den sidste Tid har et andet Slags Lyrik beskæftiget mig; det er faldet mig ind, at det saa ofte forhaanede SmaatjovstadsLiv, der næsten altid kun har tjent Digterne til kold Satire, kunde med en livlig Opfattelse af den eiendommelige Naturskønhed og de historiske Minder afvindes en virkelig poetisk Side, og Aanden i de mindre Steder ved Begeistring for deres

saa Skjon af Herschel, ifølge hans nye Veirprofet-System; hvorimod han truer med Regn i August. Men det er endnu ikke stadfæstet, hvorvidt hans System er sikkrere end foregaaende Veirprofeters. I alle Tilfælde er Regnveiret mindre ubehageligt under Italiens milde Himmel; især naar Mailänderens Ord holder Stik, som jeg erfarede det, at Regnen kun falder om Natten, og lader Solen have Magt om Dagen. Jeg kan sige med Sandhed, at det forbausede mig at høre, at en Student fra Sorø kunde skrive saa smædeligt om forøst Virksomhed, og saa uforstammet imod den faderligsindede Director. Ogsaa jeg vilde, ligesaa ugjerne som De, give den Tanke Rum, at en af Sorøes hæderlige Professorer skulde have kjendt det bittere Produkt, og ikke søgt at afværge dets Offentliggjørelse. At den unge og let overilede Professorinde kunde give det et uoverlagt Bifald, kan jeg snarere tænke mig muligt. Jeg har ikke seet hende under sit Ophold her i Byen, og jeg frygter, at hun atter er taget herfra. Professor Hjorts Forsvar har det moret mig at læse. Man seer, at naar Bifald tjener ham bedre end Daddel, saa forstaaer han ogsaa at yde Dem fortjent Roes*). Det forekommer mig at han i Slutningen af sin Fremstilling er gaaet lige til Roden: det har altid forekommet mig utvivlsomt, at en Slags Misundelse over Sorø Academies bemidlede Tilstand laae til Grund for mangen

*) Hjorts Svar paa det i foregaaende Brev omtalte Angreb paa Sorø Akademi, findes i „Berl. Tid.“ 1842 Nr. 27, 28 og 30. Hjort, som lige fra 1815 havde rettet stærke Angreb paa Tugemanns litterære Virksomhed, og hvem denne derfor regnede blandt sine bitre Antagonister, fremhæver her, overfor Rosens Ytringer om Akademiets hæmmende Indvirkning paa Lektorernes litterære Virksomhed, at Tugemann „snart i 20 Aar har beriget Litteraturen med fortræffelige Digterværker“.

Anke, og mangen skjæb Synsmaade. — Maa jeg nu til Slutning anbefale til Deres høit skattede venlige Erindring faavel mine Børn, som disses Mama — der stedse forbliver Dem taknemligt hengiven.

E. v. Rosenørn.

19.

Sorse d. 14de Martz 1842.

Kjære Fru Rosenørn!

Det glædede mig ret, at min sidste lille Digtjæmning fandt faa venlig en Modtagelse hos Dem. Saavidt jeg har mærket, vil jeg ingen Grund have til at fortryde, at jeg udgav den. At bringe Folkebands=Sangen virkelig ind i Livet igjen er der vel neppe noget Haab om; muligt var det dog, og er den Poesie ikke heelt udfaldet af Folkelivet, kunde den vel ved Fleres Interesse derfor ligesom af sig selv komme tilbage; kun hvad der er heelt uddøet hos Folket, kommer ikke tilbage. Desværre har man for at hindre Misbrugen ved de faa Folketorlystelser, vi har tilbage for største Dele forbudt og udryddet dem. Dette er for det meste Tilfældet med den smukke „Sommeribjæst“ og med vort Carneval (Fastelavnslegene). Af phylistrøs Deconomie og profaisk Forstandighed ere Bryllupsgilderne nu ogsaa blevne fjældne, og man lister sig almindelig ind i Egtetstanden uden Sang og Klang, skjøndt man allerede fra Cana=Brylluppets Tid har seet, at det var meget sømmeligt og christeligt at forvandle Hverdagslivets Band ved sliq Leilighed til festlig Wiin. Om Bryllupsdansen endnu er til i Rordams Egn veed jeg ikke; i F. Fengers Egn er den næsten affaffet; han har ellers der bragt Folketangen mærkelig tillive. Gjennem Uhylerne kan der mulig virkes noget for en tilkommende

Generation ved Sagen. — Det skulde meget glæde mig kunde Hr. Boiesen (som De mener) med Held benytte mine Høimessepsalmer ved Forflaringen over Evangelierne for de Ældre. Naar jeg til Wintzen, som jeg haaber, besøger Solvgaden, er De maaske saa god at præsentere mig for Md. Feilberg. Om Lucie til den Tid kan taale at reise, er endnu meget uvist. Vi vil imidlertid ikke opgive det Haab, og heller ikke Haabet om vor større Reise. — Waage er i disse Dage i Kjøbenhavn og jeg vaager i egentligt Forstand over Academiet; thi jeg plages altid af Sovnløshed i den Function af Mangel paa pædagogisk og administrativ Koldblodighed (dog det maa Ingen mærke eller vide, saalænge jeg ikke kan blive den Forretning qvit.) — Efter hvad jeg mærker komme mine Grønlændere ikke ud af Pressen før efter Paasken, skjøndt Bogen vil kun blive paa en 14 til 15 Ark.

Fra Sorø veed jeg intet Nytt at melde. Debatten om vor academiske Nullitet er man nu vel fed af. For dem af mine Colleger, som ingen anden og væsentligere Virksomhed har havt, maa vistnok en saadan Existentis være nedslaaende. Jeg tager mig ikke personlig den Sag nær i Haab om, at jeg af de Færreste betragtes som Skolemester og kun af Faa som academisk Docent alene. Jeg holder Forelæsninger for et Auditorium af 3 Studenter i dette Semester; dog saalænge Interessens for Sagen er gjenfjdidig, gaaer det, synes mig, ret livligt. Med de Færreste maatte Meddelelsen netop kunne være naturligt som en Expectoration i en Samtale. Apropos: Jeg trænger meget til Deres Veiledning i Astrognosien og kommer ofte Dem og de forrige Tider ihu. Fik De et lille grønt Blad, jeg puttede ind i Brevet til Berlin? Fra gamle kjære Steder har for mig det mindste Nattergalduun en eventhyrlig Interesse og forekommer mig som en magist

Phantafusfjær. Venligst Hilsen fra Lucie! — Hils Søn og Datter fra os begge! Glæd mig snart med et Brev! Deres hengivne

Jngemann.

20.

Sorøe d. 4de Juni 1842.

Kjære Fru Rosenørn!

Min hjerteligste Tak for det venlige Brev, jeg her modtog d. 28de Mai og for den endnu større Fornøielse, De den Dag havde tiltænkt os ved selv at komme! Til dette kjære tiltænkte Besøg vil vi nu glæde os, enten det kan stee i Sommer eller til Efteraaret. Paa nogen Udenlandsreise kan vi neppe tænke iaar. Jeg har nu tilmed faaet Anjats til en legemlig Stavank, der gjør mig mindre bevægelig og — ihærdeleshed inden jeg vænnes dertil — generer mig betydelig. Dog det er vel godt og i sin Orden, at man jævnlig mindes om Legemet's Skrøbelighed og Forgjængelighed efter som Tiden rykker frem til Organizationens Fornøjelse. De seer, at jeg nu ogsaa sympathiserer med Deres Alderdoms-Betragtninger. Jeg er dog langt fra at ansee Alderdommen for nogen mindre lykkelig Livsperiode, end dens Forgjængere, da den jo foruden sine egne Fordele indbefatter Dvintessentsen af hele det foregaaende Liv i sig†) og følgelig er den rigeste af alle Livsperioder, ikke at tale om det betydelige Forspring den har til det paradisiske Liv. Med Virksomheden tager det imidlertid af og med Tveren for at udrette Noget — det mærker jeg allerede i nogle Aar — og naar jeg har endt

†)

„Kun et Straa fra Egerias Kilde!
Og jeg er der med Ruma igjen!“

et Arbeide, varer det nu en god Stund inden jeg ret kommer ind i et nyt. Jeg vil heller paa mine ældre Dage være mindre productiv, end blot i andre Former gjentage hvad der allerede er præsteret.

Jeg har i denne Tid læst 2den Deel af Poul Møllers efterladte Skrifter. Hans Oversigt over den ældre Philosophies Historie har interesseret mig, skjøndt den er temmelig fragmentarisk og vel kun at betragte som Momenter til hans mundtlige Foredrag over Videnskaben. Venligst Hilsen fra Lucie — hun skriver selv med det Første. Hils Familien og bevar fremdeles i mild og hjertelig Erindring Deres

hengivneste Ingemann.

21.

Sorøe d. 1ste October 1842.

Hjerteligst Tak for Deres kjære venlige Besøg, som vi kun havde ønsket længere. Det var en glædelig Oplevelse baade for Lucie og mig og saamange andre af Deres Venner her i Sorøe. Af Poesie havde jeg Intet at meddele Dem. Nu, da det skjønne Naturliv udenom os bliver koldt og dødt, pleier det poetiske Liv hos mig at blive productivere; hidtil har det dog indskrænket sig til nogle Iyriske Udbrud. Blandt andet tænker jeg ogsaa paa Fortsættelsen af de begyndte „Aftensangspsalmer“, som De oftere har været saa god at erindre mig om.

Vinterlivet i Kiøbenhavn kunde jeg nok have Vist til at deeltage i; men dertil er ingen Udsigter og førend en saadan Forandring skeer i vor isolerede Stilling vil jeg troe den ikke for mig er ønskelig.

Jo mere jeg i den senere Tid hører Sorøelivet dadlet

af Andre, jo flere Talsmænd for det hører jeg i min egen Bevidsthed og i Erindringen om de sidste 20 Aar af mit Liv. Havde jeg kun Lucie transportabel og en hyppigere personlig Communication med Hovedstaden sat i Gang, maatte Ørsted gjerne raabe saa høit han vilde om Sammerligheden i de smaa Byer og vor Sumplust*). Lad os nu i Vinter ret ofte høre gode Tidender og Efterretninger fra Intelligentsens Sæde fra Deres kjære Haand! Min Hilsen til Familien! bevar i venlig Erindring Deres hengivne

Ingemann.

22.

Kjøbenhavn d. 25de Octbr. 1842.

Hjerteligen Tak, kjære Professor Ingemann, for Deres venlige Linier, og for den Godhed hvormed De erindrer mit sidste lille Besøg hos Dem og Lucie, som skjænkede mig saa megen Glæde. Inderligten har De ogsaa glædet mig ved den saa længe ønskte Efterretning, at De arbejder paa at skaffe os end flere begejstrede Udtryk for Sjælens hemmelige Samtaler med sin Gud og Herre. En heel Deel af Deres ældre skjønne Psalmer kan jeg udenad, og de træde ofte saa heldigen, trøstende og oplivende frem for mit Indre, i Dieblitte hvor jeg juist trænger til det fyldestgjørende Udtryk, som jeg ikke

*) Sigter til H. C. Ørsteds Afhandling i Schouws „Danske Ugeskrift“ 2den Række I. Nr. 19: „I Anledning af Forslaget om en landoconomisk Dannelses-Anstalt i Danmark“, i hvilken forekommer følgende Ytring: „Soro selv med sin gamle Moradsgrund, sin lavtliggende Sø og sin Skovomgivelse har en fugtig indesluttet Luft. Stedet udøver derfor en nedstemmende Virkning paa mange.“

altid selv formaaer at finde. At det i den Henseende gaaer bedre Nander ligesom mig, har jeg før bemærket, og jeg troer, fortalt Dem det. Tryde slutter ofte en Afdeling af sine kjernefulde Præfener med Deres Ord; Westengaard har benyttet dem i sine Oversættelser af Harms; og nylig hørte jeg Mynster, i en trøsterig Tale, over den Text af Epistelen: „Kjøber den beleilige Tid, thi Dagene ere onde“ — efter at han havde udfillet meget af den Nød, som formørker Dagene, saavel for Menneſteheden i Almindelighed i en Tid der endnu ikke rigtig er grebet af en ægte religiøs Aand, som for hvert enkelt Menneſte under de veylende Skjæbner vi her prøves ved, udbrød han begejstret „med en from Digters Ord“: „I Verden er ei Nød saa stor, Guds Naade dog er større; Er luft for mig hver Dør paa Jord, staae aabne Himlens Dørre.“ Alle vare bevægede; Mynster selv ikke mindst. Jeg kunde tydelig mærke, hvorledes disse herlige Ord havde talt Trosten ind i hans egen Sjæl, som har sørget dybt over hans Søns Uheld. Kan De begribe denne forunderlige Begivenhed, med den unge vakkre Mynsters stoffede Kjærlighed? Bispienden har selv fortalt mig, hvorledes hun og hele Familien glædede sig over de Forlovedes gjensidige Kjærligheds-Uttringer, og saa vil den unge Dame paa engang paastaae, at hun aldrig har elsket ham.

Formodentlig har De hørt Pastor Rordams Forlovelse med den syttenaarige Comtesse Knuth fra Villien-dal? — hun skal hænge ved ham med ubefrivelig Kjærlighed. De vare Begge forventede her i Byen i denne Tid, dersom ikke det ugunstige Veir har gjort Forandring i Planen. Rordam er sikkert blandt dem, som inderligen ville glæde sig ved en ny Samling af Psalmer fra Deres Aand. Saaer jeg ikke ved Leilighed nogle af dem? Jeg

længes ofte efter min Harpe, som er blevet tilbage paa Nørholm, for at kunde ledsage Ordene med dens Toner. Skade at jeg, i dette som i mere, aldrig bliver andet end en Juster! De veed nok, det er min Trøst og Haab, at det vil gaae bedre i et andet Liv. — Jeg tør jo nok haabe, ikke sandt, at De altid med overbærende Venskab vil ihukomme en taknemmelig Veninde.

C. v. Rosenørn.

23.

Gorse d. 30te Octbr. 1842.

Hjerteligt Tak, kjære Fru Rosenørn! for Deres sidste venlige Brev, med de kjærlige Vidnesbyrd om Deres egen og Andres Deeltagelse for min Psalmedigtning. Det er mig vistnok en stor Glæde, naar jeg af og til hører, at det er lykkes mig at give Tanker og Følelser Form, som fromme og ædle Gemytter i visse Stemninger kunne finde grebne af deres eget bevægede Indre. Paa en fortsat Psalmedigtning tænker jeg ogsaa, som jeg meddeelte Dem, gjerne, naar jeg ret levende føler en Helligdagsstemning i Sindet og nogenlunde tør haabe, at der ikke klæber for meget verdsligt Støv ved Lyrestrængene i mit Inderste. Naar Noget i denne Retning ret synes mig at være lykkes, skal det være mig en Glæde at meddele Dem det. I den sidste Tid har et andet Slags Lyrisk beskæftiget mig; det er faldet mig ind, at det saa ofte forhaanede Smaaafjødsliv, der næsten altid kun har tjent Digterne til kold Satire, kunde med en livlig Opfattelse af den eiendommelige Naturskønhed og de historiske Minder afvindes en virkelig poetisk Side, og Aanden i de mindre Steder ved Begeistring for deres

Deelagtighed i Nordens fælleds Land og Liv føle sig hævet i sin Bevidsthed og udrevet af den indsnærpnde Smaalighed. I dette Diemed og i Forventning af heldige Omstændigheder, der kunde vække Interessesen for Sligt, har jeg digtet adskillige historiske Kjøbstedsfange, hvoraf en blev sjunget af Ferd. Fenger ved Præsteconventet i Roeskilde, og den næste skal synges ved samme Leilighed i Ringsted. Han er en livlig Rhapsod, som ret er stiftet til at bringe Sangen ud fra Papiret til Folket*).

Mange Hilsener til Familien og Dem selv fra Deres
hengivneste

B. S. Ingemann.

24.

Jule-Morgen 1842.

Kjære Fru Rosenørn!

En velsignet og ret glædelig Juul ønske vi Dem her af Hjertet. Først nu har jeg faaet lidt Pusterum efter flere Maaneders uafbrudte Director-Skyl. Det var en sørgelig Ende det tog i Waages Huus. Nu har imidlertid Sygdommen, som det synes, udraset der, og der er kommen Fred og smuk Beroligelse i den forladte Families Sind ved Guds Bistand og en fast Tilsluttelse til denne eneste sande Trøster og Hjælper. Som jeg hører skal Kongen med Kraft have draget Omhu for den forladte Familie ved Anviisning paa Academiet. Intet er heller billigere end at det rige Academie forsynger den Mandts Børn, hvis hele Tilfredshed og Liv blev offret for denne Stiftelse. Jeg har bedet mig fritaget for at

*) Se herom „Breve til og fra Ingemann“ Nr. 199, fra Vilh. Birkebal.

constituereſ og venter med Længſel paa min Forløſning. Hvad jeg til Nød kan udholde nogle Maaneder, vilde jeg neppe udholde et Aar, og blev jeg først conſtitueret, kunde det have lange Udſigter.

Det tørre Forretningsliv udelukker hos mig enhver poetiſt Stemning. Til Lykke har jeg i den ſidſte Tid haft endeel Correctur=Arbejde at recreere mig med; det var virkelig en Afleder for de ellers piinagtige Director=tanker. Til Nytaar eller kort efter udkommer den ſidſte Roman i Godtjøsudgaven, og „Høimeſſe=Psalmerne“ med et Tillæg, hvoraf De dog kjender det Meſte om ikke Alt. I Januar tænker jeg at begynde en Ud-gave af „ſamlede Skrifter“. Godtjøsudgaven af „Vald. Seier“ (paa 2000 Gr.) er allerede udfolgt, ſaa det lader til, at diſſe Skrifter virkelig vil blive Folkebøger. Det kan naturlignviis ikke blive Tilfældet med de „ſamlede Skrifter“, men jeg tænker dog ſtadesløs at kunne forlægge dem. Jeg tænker paa at ledsage den dramatiſke Afdeling med Lithographier af Maſanielloſ og Taſſoſ Portraiter.

Kjøbſtedſſangene maatte jeg ſtandſe med for Director=fagerne.

Og nu tuſind Levvel og de kjærligſte Hiſener fra Lucie og Deres hengivneſte

Jngemann.

Mange Hiſener til Deres Børn og alle gode Venner!

Venligt Hiſen med de bedſte Duſker for det nye Aar og hjertelig Tak for alt beviist Venſkab i det Gamle! Deriblandt ogſaa for det ſidſte kjære Brev mod Aarets

Udgang! Det maa have forstuet sig blandt mine Director-papirer; thi nu da jeg vil have det frem for ordentlig at besvare det, faaer jeg alt Andet kun ikke det i Hænde. Jeg skulde dog aldrig have indsendt det til Directionen med en eller anden Indstilling, et curiosø Tilsælde, som nær var hændtes mig med Concepten til en Kjøbstedsfang; jeg opdagede dog Feiltagelsen itide; den kunde givet Leilighed til en munter Episode i Collegiet.

Jeg sidder endnu paa den interimistiske Directorstol og længes efter Afsløsning. Det er nu atter paa 4de Maaned jeg af den Grund er suspenderet som Ildet. Udsigterne ere ikke meget oplivende. Bournonvilles Ballet „Erik Menveds Barndom“ skulde nu været givet paa Kronprindsessens Fødselsdag, men blev udsat. Naar De har seet den, faaer jeg maaskee af Dem at vide, hvorledes den tager sig ud, thi selv at see den i Winter, har jeg ingen Udsigt til. „Dina“ har jeg læst med Interesse, skjøndt denne Maade at fremhæve en slet historisk Personlighed paa den betydningsfulderes Bekostning, ikke er efter mit Princip for den historiske Digting. Eleonore Ufeld er vistnok ikke steet sin Ret. — De hjerteligste Hilsener fra Lucie og mig selv til Dem og Deres Born.

Deres hengivneste

Jngemann.

26.

Kjøbenhavn d. 17de Febr. 1843.

Kjære Professor Jngemann!

Vil De tilgive mig at jeg har tøvet saa længe med at jende Dem min hjerteligste Tak, saavel for Deres venkfabelige Brev, og venlige Onsker til det nye Aar, som for den mig saa kjære nye Udgave af Deres herlige

Psalmer. Jeg opfatte først at skrive, indtil jeg havde seet Balletten „Erik Menveds Barndom“; dermed hengik nogen Tid, da jeg sædvanlig maa gie til de mere Paa-trængende Alle ere tilfredsstillende; men da det nu skeete, saa indtraf efterhaanden adskillige smaa uopregnelige Hindringer.

. . . Et Aar er nu henrundet over den Tid vi tænkte os; Gud lade nu de kommende blive nye paa Sundhed og Glæde for Lucie som for Dem! Det varer ogsaa længe med Deres Directors-Prøvestand. Hver Dag spørger jeg hos En eller Anden, som jeg troer kunde vide Noget, og hver Aften seer jeg efter Befordrings-Artiklen i Berlings Avis: Alt til ingen Nytte! Alt hvad jeg faaer til Svar er, at „det er en saare vanskelig Post at faae vel besat“. Og saa siger man imellem, at det jo gaaer godt under Deres Styrrelse; men derfor har man dog ingen Ret til at tvinge Dem ind i en Virksomhed, som forstyrrer den der er Dem kjærest og naturligt, og er af endnu mere udbredt Gavn og Glæde for et større Antal andre Individuer. Mit ringe Jeg har en daglig Glæde og Opbyggelse af Deres skjønnede Psalmer og Sange, de forbinde sig saa smukt med Harpens Toner og finde saaledes, gennem Aand og Dre, Veien lige ind i Sjælen. — Hvorledes synes De om det Psalme-Udvalg, Biskop Myhner har foretaget, som Tillæg til den nu brugelige Psalmebog? Grundtvig meente, at en Mand som ikke selv er Digter, vanskeligere kan gjøre et godt Udvalg. Imellem os sagt, maa jeg fortælle Dem, at han fandt noget ominøst deri, at den eneste der var blevet valgt af hans (Grundtvigs) Psalmer, skal synges til den Melodie „Herre, jeg har handlet ilde“ — „hvad enten han nu mener sig eller mig“ — foiede Grundtvig til, med et ganske skjelmst Smil. Det er ret Skade at de to Mænd

ikke kunne blive Venner, som dog Begge ere Guds Venner; een Herres troe Tjenere. — Kan det nu gaac an, mener De? at gaac fra Geistligheden lige til Theatret: dog jo, der træde vi jo, saa at sige, ogsaa ind i en høitidelig Kirke. Viborgs Domkirke er den smukkeste Decoration i Eric Menved — Balletten. Processionen er meget pragtfuld, og den Gruppe som dannes i det forhøiede Chor, da den unge Konge hyldes, omgivet af vajende Faner og dragne Sværd, er i den Art det prægtigste, meest maleriske, jeg har seet paa Scenen. Men, De veed jo nok, jeg hnder ikke just at see det paa Scenen, som horer Kirken og Andagten til. Ligeledes finder jeg Kongemorder-Scenen næsten for rystende, skjøndt man ikke seer den ligefrem foregaae, som i Waldemar. Men netop fordi Phantajien har her friere Spillerum, udmaler man sig maaskee det mere rædsomme, som heller ikke, i mine Tanker, passer for Balletten. Rigtignok maa man indrømme Bournonville, at han forstaaer at hæve sin Composition til et virkeligt Digter-Billede, og forsaavidt maa han jo have Ret til at bruge hvad der er nødvendigt til at udtrykke hans Idee, paa sin Maade. Men saa skulde han dog igjen, ikke forvirre det skjøne Tanke-Billede; ikke drage den ædle, høie Tomfrue Inge, ned til en sædvanlig Solo-Dandsferinde, som dreier sig paa den ene Fod, medens den anden svæver i Linie med hendes Hoved. For Drojt Peder er denne Stilling, og de høie Spring i Luften, heller ikke det rette Charakter-Udtryk. Dronning Agnes træder ikke ud af sin ædle Værdighed, og har en fortræffelig Repræsentant i Md. Nielsen. Den unge Konge og hans Broder bliver man næsten begejstret for, ligesom i det Hele de høidige Børnepartier høre til Ballettens interessanteste. Jeg troer, De vilde ikke fortryde en Reise til Kjøbenhavn, alene for at see den barnlig skjøne

Augusta Bournonville repræsenterer Dem Billedet af Deres egen „Erik Konge, hiin Unge“. De kommer dog hertil i Paaften — ikke sandt? Eller vil De bide indtil Mai, for at kunne have den Glæde at faae Lucie med? Gud give hende Helbred og Kræfter til Rejsen. Dobbelt bliver da Glæden at gjensee Dem, for Deres, Dem med hjertelig Taknemlighed hengivne Veninde,

G. v. Rosenørn.

27.

Sorøe d. 23de Febr. 1844.

Kjære Fru Rosenørn!

J Deres venlige Brev til Lucie, som hun foreløbig takker hjerteligt for og med det Første selv vil besvare, yttre De Interesse for en Dem ubekjendt Sang*), som De maaskee er saa god at vente Meer af, end den præsterer; desuagtet sender jeg Dem den. En væsentlig Mangel er der ved den; den savner nemlig Melodie, og maatte egentlig behandles som et Slags Cantate med 2 eller 3 Chor 2 eller 3 Soli-Nr. og deraf maaskee et Recitativ, for at „tage sig ud“. Dette klinger i Tonen, der svarer til den sædvanlige Fordring til og Stemning ved den kunstige Kirkemusik; mon den Tid dog ikke engang skulde komme, da den fuldelig traadte i Sandhedens og i Andagtens Tjeneste og ikke blot betragtedes som Kunstpræstation og opfattedes som Konstnydelse? Før den Tid kommer, kan man gjerne undvære Text til Kirkemusiken ligesom man sjælden hører eller savner Ord ved

*) Den stille Sabbath (Paafteløverdags-Sang): „Dag til Hvile!
 · Dag til Glæde!“, som findes blandt „Hymner og Høitidsange“
 i Ingemanns Samlede Skrifter 7de B. S. 16.

anden Musif — desværre! Den kunde bedst passe til at slutte en Passions-Cantate med, helst paa en virkelig Paaste-Loverdag.

Den velgjørende Virksomhed, De næsten aldeles op-offrer Dem for, maa med al sin Besværlighed være særdeles tilfredsstillende for Deres Aand og Hjerte. For Somfr. H. kunde maaskee Deeltagelsen i denne Virksomhed med Tiden blive til et Embede, som hun vist samvittighedsfuld vilde bestyre. Hine quindelige Embedsposter, hvoraf de fleste dog alene burde være Uresposter, kunde blive vigtigere og skjønnere end en stor Deel af de mandlige. Jeg er bleven sat paa en temmelig langvarig interimistisk Jod; og Ingen veed nok hvad det skal blive til med det egentlige Academie her.

Venligt Hilsen til Deres Børn og Dem selv fra os begge. Deres hjerteligt hengivne

Jngemann.

28.

Sorøe d. 13de Septbr. 1845.

Det i disse Dage udkomne Program*) til Festen her paa Kongens Fødselsdag vil vist interessere vor ædle Dronning og Dem, vor kjære fordums Soranerinde, der ikke mindre i Paladset**), end i Oberst Penz's skrobelige Bolig, har Sjæl og Die henvendt paa Ideernes Verden og de høiere Livets og Universets Phænomener. Jeg tover derfor ikke med at tilsende Dem dette vakkre lille

*) „Om flere af den ældre Verdens religiøse Myther og om deres Forhold saavel indbyrdes som til den høiere Sandhed“, af Hauch.

**) Fru Rosenørn var d. 1ste Jan. 1845 bleven Overhofmesterinde hos Dronning Caroline Amalia.

Skrift af Hauch, medens jeg beder Dem have den Godhed at overrække det ene Exemplar til Dronningen i Academiets Navn — det Academie, Kongen nu ved et Rescript til Directionen har besluttet skal bestaae og udvides, men som desuagtet af sin egen Overbestyrelse endnu bestandig trues med Opløsning, fordi dets hidtilværende Virksomhed ikke har udstrakt sig videre, end — man har tilladt. (Denne min private Hjerteudgyldelse hører naturligtviis ikke med til hvad jeg ved denne Veilighed vilde bede Dem httre for Dronningen.) De hjerteligste Hilsener fra Lucie — hun gaaer paa en Maade frem i Helbred og kan i Sommer godt taale at kjøre — hun gaaer ogsaa noget længer, men lider i denne Tid af Mangel paa Søvn og Hvile, da hendes Lemmer vil sove paa egen Haand.

Deres Sommerophold paa Sorgenfri i den Omgivelse, der er Deres Nand og Hjerte saa kjær og som maa kunne give Hoflivet en ganske anden Glands, end den, det ydre Die sædvanlig dvæler ved — tænker jeg mig ret skjönt og i Stilhed og Venlighed ikke uligt Sommerlivet ved vor Sø og blandt vore Skove. Endnu i denne Sommer har jeg desværre mest maattet hysle med Revision af ældre Sager; men nu er snart dette Arbeide sluttet og jeg glæder mig da til at kunne tænke paa noget Nyt.

Og nu de hjerteligste Ønsker om fremdeles Lykke og Velsignelse i Deres nærværende betydningsfulde Stilling og mange venlige Hilsener til Dem og Deres saavel fra Lucie, som fra

Deres ærbødigt hengivne
B. S. Ingemann.

S. T. Herr Etatsraad Ingemann
 Ridder af Dannebrog og Bafa Ordenen.

Hendes Majestæt Dronningen har befalet mig at tilkjendegive Dem, og ved Dem, Academiet, hendes Tak for det tilsendte Exemplar af Professor Hauchs Program til Festen paa Sorøe Academie, den 18de September, hvilket Hendes Majestæt med megen Interesse har gjen-nemlæst.

Sorgenfri d. 23de Septbr. 1845.

J. C. v. Rosenørn.

See dette var nu den officielle Deel af min Skrivelse, qua Overhofmesterinde. Nu vilde De tillade mig privatim at tilspise min hjertelige Tak for Deres venstabelige Brev, saavel som for det mig forundte Exemplar af det interes-sante Program. Det vilde endnu have glædet mig mere at læse, dersom vor gode Ven Hauch ikke strax i Indled-ningen havde fortalt, at han ikke deelte min Anskuelse af alle religiøse Mythers fælles Oprindelse, fra den tidligste guddommelige Aabenbaring, gennem Adam og hans gud-frygtige Afkom indtil Noah. Mig forekommer det saa klart, at ene denne Forklaringsmaade fyldestgjørende op-lyser og begrunder den Overensstemmelse i alle Myther, der saa tydeligen reflecterer de evige Sandheder gennem alle menneskelige Tilfætningers og Forvansknings Taage. Dette Under, at Noget er blevet staaende af Sandhed i alle Myther, er tilvisse mindre uforklarlig, end en til-fældig Overensstemmelse i blot menneskelige Synsmaader.

Jeg gad gjerne vide om De ikke i Grunden er af samme Tanker. — Meget har det glædet mig at erfare at Sorøes herlige Academie har faaet Tilladelse til at bestaae; jeg talte meget derom med Etatsraad Rosenvinge,

der boer i Lyngbye, og altsaa jevnlig besøger Sorgenfri. Det var mig ret paafaldende, at han ikke kunde komme til den Erkjendelse, at Academiets Virksomhed bedst kunde udvides til et større Antal Studerende, naar Concurreren gaves fri. Han vedblev sin Formening, at kun Faa vilde foretrække Sorø for Rhvns. Universitet; men jeg fik ingen fyldestgjørende Svar paa mit Spørgsmaal, hvorfor man dog ikke vilde gøre Prøven. Heller ikke vilde han indrømme mig, at et juridisk Facultet i Sorø kunde faae tilstrækkelig Søgning, og at det vilde være til Held, især for de rige unge Arvinger, naar de kunde fuldende deres Studier i den fredelige lille Bye, hvor de vare i Sikkerhed for de forførende Udspredelser, som i Kjøbenhavn volde mange unge Menneskers Ulykke.

Jeg gratulerer Dem, at De nu snart er færdig med Revisionen af Deres Værker, og os, Deres begjærlige Læsere, til det Haab at De atter faaer Frihed til at lytte til Deres Musas nye begejstrende Indstydelser. — Vi have læst her Hauchs „Slot ved Rhinen“. Mon det virkelig skulde have været hans Hensigt at stille den arme Andersen et saa sørgeligt Prognosticon? Jeg kan ikke troe det, det ligner ikke Hauchs Godmodighed; men uheldigt træffer det, at han har taget saa mange Træf af en Personlighed, der saa let gjentjendes, hvorved en, i mine Tanker, uretfærdig Paastand er kunnet blevet begrundet. Man har talt om at Hauch vilde gaae til Kiel som dansk Professor ved det Universitet; hvis det var saa, vilde det blive et Tab for Sorø, og sikkert et føleligt Tab for Dem og Lucie i selstabelig Henseende. Endstjøndt jeg her, som De formener, har levet en meget behagelig Sommer, i al den Ro, som er mulig at finde ved et Hof, saa har jeg dog ikke saa Hindringer i mine selvvalgte Bestjæftigelser og dette er Grunden at jeg saa

længe ikke har aflagt Besøg ved Pennens Hjælp hos vores dyrebare Lucie. Et par Ord vilde hun tillade mig heri at indlægge, idet jeg nu anbefaler mig hos Dem, kjære Herr Statsraad, til vedvarende venstabelig Thukommelse,

hengivenst

S. C. v. Rosenørn.

30.

Sorø d. 29de Sepbr. 1845.

Med forbindtligt Tak for den godhedsfulde Besørgelse af Programmet og med Paastjønneelse, paa Academiets og Forfatterens Begne, af dets gunstige Modtagelse, beder jeg Dem ogsaa modtage min Taksigelse for de venlige private Yttringer i Deres Brev og for den Deeltagelse, De fremdeles skjænker saavel os som Sorø og dets Anliggender.

At jeg deler Deres Anskuelse af alle Mythers fælles Sandhedskilde troer jeg De allerede vil have seet i min „Stjernebilledernes Symbolik“, hvor det dog nok er antydet. Det er en Synsmaade, som vist ogsaa Deres Broder har stærke Beviser for, naar han vilde ud med dem. Jeg haaber han lever vel; det er nu længe siden vi saae ham her. Paa Festen Kongens Fødselsdag saae vi adskillige af vore forrige Academister, og det var en Glæde at see, hvor kjært de alle har Stedet her og Grindringen om deres academiske Liv her. Om det uhyggelige Indtryk „Slottet ved Rhinen“ gjorde ved den umiskjendelige og næsten grusomme Hentydning til A. . 's ullykkelige Fangenskab i sin naive Forfatterforængelighed — har Lucie allerede omtalt — da jeg og Lucie sagde Hauch hvorledes

A. og Enhver, der kjendte ham, vilde see det — kom der ham Taarer i Øinene; at han havde portraiteret saa kjendeligt, lod ikke til at være ham bevidst; at han ikke dømmer saa ufordeelagtigt om ham som Digter vil han nu vise ved en Bedømmelse af hans Børne-Eventyr, som han sætter megen Priis paa. A. har selv gjenkjendt Billedet og været dybt rystet deraf — men har taget det saa smukt og resignert som muligt og uden mindste Bitterhed mod H., som han ikke tiltroer nogen krænkende Hensigt og fremdeles ærer og elsker — han agter snart at reise til Spanien.

Hauchs formodede Ansættelse i Kiel, hører man endnu Intet til; Pal.=Müller søger stærk geistlig Befordring; i ham og hans Kone trues vi ogsaa med et føleligt Tab. Tregder, som nylig forlod os, for at blive Rector i Aalborg, var en særdeles elskværdig Mand. Hans Plads lader man nu staa ledig i Forventning om den Opløsning, man trods Kongens bestemte Villie, vil forberede — selv maaskee ved Planen til en Reorganisation eller Omdannelse, der kun skal tjene til en Grund mere for Medlæggelsen. Dog herom veed vi her endnu Intet, uden hvad man kan gjette sig til.

Gud give det vil klare sig i den tunge politiske Luft; den har maaskee aldrig seet mere broget ud i nogen Oldenborgers Tid. Jeg stoler næst paa Vorherre, paa det Baldemar Atterdags=Blik, forenet med et virkelig kjærligt Sind, som jeg mener at have seet, hvor det meest gjøres Behov. — Vorherre lede Alt til det Bedste!

Med de hjerteligste Ønsker for Dem og Deres forbliver jeg Deres ærbødigst hengivne

B. S. Ingemann.

Sorse d. 7de Jan. 1846.

Med mine hjerteligste Ønsker om Lykke og Velsig-
 nelse for Dem i det nysbegyndte Aar, sender jeg Dem
 her en lille Bog, hvoraf Halvdelen af Indholdet tilforn
 har været trykt, men den sidste Halvdeel vil være Dem
 ubekjendt. De skulde have Bogen paa samme Tid som
 Dronningen, men nu fik jeg først Exemplaret, hvori jeg
 gjerne vilde skrive Deres Navn med et Par Ord — hvad
 der jo ved Mæcenat-Exemplarer til de Kongelige, som en
 altfor familiær Hengivenhedsyttring, desværre ikke er
 passeligt. — Denne særskilt udkomne 2den Udgave af
 mine „bandede Digte“ udgjør tillige sidste Bind af mine
 „Samlede Skrifter“ — at sige forsaavidt mit Forfatterliv
 til Dato naaer. Hvorvidt dette nu (og derved „Samlede
 Skrifter“ om længere Tid) skal fortsættes, beroer paa
 Liv, Lyst, Tid, Helbred, Stemning, og tusinde saakaldte
 Tilfældigheder, men dog i grunden paa hvad der aller-
 mindst er tilfældigt — paa Vorherre og hvad han vil
 give mig Leilighed og Kraft til at udrette i den Tid, jeg
 her har tilbage. Skulde virkelig — som jo den næste
 Tids Ordførere paastaae — Romantikens Tid nu (eller
 nogensinde) være forbi — maatte jeg ansee mit poetiske
 Liv for afsluttet; dog jeg mener trostigt, at Livets, Naturens
 og Historiens Romantik i forskjellige Skikkelser vil ledsage
 enhver Generation og at man for at holde Skridt med
 Tiden, som det kaldes, ikke som aandelige Modegæffe
 kan holde det for et Fremskridt at stifte Aand, medens
 det vel kan være en Opgave i enhver ny Tid, at finde
 nye og friske Former for Reproductionen af det aandelige
 Liv, der gennemstrømmer alle Slægter. — Den aandelige
 Elasticitet, som dertil hører, kunde nu maaskee til Efter-

aaret den længe paatænkte Rejse hjælpe til. Dog inden jeg tør tænke derpaa og søge derom, maa jeg nu see hvad det bliver til med Academiet og hvorvidt det netop som en Reform skal begynde kan gaae an at være fraværende. Mellem os fagt — af den nærværende Overbestyrelse venter jeg ingen Reform, som fører til Andet end til Opløsning; fordi Opløsningen er dens Formaal og ufravigelige pligtmæssige Bestræbelse, jo retsindigere den følger sin Overbeviisning om hvad den anseer for det eneste Rette. Saalænge saaledes den destruerende Aand bestyrer, er der intet Haab om en varig Construction. Vil Styrmændene sætte Skibet paa Grund, maa Capitainen tage Roret fra ham eller — trods sin bedste og strengeste Ordre — vente Skibets Undergang under hvilkensomhelst Retning, det end tager. Under saadanne Omstændigheder at figurere som Understyrmand er en mislig Post, og kan det ikke blive anderledes, kunde en bestandig Permission være ønskeligst. —

Dog nok om vore dunkle Udsigter! Hvergang jeg tænker mig Dem i Deres nærværende Stilling og Virksomhed, glæder jeg mig. En saadan Harmonie mellem Pligtforholdet og det hele inderligste Væsen og Sind er en sjøn og glædelig Sjældenhed.

Jeg har i Vinter læst de 2 sidste Dele af Henrik Steffens' „Was ich erlebte“. Uagtet han er mig noget for bred og blandt Andet dvæler mig alt for længe ved den iøvrigt mærkelige Unionsstridighed i den preussiske Stat — har Bogen dog i det Hele med Hensyn paa Aand og Tendents i høi Grad tiltalt mig. En saadan Sammenjævnelse af den frieste videnskabelige som statsborgerlige Aand og af den ædleste Loyalitet er et Særsyn i vor adspalttede Tid. Hvor han synes at staae tilbage paa en ældre Tids Stadium er han igrunden kommen

ud over Samtidens Virvar. Min Sympathie med ham heri havde jeg allerede tidligere mærket nemlig 1838 da jeg udgav min „Renegat“ og da først læste hans Novelle „Revolutionen“. Den Maade hvorpaa han omtaler vor Konge og Dronning saavel som hans Skildring af Kroningsfesten her, er særdeles smuk og interessant.

Jeg læser i denne Tid Utterboms „Svenska Siare och Skalder“ — hans Opfattelse af Svedenborgs Visionsvæsen og hele hiint besynderlige aandelige Phoenomeen, er aandrig og interessant, enten man kan dele hans Anskuelse eller ikke. Corjarlapsen P. L. Möllers Besøg i Sorø (i hans Gæa) har De vel læst? af vore Nytaars-Productioner har Fortællingen „En Tøde“ interesseret mig for den anstuelige Fremstilling af den civiliserede Tødes besynderlig tragiske Stilling blandt de saakaldte Christne. Heibergs „Urania“ maa De bedre kunne bedømme end jeg og de fleste andre Læsere. For Astronomer er den neppe videnskabelig nok og for Ikke-Astronomer altfor videnskabelig. Hans Beskrivelse over Tycho Brahes Slot og Indretninger paa Hveen er i høieste Grad nøiagtig og røber en grundig Begeistring hos ham for hiin verdensberømte Mand og hans Virksomhed. De samlede Beretninger om Sophie Brahe*) have ogsaa litterair-historisk Interesse og bidrage til Kundskab om hiin Tids Liv og Sæder. Vi har læst begge Dele med Opmærksomhed; men et Underholdningskrift — som det dog nok skulde være — er det ikke. — Tusind Lovbel og de hjerteligste Hilsener til Dem og Deres fra Lucie og Deres hengivneste

Jngemann.

*) Tyge Brahes Søster.

Sorøe d. 15de Sepbr. 1846.

I den Formodning, at D. N. i disse Dage opholder Dem i Bløen med H. M. Dronningen og der vil høitidelig- holde Kongens Fødselsdag, tager jeg mig den Frihed at sende Dem 3 Exemplarer af en Cantate, som vil blive udført her paa Academiet d. 18de, med Anmodning om, at De selv vilde beholde det ene Exemplar og overrække H. M. Dronningen det 2det samt paa hvad Maade De maatte finde det meest passende vilde have den Godhed at besørge det 3die Exemplar tilstillet H. M. Kongen. Kongens Foretagender i den sidste Tid har vakt stor Deeltagelse og megen Glæde hos den danske Deel af Underfaatterne. Gid det maa lykkes ham fuldstændig at løse sin ligesaa vigtige som vanskelige Opgave! For Dronningen maa Spændingen med hendes Brødre være smertelig, men hendes ophøiede Sjæl vil sikkert føre hende den rette Wei mellem Familieforholdene og Dronning=Forholdet.

Alt Nationalitets=Jølelsen og Folke=Genheds=Ideen, i sin ædle men abstracte Skikkelse under de nærbærende Omstændigheder, maae fremfalde en lidenstabelig Kamp med Statseenheds=Ideen og en Brydning med de bestaaende og lovlige Stats=Forhold, er begribeligt; men at man derover i hele Tydskland kan glemme Tingenes nødvendige historiske Orden og Nødvendigheden i Fredslutningers og garanterede Tractaters Uroffelheden, er en sørgelig Forvildelse.

Hauchs Stilling i Kiel er endnu dog taalelig, efter hvad jeg hører; jeg vilde dog neppe kunne udholde den.

Den paatænkte Reform ved Sorøe Academie vente

vi med Længsel; maatte Kongen nu kun faae Veilighed dertil under saamange vigtige Statsforetagender!

Tusind kjærlige Hiljener fra Lucie. Bevar fremdeles hende og mig i Deres venlige Erindring.

Deres ærbødigst hengivneste

B. S. Ingemann.

33.

Bløen d. 2den October 1846.

Kjære Herr Statsraad Ingemann!

Dagligen har jeg bebreidet mig at have tøvet saa længe med at sende Dem min hjerteligste Tak for Deres venlige Brev, og for den herlige Sang til vor dyrebare Konges Fødselsfest i Sorø. I Begyndelsen opsatte jeg, fordi jeg vilde høre Kongens Mening om Sangen inden jeg tilskrev Dem, og det har ikke altid været let at faae Kongen i Tale her, hvor han dagligen omgaves af saa Mange, og hvor hans Søster, Prindsesse Juliane, optog den Plads ved Taffelet, som ellers heldigen tilfalder mig. Senere blev jeg saa ideligen forstyrret af Besøg og Formalitæts-Forretninger, at jeg sjelden kunde faae Roe at samle mine Tanker, mindre at bringe dem paa Papiret. Saaledes kom jeg igaar ikke videre end hertil; jeg fortsætter nu, den 3die October, i Haab om, at det bedre maatte lykkes mig i Dag. — Interessant har Reisen og Opholdet her, i adskillige Henseender været mig, men jeg ønskede det ingenlunde forlænget. Jeg har aldrig før erfaret hvad det var at see fjendtlige Ansigter omkring sig, at maatte veie hvert Ord man taler, at see venlige Physiognomier kun halvt skjule en dybt følt Uergrelse, som ikke udtales. Og hvad er saa fornemlig Grunden til al denne forfærdelige Aufgeregtheit — til

hele Tydskhedens Opvækkelse imod det fredelige Danne-
 mar? — Holstenere kunne ikke lide at faae en Prinds af
 det heffiske Huus til Hertug — af et gammelt ægte tydsk
 Huus! Forleden læste jeg i en tydsk Avis „man will
 die Trennung, um die Trennbarkeit zu beweisen.“ I et
 hannoversk Blad skrev man forleden meget klogt: „niemals
 gab es eine wohlfeilere Gelegenheit, glänzend den deutschen
 Patriotismus zu beweisen, als in der holsteinischen Sache,
 davon sind kräftige Beweise geliefert worden“. — Midt i
 al denne lidenskabelige Uroe for en selvstabt Idee, er det
 glædeligt engang igjen at læse om Mandens Seier i Videns-
 skabernes store Rige. Jeg følte Hjertet udvide sig, med
 Tak til den Gud der gav den menneskelige Aand saadan
 Kraft, ved at høre hvorledes Astronomen Le Verrier i
 Paris, støttet paa sine Beregninger over Uranus Banens
 hidtil uforklarlige Afvigelser fra de Regler som alle vore
 andre Planeter troligen følge i deres beskrevne Baner,
 udfandt at der maatte existere en fjernere Planet i vort
 Solssystem, der indvirkede paa Uranus' Gang. Le Verrier
 forskede og regnede, indtil han i Begyndelsen af Sep-
 tember sendte Prof. Encke i Berlin sin Beregning over
 det Punkt i Himmelrummet hvor den useete Planet
 maatte findes. Encke har et 14 Fods Teleskop, og gjennem
 samme fandt han virkelig, knap en Grad fra det betegnede
 Punkt, sidstleden 23de Septr., rigtig Gjenstanden for Le
 Verriers utrættelige Beregninger. Den franske Astronom
 havde endmere beregnet, at den Planet, som i 217 Aar
 skulde fuldbringe sit Løb omkring Solen, skulde have et
 Gjennemsnit af 3 Secunder. Og saa dette er befundet
 rigtigt. Jeg kan ret inderligen glæde mig i den Mand's
 Sjæl, som saaledes seer en majsommelig Forskning kronet
 med isinesaldende Beviis. Mon vor Ven Grundtvig
 ogsaa vil lee af denne Astronomiens Triumph?

Jeg glæder mig til at skulle see Professor Hauch naar jeg paa Mandag kommer til Kiel. Det har undret mig at han ikke er kommet her til Kongen. Harms, Michaelis, Hegewisch og Himly have været her. Hauchs Udeblivelse har vist ikke sin Grund i Mangel paa loyale Følelser, men snarere i hans store Betsedenhed. Det har glædet mig at høre at han bliver meget paastjønnet i Kiel. Jeg siger som De, kjære Statsraad Ingemann, jeg kunde, i dette Dieblif, ikke leve lykkelig i nogen holsteenst eller flesvigst Bye. Saa deiligt her er paa Blöen, saa glæder jeg mig til at forlade disse uhyggelige Omgivelser. Dronningen har havt den Naade at tillade mig en Udflugt til Nørholm, hvor fortiden min Datter opholder sig tilligemed mine 2 Søstre fra Wemmetofte. „I Sylland vil De ikke høre Andet end Godt“ — sagde Kongen mig med et halv Suk, da jeg tog Afsted med ham i Kellinghusen. Gud være lobet at Kongens Helseholder Proven ud; — hans milde Sind er ikke skabt for saadanne Gjenstridigheder.

Jeg var med Dronningen i Leiren iforgaars, vi saae en Revue og en Manoeuver, som Alt gik fortreffeligt. De fremmede Generaler roste Troppernes Holdning og Udførelse; Kongen holdt en smuk lille Tale til dem, og fik et mangefoldigt rungende Hurra. Paa Mandag kommer Kongen tilbage hertil, hvor Kronprindsens Fødselsdag feires den 6te. Den følgende Dag reiser Konge og Dronning til Neustadt, hvor Admiral Lütken venter dem med Hefla, som med Guds Hjælp bringer dem til fredeligt Land den 8de.

Saa vel Kongen som Dronningen have paalagt mig at hilse Dem meget for den smukke Sang, som har glædet Begge. Tillad at jeg endnu engang tør gjentage Dem min hjertelige Tak for samme. — Jeg seer af Avisen, at

Kothes atter have faaet Sorg. Vil De sige dem hvor-
meget jeg deeltager for dem, og hilse dem paa det ven-
ligste. Paa Jorden kan man ikke have Lyst at blive altid.
Men Gud være Lovet for hver en Glæde han stjænker
her! deriblandt for det tro Venstab, som De og Lucie
ville vedligeholde for Deres taknemlig hengivne

C. v. Rosenørn.

34.

Sorøe d. 23 October 1846.

Høitærede Fru Overhofmesterinde!

Kjære Fru Rosenørn!

Jeg henvender mig først til Overhofmesterinden med
Bøn om Overleverelsen af hoslagte Mæcenat-Exemplar af
Wegeners Program til Hds. M. Dronningen, hvorhos
jeg tillige anmoder D. M. om, at det vedlagte Exemplar
til S. M. Kongen (som ellers Justitsraad Thiele pleier
at besørge for mig) ved Deres Godhed, paa hvad Maade
De maatte finde passende, maa blive S. M. overleveret
fra Sorøe Academie. Denne Bog om gamle Anders
Wedel synes mig et ligesaa interessant som grundigt Bi-
drag til vor Litteraturhistorie og indeholder en stor Rig-
dom af Notitser til det 16de Aarhundredes Characteristik;
jeg haaber den vil finde en gunstig Modtagelse. — Og
nu vender jeg Bladet om og henvender mig til den kjære
Veninde. Først da hjertelig Tak for det sidste venlige
Brev, for Deres godhedsfulde Besørgelse af min Sang
og behagelige Meddelelse om dens gunstige Modtagelse.
Hvad De meddeler om Opholdet og Stemningen i Hol-
steen svarer ganske til min Anstuelse deraf; det er en
fanatisk Ruus, der nu har grebet hele Tydskland til at
præke politisk Korstog mod Danmark. Vor Herre bringe

Førstand og Klarhed i de hede Hjerner! Denne Generation vil neppe opleve den fuldkomne Udjævning af alle disse Misforhold. Gud gibe kun Kongen saa langt og kraftigt et Liv, at han kan fuldføre det store og vanskelige Genheds- og Forligelses-Værk! Han erhverver sig derved en Christian Atterdags Navn i vor Historie.

Fra Hauch har jeg havt Brev efter hans Audients hos Kongen i Pløen paa Kronprindsens Fødselsdag og efter hans Underskrift af de Kieler-Professoreres Bøn om videnskabelig Værefrihed, som han paa Grund af Forholdene umulig kunde undgaae †), og som han meente Kongen heller ikke kunde optage unaadigt, idetmindste af den Grund, at Universitets-Docenterne deri satte sig selv de nødvendige Grændser og erklærede, at enhver politisk Virksomhed bør være fjern fra Universitetslærernes Foredrag. Hans Stilling paa den rent videnskabelige Sfoleerskammel blandt de voldsomt electriferte Colleger er vistnok høist genert; imidlertid siger han dog, at hvormeget han end forresten med Hensyn til Sindsro og Tilfredshed har tabt ved at henslyttes til de politiske Videnskabers Brændpunkt, er han dog overbevist om, at han kan virke paa en nogenlunde gavnlig Maade ved for sin Deel at holde over, at hiint Løfte til Kongen ikke svigtes og vaage over, at de videnskabelige Forhandlinger ikke blandes med Elementer, der mere høre hjemme i en politisk Klub. At der ere mange store Ord i Holstenernes Maade at tage det Hele paa, mener han nu, idetmindste synes ham deres Mod noget knækket siden den berhyggede Affaire ved Morrdorff,

†) Enhver Act og Ansøgning skal nemlig — naar den ved Stemmeskerhed er antaget — underskrives af alle Professores ordinarii; den Enkelte kan vel tilføie en Dissents, men det vilde her have ødelagt hele hans collegiale Stilling og blevet anseet for meer end Feighed.

hvor mange tusinde Mennesker lode sig drive tilbage af en Haandfuld Soldater, uagtet man tidligere havde anseet det for afgjort, at her skulde det første Blod udgydes. — Med Guds Hjælp kommer det ikke til slige Yderligheder.

Jeg var anmodet om at forfatte Sangen til Kongens Modtagelse i Kjøbenhavn, men det var betinget, at man maatte undgaae Alt hvad der paa nogen Maade kunde støde Partiet i Hertugdømmerne. Dette fandt jeg umuligt, naar Sangen skulde have mindste Betydning og være et virkeligt Udtryk af Folkestemningen, som nødvendig ved denne Leilighed maatte være Glæde over det Retsind og den Energie, hvormed Kongen paa denne Reise havde hævdet Kronens Ret og Nationens Værdighed. Jeg mente at naar man kaldte Separatisterne et Parti, adskilte man dem derved fra Folket, og naar man forudsatte Folket i Hertugdømmerne enigt med os, kunde man ikke fordrere mere Staaansomhed mod Partiet, end at man ansaae det for henrevet af en Vildfarelse, medens det dog igrunden var noget meget Bærrer. — Jeg skrev dog en Sang, hvori jeg benyttede Bildmændene der bære det danske Vaaben som Symboler paa de 2 oprindelig vilde Kæmpenaturer i de 2 beslægtede Folkestammer, der endnu knuge Spæret i Drømme som de vilde prøve Mod — men besinde sig og enes broderlig, naar Kongen løfter sit Skjold i Dagens Lys og udtaler det aabne Ord om den Enhedens Pagt han vilde hævide. Jeg lægger maaskee en Afskrift af Sangen herved. Man var meget tilfreds med den; men turde ikke synge den fordi den dog maatte støde Partiet*).

Det vil interessere Dem at høre, at der nu skal

*; Se om denne Sang „Breve til og fra Ingemann“ Nr. 203 og 204, fra Prof. R. Nielsen.

trykkes paa den 3die Udgave af „Baldemar den Store og hans Mænd“ i et Oplag af 2000 Epl.

Og nu Levvel og bliv snart fuldkommen frisk! De
fjærligste Hilsener fra Lucie og deres hengibneste

B. S. Ingemann.

35.

Soro d. 16de Novbr. 1847.

Inderlig kjære Fru Rosenørn!

Dette lille Brev bliver maaskee meget gammelt inden det kommer til Dem. Jeg sender det nemlig idag til Keizel, for af ham at tilstilles Dem, naar den lille Bog, som medfølger, er heelt færdig. Exemplaret med den særskilte Titel beder jeg Dem venligst modtage til Dem selv — de 2 andre Exemplarer til Kongen og Dronningen haaber jeg De er saa fortræffelig paa mine Begne at overrække Majestæterne eller tilstille dem paa bedste Maade. Skulde jeg sige Noget om Bogen, maatte det være Undskyldninger fordi den kun indeholder nogle „Kaffelovns-frogs-Historier“; men saalænge jeg har Hoved og Sind fuldt af Soro Academie og dets Fremtid — som jeg nu imidlertid har det bedste Haab om — har jeg ikke kunnet sætte mig ind i noget bethdeligere poetisk Arbeide. Til at fortælle smaa Historier i Kaffelovnstrogen passer jo nu ogsaa bedst min Alder, medens enhver ny Tid kræver sine egne nye poetiske Ordførere. Dog for Dem vil jeg ikke besmykke min Dovenskab. Planer og Udkast til nye historiske Romaner og andre større Arbeider har jeg nok af; men til deres Udførelse savner jeg Frihed og udholdende Iver — at mit fungerende Directorat og mine 58 Aar alene er Skyld deri, tør jeg dog ikke paastaae.

Af Smaahistorier, som de tilsendte, kunde jeg endnu

fortælle en heel Deel hvis de maatte tiltale poetiske
Læsere. Det er egentlig kun $\frac{3}{4}$ Bind i Arketallet. De
skulde have henligget til Bogen kunde blevet en 16—17
Ark; men naar Noget bliver gammelt i min Vult, taber
jeg let selv Interessesen derfor. De kjærligste Hilsener fra
os begge til Dem og Deres!

Deres hengivneste
B. S. Ingemann.

36.

Sovs d. 19de Marts 1848.

Med dette lille Brev vil der fra Keizel blive sendt
D. N. et Par Exemplarer af min Sørgefesttale*) her,
hvoraf jeg beder Dem have den Godhed at beholde det
ene og overrække den elskværdige Dronning Amalie det
andet. Det var mig særdeles kjært, at jeg fik Leilighed
til at sige et offentligt Ord til Kong Christians Minde
— tildeels i Modspætning til hvad der var sagt i Skriftet
om Thronskiftet**). Det blev hørt her med Deeltagelse.
Wegeners Program har De vel faaet fra Grev Knuth.
Som Overdirecteur besøger han nu Sigt. Tak for de
sidsite venlige Glimt, jeg saae af Dem! — De hjerteligste
Hilsener fra Lucie og Deres

hengivneste
Ingemann.

*) Over Kong Christian d. 8de.

***) „Red Thronskiftet 1848“, af H. N. Clausen og J. F. Schouw.

Kjære Statsraad Ingemann!

Med den hjerteligste Taknemlighed har jeg modtaget Deres skjønne Sørgetale over vor uforglemmelige Konge, hvem Herren kaldte til sig i et saa beleiligt Dieblit. Maa vi ikke takke Gud at endog vor Sorg over hans Bortgang havde Rum, og uforstyrret Ro for alle Ufredens Tanker, inden den Storm reiste sig som nu brusser hen over Europa. Den elskelige Christian den Ottende var Fredens Mand og alle gode Manders Ven. Han drog bort i Fred til Salighedens Egne! Men hvorledes vilde hans milde Hjerte have fundet sig i de haarde Forholdsregler som nu maa gribes — hvorledes kunde hans kongelige Høihedsfind have bøiet sig under Nødvendigheden af paatvungne kraftige Raadgivere ved sin Side? Naar man eftersporer vor Herres Veie med de skrøbelige Mennesker, saa seer man med Beundring hvorledes, i hans vise Styrelse, Hjul og Drev skulle passe til hinanden.

Det er en forunderlig Bevægelsens Tid! hver Dag, hver Time næsten, bringer nye overraskende Efterretninger. Hvad siger man hos Dem til Alt det her skeer. Mange — i de høiere Classer her i Byen — ere vrede paa Bardenfleth, som om han kunde have stemmet sig mod Tidens vældige Strøm. Jeg troer vi maa takke ham, at han har været med at sætte den ene Dæmning, der endnu, med Guds Bistand — i nogen Tid kan modstaae det lavere Democratiets altopslugende Bølger. Vi takke Bardenfleth og de ny Ministre, næst Gud, at intet Blod er flydt i Gaderne, at ingen uværdig Handling har plettet den nye Friheds Banner. At Grev Wilhelm Moltke yder det nye Ministerium sin Bistand beviser hans Edel-

find og sande Fædrelandskjærlighed. Hans Navn er en Garanti for Alle der ønske det gode Bestaaende Varighed. Grev Knuths folkelige Sindelag er bekjendt, og hans Dhygtighed. Tschierning, hvis Optræden vakte størst Forundring, viser sig allerede at være Diebliffets rette Mand. Der er Kraft i hans Foranstaltninger, Tiden kræver Til og tillige Besindighed; man siger han har allerede udrettet Meget. Lehmann er reist til London og Paris, for at staffe os Bundsforbandte — mere hndede end Russerne.

Jeg har besøgt vor gamle Ven Stemann: han saae munter og vel ud, skjøndt han sad med indsvøbte Been i sin Lænestoel. — „Jeg vilde just ikke have søgt min Afskeed, men naar man giver mig den, saa kan jeg ved mine 84 Aar være vel tilfreds dermed.“ Smellem os sagt, haaber jeg at Staten ikke skal savne hans vise Raad, skjøndt de ikke mere lyde gennem hans Mund. Men han maa jo ikke synes Bardenfleths Ven, ligeover for de andre affsedigede Ministre. Hans Raad veilede ogsaa mig, med Hensyn til min elskede Dronnings Stilling, der i dette Dieblif ikke er gunstig. Kongen er meget god og venlig imod hende, men Folkestemningen er svært imod, paa Grund af hendes Brødres Opstand — for ikke at sige Forræderie. Massen af Folket der endnu altid bevæger sig i urolige Hobe paa Gaden om Aftenen, har havt Dronningen eu Demonstration tiltænkt. Den er hidtil blevet afvendt, Gud være evig lovet. Dronningen har ogsaa virksomme Venner i alle Klasser. Stemann raader at hun maa forblive rolig her i Palaiet, og for Alting ikke fjerne sig — man vilde sige, Flugt tilkjendegiver Skyld. Hun er, Gud være prisjet, fattet og rolig, og mild stemt selv imod dem der vilde hende ilde, hun begriber nu Grunden til deres Uvillie.

Min Dronning har paalagt mig at takke Dem venligt for det Tilsendte — saavel Tale som Sang. Det er hendes Trøst og bedste Opmuntring at læse Alt det Hædrende som siges til hendes elskede Vens dyrebare Eftermæle.

Maa jeg ogsaa sige Dem ret hjertelig Tak for de venlige Linier som ledsagede Deres Gave. Jeg anbefaler mig fremdeles til Deres og Lucies kjærlige Erindring. Lad Dem ikke skræmme af Rygter fra Amalienborg, som endog ængste vore Venner i Byen. Det lyder altid Bærre i Afstand. Gud vil være med den fromme Dronning og hendes tro hengivne Omgivning. Men smertelig er hendes Stilling nu til Brødrene, som ikke have villet deres eget Vel, og ikke have havt Staausel for Søsteren. Endnu engang anbefaler jeg Dem hengivenst Deres taknemlig forbundne

S. C. v. Rosenørn.

38.

Sora d. 30te Marts 1848.

Kjære Fru Rosenørn!

Deres kjære venlige Brev var os ret til Opmuntring og Beroligelse i den uhyggelige Stemning, man i denne Tid bestandig lever i, og under Bekymringen ogsaa for Deres og den fromme agtbærdige Dronnings nærbærende Stilling. Rygterne om raae Udbrud af en uvidende og lidenskabelig Almue, som kunde være krænkende for Nationens Ære og saarende for Dronningen, havde ogsaa naaet til os. Gud stee Lov, at de dog ere ugrundede! Ogsaa for Hauchs i Kiel have vi været i Uro. Det var dog vist rigtigst om de indtilvidere reiste her hjem. Den slesvigholsteenske Ære, under hvis Beskyttelse de

danſke Familier ſtal være fat — ſynes mig allerede ved ſaa megen Uſandhed og Meened uden Kredit. Det er frygteligt hvor denne Borgerkrig griber forſtyrrende ind i ſaamange Familieforhold. . . . Al fredelig Virkſomhed ſtandjer. Nu tænke ogsaa de Soranſke Studenter paa at drage i Fricorps'er med Armeen. Stemningen er ſaaledes i frigerſt Henſeende god. Krigsfolket drager muntert afſted og der er megen Begeiſtring for dem. Ved en Krig, ſom den nu begyndende, er der dog ogsaa den Forbandeſe, at den fædrelandske Begeiſtring ved Følelſen af det brudte Halvbroderforhold bliver bitter — den enefte Trøſt vi kan have, er at vor Sag er reen og retfærdig for Menneſkene, — for Gud have viſtnok baade Venner og Fjender Uret — men den der greb til Sværdet og loffede Armeen derovre til Fraſald ved Liſt og Uſandhed, han har nu Anſvaret. Det lader til at blive en blodig Kamp. Mange Mars gjensidige Drillerier og det fæle Nationalhad ſynes mig gjør enhver anden Udſoning end den blodige, umulig. Forreſten maa vel tilſidſt den europæiſke Politik komme til at afgjøre Spørgsmaalet.

• Den Enighed og Kraft, der nu her dog viſer ſig, anſeer jeg for en Følge af Chriſtian den 8des Modenheds-Princip. Kræftſtaden kunde ikke fordeles, den maatte modnes til Operation. Nu kommer det an paa at gaac Operationen igjennem og at den bliver grundig.

Paa Organisationen af det nye Sorø Academie har nu Ingen Tid at tænke. Monrad haaber jeg dog vil holde paa Chriſtian den 8des ſidſte ſtore folkelige Beſlutning og Conf. Hanſen tænker jeg bliver Amtmand etſted. Man nævner Sorø; betroede man ham da Academiet? Det vil jeg dog ikke tænke paa. Borherre hjælpe os Alle! kun han formaaer at bringe noget Godt ud af alt det Onde, der ſkeer og fremdeles kan ſkee! Gud vel-

figne og bevare Dem og Deres saavel som den fromme
gudhengivne Dronning! Deres hengivne

B. S. Ingemann.

39.

Sors d. 28de Febr. 1849.

Kjære Fru Rosenørn!

Jeg kommer denne Gang til Dem med et Eventyr, som i Slutningen af det mærkelige Aar 1848 havde en befriende Virkning paa mig selv, midt under vore patriotiske Lidelser og det store europæiske Frihedsvirvar. At Digtningen ikke har kunnet unddrage sig Tidsbevægelserne vil De see — den Idee, Tiden kæmper for, tildeels iblinde, maatte jeg lade min Eventyrhelt følge med Kjærlighed og Begeistring. For at han kunde finde hvad han søgte, lod jeg ham følge sine anende Drømme, men medgav ham de Følgesvende, som jeg desværre troer vore Frihedshelte tildeels mangle. Jeg lod ham først bekæmpe det Uhyre, som gjør saa Mange gale paa Veien til det store Maal — først gennem Forgangenhedens og Tilblivelsens Verdner lod jeg ham finde det Lykkelighedsland, hvorfra Kjærnen til det nye friske Liv nødvendig maa hentes. Hvorvidt Forsøget lykkedes, hvad han fandt — og hvad Haab og Trøst han hentede hos vort Aarhundrede, vil jeg ikke forud paapege. Faaer De Tid og Ro og Lyst til at følge ham, haaber jeg, De bliver enig med mig i Resultatet.

Hav den Godhed at overrække den ædle Dronning det vedlagte Mæcenat-Exemplar fra mig. Det kan vel neppe undgaaes at hun med Gudmund vil komme til at tænke paa sine Brødres Sjæle, naar hun læser om de kolde visnede Fingre — dog den Smerte har vi Alle

meer eller mindre i vor Tid — thi de mangfoldige Menedere, der nu forstyrre vor Ro, ere jo ogsaa vore Brødre.

Gud gibe den Tid maa komme da vor Tids uhyre Disjonantfer maae opløses i den store evige Kjærligheds Grundaccord!

Gud velsigne Dem. Lev vel! kjærlig Hilsen fra Lucie, og Deres

hengibneſte

B. S. Ingemann.

40.

Amalienborg d. 16de April 1849.

Tilgiv mig, kjære Statsraad Ingemann, at jeg har ladet saa lang Tid gaae hen, inden jeg har takket Dem for Deres kjære venſtabelige Brev, og for det intereſſante Eventyr, ſom De havde den Godhed at ſende mig. . . .

Dette var nu mine private ſmaa Sorger, men hvor lidet er det imod den store, rystende Ulykke, ſom har rammet vor kjække Marine*). Jeg kan ikke uden blødende Hjerte, tænke mig de Menneſker i Fangenſtab — ſom ſaaledes overvandt ved uberegnelige Vanheld! Det eneſte Anker ſom holder oppe i den Rød, er Troen paa Gud, ſom har fundet en ſaa ſtor Ydmygſe nødvendig, for maafkee at kalde mange Sjæle til ſig, der kunde ſtaaе Fare for at gaae under i Tidens Bantroe! Det er tunge førgelige Tider vi leve i: Gud hjelpe os Alle til at gaae dem vel igjennem, uden at Hjertet forhærdes i Bitterhed og Nag til vore overmandige, uretfærdige Tjender. Man maa ofte minde ſig ſelv om Herrens

*) Ved Linieſkibet „Christian d. 8des“ Undergang i Eekernførde Fjord.

Ord: „De havde ingen Magt over os, naar Gud ikke havde givet dem den“. Gud staae os bi i denne, og i al vor Nød! Kjendte De Marinens Veteran, den 90aarige brave Admiral Holsten? Det er rørende at tænke at den Mand — en af de gamle Skjærtorsdags Helte, tog sin Død over denne Skjærtorsdags Vanheld — han græd ved Efterretningen om de stolte Skibes Forliis, de brave Søfolks Lidelser — 8 Dage efter sov han hen, men i sin Død smilede han atter, og tog kjærligt Afsted med Enhver af sine Dmgivende Børn og Børnebørn. Captain Hohlenberg af Land=Etaten, som sprang i Luften med Linieskibet — formodentlig fordi han ikke vilde forlade det brændende Skib, før han havde seet sine Soldater landsatte — var en Pleiesøn af den gode gamle Admiral, for hvem man havde skjult Efterretningen om hans Død, den han dog ahnede, da der ikke kom Brev fra ham. Er det ikke høist sørgeligt at tænke at den hele Ulykke med Skibene kunde have været forekommet, dersom General Krogh, som det var ham paalagt af Krigsministeren, havde underrettet Baludan om, at den tidligere Plan at virke mod Efernsførde fra Landsiden — var opgivet formedelst den store indtrængende Styrke af tyske Horder. Det retfærdiggjør Baludan, som handlede efter Ordre, under Forudsætning af en combineret Angrebsplan, der betydelig vilde have formindstet Faren for Skibene — men hvad skal man dømme om Kroghs Vetindighed og Læsesjøes Distraction? — Forlad mig, jeg kan ikke komme ud af de sørgelige Betragtninger. Gud styrke os, og hjælpe Danmark ud af sin store Trængsel!! — Jeg skal hilse Dem og Deres Lucie fra vor kjære Dronning. Hun takker Dem meget for den tilsendte Bog, som hun strax begyndte at læse med megen Interesse. De sørgelige Krigsbegivenheder forstyrre hendes blide Sjæls Fred,

hun længes faa inderlig efter en fredelig Udjevning. Om 3 à 4 Uger drager hun med sit Hof til Sorgenfri. Endnu har jeg ikke begyndt at længes derefter, da Luften sædvanlig er kold, og Nattefrosten holder Plantelivet i Svøbet. Kommer De ikke herind med Lucie til Udstillingen; den er i Aar meget smuk. Især har Marstrand leveret fortreffelige Arbejder fra sit sidste Ophold i Kunsternes Hjem. — Den Stemmannske Familie længes ogsaa efter at see Dem herinde. Jeg skal hilse meget fra Augusta, jeg samtalede med hende en Times Tid idag, medens min Dronning underholdtes af det værdige gamle Vgtepar. Geheimraaden seer næsten ungdommelig rask ud og fandt sig meget smigret ved Dronningens venstabelige Besøg. Min Datter anbefaler sig til Deres og Lucies venlige Erindring. Begge ville De, det tør jeg haabe, med sædvanligt Venstab ihukomme

Deres taknemlig hengivne

C. v. Rosenørn.

41.

Sors d. 1ste Juli 1850.

Kjære Fru Rosenørn!

Hermed sender jeg Dem et Exempl. af mine „fire nye Fortællinger“, som jeg onsker maae tiltale Dem, tiligemed et stadfælt Mæcenat=do. til mulig Overleverelse i Deres kjære Dronnings Haand, hvis De troer, at ikke den første Fortælling „De sidste Herrer af Gervansborg“ vil faare hende ved de umiskjendelige Ligheder med Hertugens Forhold. Min Prinds Emils Charakter troer jeg dog er langt honettere, end Hertugens, og saa mildt kunde jeg aldrig have behandlet den Forræder. Jeg benyttede kun nogle Motiver af hans Liv til psykologisk

Udvikling af en Landsforræder, som man kunde have Deeltagelse for. Jeg er tilbøielig til at see noget Dæmonist i de Lidenskaber og Laster, som udhule og ødelægge selv bedre og undertiden oprindelig ædle Naturer. I Fortællingen „Skolekammeraterne“ har jeg saaledes villet fremstille det Dæmoniste i Berufelsens Aand, hvorved ligeledes en bedre Natur gaaer tilgrunde; men De vil see, at jeg dog i begge disse mørke og tildeels vilde Natstykker har søgt en forsonende Opløsning paa Dissonantsen. Et Forsøg i en tildeels ny Retning, den humoristiske næsten comoedieagtige Fortælling vil De finde i „Christen Blot's Ungdomsstreger“.

Venligst Tak for det sidste kjære Gjenstyn! Skade at jeg ikke oftere kan see Dem og tale med Dem som i gamle Dage. Naar De engang bliver træt af Hoflivet vilde jeg ønske De vilde flytte her til Sorø igjen. Vi skulde da endnu have nogle smukke Alderdomsdage her sammen og De skulde hjælpe mig ind igjen i Stjernebetragtningen.

De hjærligste Hilsener til Dem og Deres Børn fra Lucie og

Deres inderlig hengivne
B. S. Ingemann.

Jeg takker Dem ret hjerteligen, kjære Statsraad Ingemann, for den smukke Rose De sendte mig med mine Børn — venlig Grindring fra en svunden Tid! Den siger mig, ligesom Deres og Lucies kjærlige Breve, at den svundne Tid ikke er udsløttet af Deres Hjerter. Ofte tænker jeg med Savn og Glæde tilbage paa mit Ophold

i Deres Nærhed — men den Tid der er gaaet kommer ikke tilbage — her paa Jorden! Jeg kan ikke, som De saa venligen yttre, tænke paa atter at flytte; dertil er jeg blevet for gammel, for træt. De vilde maaskee neppe ret kjende mig igjen, fra den Tid da der endnu var Liv og Virksomhed i mig. Naar jeg nu skal tænke mig paa ny i svundne kjære Forhold, saa er det med nye, gjen-vakte Kræfter — i det nye Paradiis — hvor Alt hvad der var skjønt og herligt her, opstaaer i forhoiet og forædlet Glands. Jeg tænker og drømmer mig saa ofte did, at ofte, maaskee for meget, Glandsen af det Nærværende henvider for mig. De maa dog ikke troe at dette er en sygelig Anskuelse; tvertimod, mit Helbred er i Sommer saa godt, som det i Følge min Alder kan være. Det er kun Trætheden der minder mig om Forvandlingen.

. . . Endnu en hjertelig Tak har jeg at bringe Dem for Deres nyeste Landsfostre, som De var saa venlig at fende mig. Ifølge den muntre Grundtone i min Lands-Organisation, har rigtig nok Christen Bloks Ungdoms-streger tiltalt mig meest — skjøndt dog allermeest den orientalsk poetiske deilige Digtning fra Bosphorus.

Jeg har ikke kunnet overlevere vor kjære Dronning det hende tiltænkte Exemplar. Dersom De, som jeg, havde seet hende igaar, med det stirrende Blik, de halv tilbagerængte Taarer, den møjsommelige indre Kamp for at bevare Fatning — det var Hertugens Fødselsdag! — saa vilde De have følt hvilken smertelig Streng der berøres i Deres Herrer af Gervansborg. Oprigtig maa jeg tilstaae Dem, kjære Ven, havde De, som i gamle Dage kunnet forelæst mig Fortællingen utrykt, saa vilde jeg have bedet Dem, at lade den forblive utrykt til efter Caroline Amalies Død. Nu er det skeet, og jeg sørger,

saavidt jeg kan, at hun ikke skal høre noget om, at den er udkommet.

Forlad mig min Oprigtighed — det gjør De vist, Venner maa jo tale Sandhed til hverandre. At jeg i Dem og Lucie har fandt Venner er mig en frydelig Tanke. Fremdeles som hidtil, anbefaler jeg mig til Deres venlige Ihukommelse, mig og mine 3 Børn, med den oprigtigste Taknemlighed og Hengivenhed.

J. C. v. Rosenørn.

43.

Cors d. 30te Juli 1850.

Naar De modtager dette Brev som kan betragtes (som en Fortsættelse af Lucies) har De med Guds Hjælp, frisk og glad her oplevet den Fødselsdag, som det forekommer mig De har troet at skulle høitideligholde i en anden Verden. Lad os kun glæde os til hiint Fredens og Frihedens sande Liv, medens vi takke Gud for ethvert Livsaar ogsaa i denne deilige Verden! Gid De endnu i ligesaa smukke, men fredeligere Sommere end denne, maa glæde Dem ved Livet og Kjærligheden i Dem og omkring Dem!

I disse Dage aande og leve vi kun med vor mageløse Hær paa gamle Dannevirke. Gud give nu det store Fjendstab maa have udblødt sig og en retfærdig Fred maa være tilkæmpet. Vorherres evige Tanke vil naturligviis seire tilsidst. Jeg haaber vist, at vi kæmpe for den og da maae seire med Gud! Jeg priser den Ungdom lykkelig, der kan tage virksom Deel i denne store Kamp. Dens Indtryk paa mig maa nødvendig afspeile sig i hvad der i disse Aar udgaaer fra min Pen. De store Skygger i Tidens Livsbilleder søger jeg at opfatte

i Aandens forsonende Lykning. Det mener jeg ogsaa har været Tilfældet med min Prinds Emil — dog derom har Lucie allerede sagt omtrent hvad jeg ogsaa mener. Det er en tragisk psykologisk Skildring af en oprindelig ædel Natur, der maa blive sin egen Nemesis, hvis den virkelig er, hvad der her er forudsat. Var han min Broder, kunde jeg ikke ønske ham en lykkeligere Opløsning paa hans mørke forvirrede Livsforhold, end den jeg har fremstillet.

Dg nu Gud give Sandheden Seir og os Alle Fred i den Kjærlighed, der er større og mægtigere end alle Dæmoner i Verden!

Jeg læser i denne Tid i Humboldts Kosmos for at holde Tanken og Forestillingen i den kosmiske Sphære. Dog til rigtig at løfte os ud over Endelighedens Uklarhed maa der vistnok en mægtigere Hæver — og den har vi, Gudstælov, ogsaa!

Tak fordi De saa kjærlig bevarer mig i Deres Erindring! gid jeg stedsse maa fremstaae deri med større Lighed med hvad der i min inderste Natur tilhører Aandens og Sandhedens Verden!

Deres hjerteligst hengivne

B. S. Ingemann.

44.

Soro d. 28de Septbr. 1850.

Kjære Fru Rosenørn!

Om nogle Dage vil der blive bragt Dem en lille Bog fra mig ved Reitzel. Det er en Novelle, der spiller i Aarene 1847—48 og 49. De vigtige Tidshbegivenheder, som vi Alle have seet dem fra det stille Hjem, ere heri optagne som Baggrund i et Billede af Privatlivet.

Jeg har naturligviis ikke kunnet skaane Augustenborgerne i en tro Skildring af Stemningerne og Tilstandene. Derfor sender jeg intet Exemplar til vor ædle elskværdige Dronning, som vistnok maa faaes ved ethvert Billede fra denne Landsforræderiets og Oprørets Tid. Skulde hun erfare Tilværelsen af denne Bog og dens nærmeste Forgjænger, vilde jeg kun ønske hun vidste hvor kjært, reent og smukt hendes Billede staaer for mig, medens jeg som Danst enten maatte opgive min Virksomhed eller skildre Tiden og dens Skjgger med sande Farver.

Jeg haaber hun og De har det saa godt som det i denne Tid er muligt. Med vort bedste Haab til Gud og vor retfærdige Sags Seier — see vi dog det blodige Spil med Danmarks Liv og Fremtid endnu langt fra at være endt. (Bed Angrebet sidst ved Midsunde skal jo baade Hertugen og hans Søn Baldemar have været med. Ingen Danst kan skaane de Forrædere.) At jeg dog intet blindt Had nærer til hele det tyske Folk og dets Land — vil den ny Bog vise. Grundtvig gaaer alt for vidt i sin „Danster“.

Naar De har læst min „stumme Frøken“, og engang faaer Leilighed til at skrive mig til, skal det glæde mig at høre hvad Indtryk den — uden Hensyn paa nogen- somhelst Personlighed — har gjort paa Dem.

De kjærligste Hilsener til Dem og Deres Børn baade fra Lucie og Deres

hjerteligst hengivne

B. S. Ingemann.

Sorgenfri d. 19de October 1850.

Seg takker Dem ret hjertelig kjære Statsraad Inge-
mann, for Deres venstfabelige Brev, og for den glæderige
Nydelse Deres elstværdige „stumme Frøken“ har bragt
mig. Det er en skøn Idee at lade Sjælens dybe Følelse
gjennembryde Tungens Baand. Figurlig talt skeer det
jo altid saa, og at det kan skee i den legemlige Verden
finder jeg saa høist sandsynligt. De Minder som De i
denne interessante Roman har opbevaret af de mange
charakteristiske smaa Træk, der levendegjøre Anskuelsen af
vore bevægede, i mange Henseender opløstende sidste 3
Aars Tildragelser og Charakter vil bringe disse klarere
for Efterverdenens Øine. Min Stine sagde i den An-
ledning at det vilde blive moersomt om nogle Aar at
gjennemleve denne Tid paa nye, ved Hjælp af Deres
talende Stumme. Det gjør mig virkelig ondt for vor
kjære Dronning, at hun ikke kan dele den Fornøielse som
vi Andre have nydt i Selskab med Strandbyes elstværdige
Beboere. Den hele Fortælling vilde vist interessere
hende meget, og hvad deri udtales om hendes Nærmestes
Færd er jo noget hun ofte har hørt. Smidlertid da det
altid maa give hende et lille Stik i Hjertet, er det bedre
man staaer hende derfor. Tydskerne ville kunde læse
Deres Fortælling uden Nag, og maa virkelig være Dem
Tak skyldig for staaensom Behandling. Oprigtig maa jeg
tilstaae Dem, kjære Ven, jeg har endnu altid ondt ved
at høre mig til dette upartiske Standpunkt. Galden vil
ofte løbe over, især mod Preusserne, hvis falske neder-
drægtige Politik vil blive en Skamplet for den Regjering
til evig Tid. At slutte Fred med Danmark for at faae
sin Skibsfart frie, og derefter paa alle Maader at under-
støtte den oprørske Landsdeel, for at faae den efterhaanden

draget fastere ind under sin Indflydelse, og til Slutning erobre den; det er et skjændigt Kævestykke, som rigtig nok ikke er uden Exempel i Preussens Historie: Polens Deling og Schlesiens Erobring ere Sidesykker dertil; dog forekommer mig den nærværende Preusserkonge den fletteste, fordi han vil hykle med christelige Følelser, der umulig kunne boe i hans falske Hjerte.

Den almægtige og gode Gud har skjænket os saa siensynlige og gjentagne Beviser paa sin Mistundhed og hjælperige Naade. Til hans Bistand kunne vi fortrøste os fremdeles, det er jo hans Naade at lade det klareste Lys fremstraale efter det dybeste Mørke, for at vi ret tydeligt skulle see, at Hjelpen kommer fra ham! . . .

Endnu engang min hjertelige Tak, og Bøn om vedvarende vennehuld Erindring.

Hengivenst S. C. v. Rosenørn.

46.

Soro d. 2den Jan. 1851.

Kjære gode Fru Rosenørn!

Gud veljigne Dem i det nye Aar! hjerteligt Tak for Deres trofaste Vensteb i saa mange foregaaende! Og saa inderlig Tak for det kjære skriftlige Besøg Nytaarsaften! Det erindrer os altid om de smukke Dage, vi havde sammen her i Soro. Det glædede mig ret, at min „stumme Frøken“ havde tiltalt Dem og Deres Datter. Preusserkongens Politik seer jeg ikke i noget bedre Lys, end De; men det Folkehad, Krigen fremkalder, vilde De visselig ikke have, jeg skulde næret ved min Fremstilling. I det Stykke mener jeg min gode Ven Grundtvig gaaer altfor voldsomt frem som Danster. Hans Iver for den ubetingede Frihed (baade til Ondt og Godt) baade i

Trykkefrihedsſagen og i den ſaakaldte Troesfrihedsſag kan jeg heller ikke billige. Hvad der i den Grad for- arger Folket, ſom Spandets Forſlag, maatte viſt en folkelig Rigsdagsmand ſtemme imod, ſelv om Forſlaget var theoretifk og principmæſſig det allerrigtigſte. I denne Sag er jeg enig med Clauſen og Mynſter. Krigen ſynes mig deſværre at kunne blive en 30 Aars-Krig, med den vedvarende Ewig, der taales i alle Fredsunder- handlinger. Den enefte Stormagt, jeg ſtoler paa, er Vorherre.

Et Par ſmaa religiøſe Sange, ſom jeg i den ſidſte Tid har ſkrevet, vil De finde i danſk Kirketidende — en Pilgrimsſang*) og en Suleſang, hvortil Muſiken, to gamle meget ſmukke Melodier, tillige er meddeelt. I dem begge er det det Glædelige i Chriſtendomsbevidſtheden, ſom er fremhævet — ved Theodor Fenger eller Cand. Brandt vil De viſt lettelig kunne erholde de 2 Nummere af Kirketidenden, derſom De ellers ikke ſeer den. Og nu et hjerteligt Farvel for denne Gang med de venligſte Hiſener til Deres Børn og den nye Datter, ſom det ogſaa glæder mig at erindres af med ſaa megen Velvillie.

Deres hengivneſte

B. S. Ingemann.

Kjæreſte Fru Roſenørn!

Om nogle Dage vil De gjennem Keiſel modtage en Sulehiſen fra mig med et Exemplar af min nye Roman**))

*) „Deilig er Jorden, prægtig er Guds Himmel“.

**) „Landshjørnene“.

tilligemed et andet Exemplar, som jeg vil bede Dem have den Godhed at overrække S. M. Dronningen fra mig. Jeg vil haabe hun ikke vil tage Anstød af Rogenting deri. Da den indeholder Livsbilleder og mest i Fædrelandet i Tidrummet 1840—1852, maa naturligviis Hovedbegivenheden i denne vor vigtigste historiske Nægtid være berørt med ufordulgt Bestuelse af Dansthedens Ret mod Tydskhedens Løgnsystem og Oprørets Falskhed; men deri antager jeg hende fuldkommen enig med os andre Danske. En Hentydning til de uævnede Partiførere findes i 3die Deel Side 55 de 2 sidste Linier og Side 56 de 3 første Linier. Rast dog et Blik derpaa før De afleverer Bogen og see om deri kunde være Grund til at holde den tilbage! Dersom den læses høit for hende kunde jo det Par Ord springes over.

Det skal nu glæde mig hvis Bogen maa tiltale Dem og mine andre Landsfrænder. Dens Grundide vil maaske først blive klar, naar dens sidste Blad er læst; men saa maa den ogsaa kunne staae klart for Sind og Øie, jeg har derfor slet intet Forord tilføiet. Jeg fornøier mig nu til i denne nærførestaaende Tuletid at kunne drage mine Venner ind i det tildeels landlige Selskab jeg kommer med. I 3die Deel vil De gjenfinde mine Spor i Udlandet fra min Reiselære, som jeg ikke troer ret Mange af mine gode Landsmænd med Deres Liv og venlige Deeltagelse har fulgt. Skulde De finde formentlige Træk af nogen bekjendt Personlighed i en enkelt Character, nemlig den gamle Professor K*), saa vil jeg blot bemærke, at det intet heelt Portrait er og at de anførte Livsforhold kun forsaavidt tilhøre Tiden, som de med poetisk Frihed ere udsprungne af dens Aand.

*) Komponisten Weyse.

De hjerteligste Hilsener fra Lucie som fra mig selv.
En ret glædelig og velsignet Suul.

Deres hengibneste

B. S. Ingemann.

48.

Amalienborg d. 3die Febr. 1853.

Jeg haaber, kjære Herr Statsraad Ingemann, at De maa have hørt af Andre, at jeg i 6 Uger har været Patient, af den kjøbenhavnske Epidemie, Grippen, og i 3 Uger har været indespærret for dermed følgende Dien- sygdom, der gjorde mig skriftlige Samtaler umulig: jeg seer endnu kun daarligt, og De maa tilgive hvis Skriften bliver utydelig. Men nu kunde jeg ikke længere udsætte Forsøget, at bringe Dem min hjerteligste Tak for Deres elskværdige Landsbybørn. Min Datter har forelæst mig Bogen, medens jeg selv var indskrænket til det simpleste Haandarbeide, Spind og Strikning. Stine bringer Dem sin hengibneste Tak, i Forening med min. Vi have Begge fundet opmuntrende og meget morende Under- holdning ved de nye Bekjendtskaber i Landsbybørnenes Kreds.

Den gamle Professor er fortreffelig, jeg har hørt af Folk der havde kjendt Weise at man gjenfandt meget af hans geniale Individualitet i Deres Prof. K. Jeg har endnu ikke hørt Dronningens Mening om Deres Roman; der er vist Intet deri som kunde berøre hende omfindtlig. Frøken Andresen forelæser Bogen for Dron- ningen, men Hendes Majestæt har i den senere Tid været saa beskjæftiget med at ordne sit Bibliothek, at den meste Tid og Opmærksomhed har været henvendt paa Bogernes Ydre og smagfulde Indlogering i de prægtige Egetræes

Bogskabe. Saavel disse som Lænestole, Læse- og Skriveborde, Speil- og Dør-Kammer ere i fuldkommen gothisk Stil. Det er den forreste af Dronningens daglige Stuer, nærmest Blomster-Cabinetet, som er saaledes decoreret. Deres Buste staaer paa en Egetræes Svile, ved Siden af Skabet som gjemmer Deres Bæker, ligesom Ohlen-schlægers ved hans Skrifter. Grundtvig vogter Dannevirke ved Siden af sin Dansker. Biskop Wynchster og A. S. Orsted have ogsaa Plads i det Samfund af høie Mander. — Men hvad siger De om Grundtvigs haarde Apostrophe imod Ministeriet?*) Med al Verbødighed for Digter- og Apostel-Manden, tror jeg dog mere paa Bluhmes, Carl Moltkes, Hansens og Sponnedes Evne til at ordne vore politiske Forhold. Det er haardt nok at Tænkerne og de Lærde nøde os til at haabe paa den sundere Sands hos Bondepartiet. Man siger nu at disse klogere Bønder begynde at ønske Godseiere ind i Rigsdagen, de begynde at ane i dem de naturlige Beskyttere af Landets Vel og Styrke imod Udlandet. Det lærde Partie finder i sine Theorier, at Danmark kan være stærk nok til at staae imod alle europæiske Magter! Det synes ogsaa at være gamle Stemmanns og Wegeners Mening.

. . . Denne Vinter, der har syntes saa mild, tager Mange med sig. Jeg haaber og ønsker inderligen at den maa være uden skadelig Indflydelse paa Deres og Lucies Helbred. Vil De give hende min hjertelige Hilsen, og Tak for hendes kjære Brev. Min Datter anbefaler sig dem Begge til venstabelig Thukommelse i Forening med Deres taknemlig hengivne

J. C. v. Rosenørn.

*) I „Et venligt Ord til det danske Folk om Valgene til Folkethinget“ (Fædrelandet for 1853 Nr. 24).

Sorgenfri d. 4de August 1853.

Kjære Statsraad Ingemann!

Det er seent jeg fremkommer med min hjertelige Tak for Deres venkfabelige Bilag til vor kjære Lucies sidste Brev til mig. Men maaskee veed De at jeg har brugt en Brøndcur; jeg har druffet Emservand i 5 Uger, og skjøndt den Cur bekommer vel, saa er den langt fra at være oplivende. Hele Formiddagen — efter at have spadseret henved 3 Timer om Morgenen — gaaer man i en indvendig Døs, som absolut ikke maa gaae over til Søvn. Og hvorledes skulde jeg byde Dem et søvnt Brev? Baagne ere vi nu, vækkede til en Art Forfærdelse over vor Herres alvorlige Hjemføgelse over Kjøbenhavn*).

Ikke kan det negtes, at der har været megen Letsind, Forfængelighed, og hos Mange — Bantro og Gudfor-glemmelse. Tør vi ikke haabe af Guds uendelige Godhed, at det er et Kald han lader udgaae til de Tankeløse? Man hører virkelig i denne Tid saadanne Uttringer, hvor man ikke ventede dem.

For dem der have stræbt at berede sig, vel i Skrøbelighed, men i Alvor og Gudhengivenhed, til den Overgang som vor Herre Christus har lovet os skulde være til det Bedre, indseer jeg ikke at Cholera kan have noget mere affrækkende, end enhver anden Art af Sygdom; den gjør i det mindste kort Proces, og det er en meget reel Fordeel. Jeg troer at hvad der gjør denne Sygdom saa frygtet, er at den meier bort en masse. Denne Egenskab har dog igjen sin Fordeel, for dem der saa nodig ville stilles ad. Mangan Philemon og Baucis ere

*) Ved Koleræ=Epidemien.

her nedlagte i den samme Grav. Den værste Følge af den grupperede Dødsform synes mig imidlertid at være den, at et stort Antal Børn indvies til den sorgelige Skjæbne, at vandre Livets første, ellers sorgløse Aar, uden deres naturlige Bestjermere og Opdragere.

Jeg tvivler alligevel ingenlunde om, at den alkjærlige Fader i Himlen, som retfærdigt og viseligt afveier Alles Raar, og som er Enkers og Faderløses altid vaagne Forsørger, ogsaa vil skaffe Raad i denne Nød, og aabne Menneskers Hjerter til at antage sig de Forladte. To af Præsterne her i Nærheden, Doctor Kalkar og Pastor Gad arbeide i Forening med nogle Damer paa at fremkalde Ahyler i større Stil for nogle af de forladte Børn. I den Hensigt at forebygge den Udbredelse af Cholera hos de Fattige, som Mangel af kraftig Næring foranlediger, har Frøken Rosen med nogle Huusmødre i Lyngbye, understøttet og veiledet af et par agtbare og rige Bønder, forhen Fattigforstandere, indrettet en Bespiisningsanstalt i Lyngbye, som vist vil virke meget gavnligt. Frøken Rosen søger saaledes, i hæderlig Virksomhed, at dulme sin Sorg over Faderens Død. Han kom til Byen til sin Søns Bryllup, tog tilsyneladende vel herfra, var ikke syg underveis, men døde dog i Segeberg af Cholera to Dage efter sin Hjemkomst.

Synes De ikke, kjære Ven! at jeg hellere maatte have ladet Pennen hvile endnu lidt længere, end at underholde Dem med al vor „vaagne Sorg“.

Til Slutning maa jeg dog give Dem den Forsikring, at vi her ere vel, skjøndt Sygdommen har fundet Bei til Lyngbye. Jeg haaber, den tør ikke nærme sig Sorø. Derimod kommer jo nu Jernbanen? Jeg haaber Gud forunder mig engang at rulle hen ad Banen og personligen at kunne bringe Dem — maaskee — en bedre Under-

holdning end den, hvormed idag anbefaler siig til venlig
overbærende Grindring

Deres hjertelig taknemlige

J. C. v. Rosenørn.

50.

Soro d. 8de Aug. 1853.

Kjære Fru Rosenørn!

Det glædede mig ret at see et Livs- og Venfæls-
Tegn fra Dem i denne Bratdødens Tid, og see Deres
funde christelige Beskuelse af denne vistnok for Mange
yderst sørgelige Prøvelsens Tid; jeg mener ikke dem, der
døe, men dem, der leve og maa begrave deres Kjæreste
saa pludselig og sammesteds Alle paa een Gang. For
Mange er vistnok den korte Overgang en Lykke — og
ethvert oprigtigt Philemon- og Baucis-Paar lykønsker jeg
ogsaa, naar de nu følges ad; nogen Alvor vækkes vel
ogsaa, hvor den før slumrede, og Vorherre slipper vist
kun sin asiatiske Dødsengel herhid af vise og kjærlige
Grunde; men den formørker dog uhyggelig denne vor
ellers smukke Sommer. Vi, som have seet saa mange
deilige Sommer, have lettest ved at betragte denne som
den sidste her, medens vi see ud til de tallose endnu
stjønnere, vi have i Sigte. Vorherre gjøre det nu kun
ret lyst og klart i de Sjæle, som ingen Tro og intet
Haab har om Livets store Sammenhæng og Uendelighed!
Jeg holder undertiden en lille Præken for Folk om
Livstraaden, hvis friske jordgrønne Begyndelse vi
holde saa fast paa, som kunde den virkelig bryde eller
slippe i vor Haand, medens den dog er fastknyttet til
den himmelblaa Traad i det uendelige, uoprulkelige Nøgle,

vi har faaet i Haanden ved vor Fødsel og faaet Die paa i vor Daab.

Gud styrke og velsigne Dem og Deres i denne og alle følgende Sommer, af hvilken jordisk eller himmelsk Sol de saa skal belyses! Det samme ønsker jeg vor ædle Dronning! Her ere vi endnu Gud stee Lov friske og freidige.

Deres hjerteligst hengivne Ven
B. S. Ingemann.

51.

Coro d. 1ste Jan. 1854.

Kjæreste Fru Rosenørn!

. . . Ja, Gud give det nye Aar ikke maa ligne det gamle — det var uhyggeligt, hvis det ikke var grueligt — dog det var sagtens fornødent saaledes — store skønne Lysninger saae vi jo ogsaa i dets Mørke. Det var en Krig med den Livsfjende, der kun kan kæmpes imod med aandelige Vaaben, med Gudsfrøgt, Videnskab og moralsk Kraft og — Gud stee Tak! vor tredobbelte Hær — Præster, Læger og „Hjertets stille Heltinder“, blev ikke til Skamme. Jeg vedlægger en Sang, hvori jeg har udtalt min Beskuelse af denne Dødsrig. Den er bleven brugt ved flere Bazarer til forladte Børns Forsørgelse og ved nogle „Takkefester“ for Plagens Dphør i Kirkerne. Saaledes i Liunge; derfor er Psalmemelodien tilføiet i dette Aftryk — skjøndt ikke efter Choralbogen men paa Kæmpevisetonen: „Der stander et Slot i Østerrig“. Jeg holder ellers med Berggreen i, at man ikke skal indføre verdslige Toner i Kirken, og — tilføier jeg — derved tillige gjøre Kirken til Raner af Folkelivets verdslige Eiendom. Mormon=Eværmeriet beklager jeg ogsaa. Det

er et af vor nye Friheds sørgeligste Offre — dog derfor tør jeg ikke ønske nogen Tilbagegang, selv hvor man har gjort Fremstridtene hjælelemlæstende — paa Høiderne er enhver Tilbagerullen dræbende. Jeg haaber „Miraklet i Baghaanden“ skal føre os lykkelig frem. Nu Gud velsigne Fædrelandet med alt hvad det har af Godt og Elskværdigt — navnlig Dem med vor kjære Dronning — og alle Deres! — Jeg er Træet, som ikke bar Frugt og skulde omhugges, men fik Lov at staae et Aar endnu og faae Gjødning — maatte det saa hjælpe!

Deres hjertelig hengivne

B. S. Ingemann.

52.

Soro d. 24de Mai 1854.

Kjæreste Fru Rosenørn!

Gjennem min Forlægger vil De med det Første modtage 2 Exemplarer af min lille „Confirmationsgave“, eet til Dem selv, og eet til vor elskelige Dronning, som jeg beder Dem have den Godhed at overrække hende. Den lille Bog er uagtet dens Titel og Bestemmelse: efterhaanden at komme i Hænderne paa den confirmerede Ungdom — dog langt fra bleven saa folkelig i Tonen og Fremstillingen, som jeg havde ønsket. Den kan snarere betegne de Eldres Tilegnelse af Børnelærdommen og Troeslivet. Jeg har derigjennem udtalt min hele nuværende Bestuelse og Opfattelse af Troen, Bønnen og Sacramenterne, saavel som, i den saakaldte Høstabel, givet et lille Billede af Gudsriget i Folket og det christelige Husliv. Denne Udgave kommer først til den dannede Læseverden, for at Bogen siden, hvis den finder Indgang i Sindet, maaskee i en meget mindre Folkeudgave, i

Virkeligheden kan blive „Følgeblade til Luthers Catechismus“ og gennem Præsterne finde Indgang til de virkelig Confirmerte i den yngre Slægt; hos Flertallet er Confirmationen desværre kun den lovbefalede Indførelse i Verden. Det lille Sangværk har i længere Tid heelt opfyldt mig og klinget i mig baade Nat og Dag. Det var nær blevet min Svanesang; men Vorherre holdt sin Haand over mit Hoved (eller egentlig under det) og tog Stødet fra det vigtigste Organ, medens selv Skulder og Arm bleve ubrudte og nu efterhaanden lader til at blive brugbare igjen*). Den velsignede Lucie har lagt alt Andet tilside, for at gjøre mig dette Svadlidliv til en mild og i mange Maader glædelig Tilstand.

Psalmebogens Revision har jeg endnu Intet hørt om fra Ministeriet, mulig har Orsted, ligesom Mynster, Betæneligheder og stiller Sagen i Bero, og før jeg veed hvad der ønskes foretaget, veed jeg ikke om det er Noget jeg kan eller ønsker at paatage mig. At forandre eller lappe paa Andres Psalmer har jeg hverken Lyst eller Rald til. Roskilde-Conventets Psalmebog kunde man gjerne antage som den er. Det samme Princip maa dog følges, og enhver forskjellig Retning i Kirken maa være tilfreds ved at finde sine Psalmer deri og taale Modpartiets. Med den hele Psalmebog bliver Ingen tilfreds — jeg ikke heller; men naar Revisionen, som jeg troer, kun skal indskrænke sig til at fjerne unødvendige Forandringer i de bedste gamle Psalmer, og beholde hvad der er valgt af de nye, synes Foretagendet mig ikke saa vanskeligt: Hovedsagen er at enhver dansk Christen kan finde deri hvad han søger. Og nu Lev vel! kjære Veninde! De

*) Efter et Fald baglænds ned fra en Stentrappe.

hjerteligste Hilsener ogsaa til Deres Børn fra Lucie og Deres hengivneste

B. S. Ingemann.

53.

Sorgenfri d. 8de Juni 1854.

Ket af Hjertet takker jeg Dem, kjære Statsraad Ingemann, for Deres saa venlige Brev, og for de tilsendte opløftende og skjønne Catechismus=Sange, som jeg dagligen læser ved min Morgen=Andagt. Hendes Majestæt Dronningen har paalagt mig at bringe Dem Hendes Tak for den velkomne Gave. Jeg seer den lille Bog ligge i hendes Arbejdskurv, hvorfra hun vist ofte i Lon-dom tager den frem — hun læser daglig i Luthers Bibel, og ofte i hans Præfener, de digteriske Folgeblade til hans lille Catechismus — vor dyrebareste Børnelærdom — ville slutte sig herligt til denne Dronningens kjæreste Læsning.

Det glæder mig saa inderligt at den virkelig fromme Dronning har denne sikkre Modgift mod al den Gift hun daglig kan indsuge af de mig saa forhadte lange tydske Aviser. Jeg troer Hendes Majestæt betragter det som et Pligtarbejde at læse al den politiske Brøvl. Hun er en varm Beundrer af det frie England, og troer derfor at dets Politik absolut maa have Ket imod det conservative Ruslands. Hun kan ingenlunde dele min Synsmaade, at Keiser Nicolaus strider for den christne Troe, imod Islams Bantroe og Undertrykkelse. At just det Folk som troer sig varmest for Christendom — og den Monark hvis Titel fordem var den Allerchristeligste, skulle slaae sig til Riddere for Korstog imod undertrykte Christne det er mig en sørgelig Gaade, der meer end

noget andet beviser denne Tids Fordærvelse og forvendte Begreber. Hvad vilde Frankerigs hellige Ludvig, og Englands løvemodige Fører af Korsbanneret have sagt til et saadant Frafald! — Desværre ogsaa hos os viser Tidens Forkeerthed sig stærkt i den ulykkelige Sammenblanding af Politik med religiøse Begreber. Har De bemærket af Tirsdags Berlangeren, hvorledes en unævnt Digter i sin falske Begeistring, anraaber Pintsens Hellig Aand at skjænke Grundlovens Berusede — ikke det hellige Ord — men den mægtige Røst, for at deres Konfens kunde lyde vidt ud over Verden. — Gamle Grundtvig har ikke faaet nok af Rigsdagsbrøvl — det gjør mig ondt at han atter skal plette sin Hæder. Ogsaa for vor Ven Professor Rothe gjør det mig ondt at han vil spille Kesterne af sin svage Stemme i den politiske Kamp. Jeg seer han vil stille sig for Aarhus. . . . En særdeles opbyggelig Handling bivaanede jeg med Hds. Majestæt Pintsemandag — vi hørte den nye Biskops*) Ordination og hans fortreffelige Præken. Sikkert vil det paa ham blive opfyldt, hvad Brammer valgte til sin Text i Ordinations-Talen: Herren vil sende Eder Hyrder efter sit Hjerte. Meget har jeg beklaget den uheldige Anledning til Deres og Lucies Udeblivelse fra Charlottenborgs Udstillingen — men jeg har takket Gud inderligen som bevarede Dem fra alvorligere Følger af Faldet. Mit Helbred begynder at rette sig lidt — men jeg plages daglig af en Art Svimmelhed, som ikke tillader mig, længe ad Gangen, at bruge Hovedets Organer. Hjertet er friskt, og med det fulde Hjertes varme Følelse henlever jeg Deres og den kjære Lucies

trofaste taknemlige Veninde

J. C. v. Rosenørn.

*) Martensens.

Kjæreste Fru Rosenørn!

Jeg skulde før have besvaret Deres venlige kjære Brev, Psalmeſangen vedkommende, hvis jeg ikke fra Morgen til Aften havde været som fastbundet til dette Arbeide, og ſiddet begravet i Psalmebøger, ſom jeg ſkulde ſammenholde med hverandre for at tilbageføre de gamle Psalmiſter ſaa tro ſom muligt i deres oprindelige Skikkelse, uden at de dog ſkulde ſtaa for os ſom de Billeder i Kirkerne, man heller ſaae henſlyttede til Muſeerne. Det hiſtoriske og antiqvariske Hensyn bør her nødvendig underordnes Hovedøiemedet — Opbyggeligheden og den kirkelige Anvendelſe. Meget, ſom ved en alt for ſtor Naivitet fremkalder en blot adſpredende antiqvarisk Morſkab, mener jeg man helſt maa opſøge i Litteraturhiſtorien og de fuldſtændig bevarede Original-Udgaver. Men i dette Punkt er det vanſkeligt at komme tilrette med de antiqvariske Rigoriſter.

Dog jeg ſkal ikke plage Dem med alle de Bryderier, jeg har havt med de forſkjellige Partier i Psalmeſagen. Nu vil jeg kun ønske at jeg har fundet den rette Middelvei mellem alle Yderlighederne og kun fastholdt hvad der virkelig kan opbygge. Psalmebogen bliver efter ſit hele uforandrede Anlæg en ny Kingo-Brorſonſk Psalmebog med et tilſtrækkeligt Element af det Beſtaaende for den Deel af Menigheden, der til ſamme har knyttet ſin Børnelærdom, ſamt med en ſaadan Repræſentation af den nyere Psalmedigtning, ſom Psalme-Committeen — uden perſonlig Deeltagelſe af nogen i Sagen intereſſeret Psalmedigter — har fundet paſſende. Salig Mynſter vilde ingen Psalmedigter have med i Psalmeſagen, da enhver ſaadan — ſom han figer — naturligtviis vilde have For-

kjærlighed for sine egne Psalmer (see hans Levnet). Deri giver jeg ham Ret: Enhver maa nødvendig sympathisere med sine egne Følelser; men at han i Anvendelsen af denne Sandhed har havt Uret, føler jeg mig forpligtet til at godtgjøre. Jeg har derfor ikke optaget andre eller flere af mine egne Psalmer, end de, der allerede af Conventet vare optagne. Kan Nutidens Psalmedigtning blive gammel og holde sig levende, faaer den nok ogsaa sin behørig Plads i Kirken; desuden er den sande Kirke jo ogsaa endeel større, end alle de tilsammen af Kalk og Stene, og den har ikke sin Psalmebog i eet Bind.

Jeg er nu færdig med det Hele og indsender idag mit Arbejde til Ministeriet. At man vil lade Sjællands Biskop yttre sig derom finder jeg i sin Orden, og jeg har foreslaaet, at han indleder Psalmebogen i Kirken med en Fortale, som kirkelig Autoritet. Og nu et hjerteligt Levvel, de venligste Hilsener til alle Deres! Jeg forbliver

Deres hengivneste

Jngemann.

55.

Soro d. 17de Sept. 1855.

Kjæreste Veninde!

Gjennem Keigel vil De i disse Dage have modtaget 2 Exemplarer af mit Digt „Tankebreve fra en Ufdød“. Det ene er med Tilskrift til Dem selv og det andet beder jeg Dem have den Venlighed at overrække H. M. Dronningen fra mig med en Yttring af min allerunderdanigste Hengivenhed, som jeg heller vil betro til Deres venlige Mund, end til den kolde Staalpen. Hvorvidt dette Billede af en vildtfaret Lands Vandring gennem en Tomhedens og Ensomhedens Ork til Paradiset i de Dødes

Rige nu vil tiltale de fromme ædle Sjæle, som jeg henstiller det for, vil fornemmelig beroe paa, om de Forestillinger om det Hintsidige, jeg gaaer ud fra og tildeels selv troer at kunne forene med Skriftens Uttringer om Hades, o: det usete Sted, ikke savne den Klarhed og Skjønhed, deres egen Phantasie og fromme Følelse har afbildet hin store Sjæleverden med. Det paradisiske Mellemrige vil De først finde betegnet paa de sidste Blade af Digtet, og Veien til hint Troens Hvileland — maa vist være kort eller lang efter enhver Sjæls Modtagelighed for Freden i Gud og det sande evige Troesliv.

Min Opfattelse af Opstandelseslæren og min Opposition mod alt, hvad der lugter af Liig, i Aandernes Verden, saavel som mod Sjælesøvn og den hedensk-jødiske „Underverden“ vil jagtens ikke finde Medhold hos nogle af mine forresten gode Venner i den Kirke, jeg ogsaa bekjender mig til, men som jeg dog troer der er et Par skumle Kroge i, som høilig trænge til at renses og klares. Det mærkede jeg ved Revisionen af Kirkepsalmebogen, hvori jeg naturligtviis ikke var berettiget til at røre ved hvad der endnu gjælder som dogmatisk og kirkeligt. Hvad der var mig piinligt at maatte lade staae i Psalmebogen (navnlig i de ellers smukke Psalmer om Død og Opstandelse) har jeg netop i dette Digt benyttet Digtningens Frihed til at udtale mig om, ligesom jeg i min Confirmationsgave allerede havde hentydet dertil i Sangen om Legemets Opstandelse og det evige Liv.

De, som begejstret seer opad efter de kjære Dødes Sjæle, og kun føler Dem frit opløstet til den almægtige Himlens og Jordens Skaber ved det aandelige Opadsblik, De vil neppe med Lindberg og Mahwahlen holde fast paa den underjordiske Sjæleverden og paa Kjødets materiel-physiske Opvækkelse af de jordiske Kirkegaarde,

medens Dogmet om Personlighedens og Organisationens Fornøjelse i en høiere aandelig Begemlighed er og bliver os af den høieste Betydning og Vigtighed. At Christus er Verdens Frelser (ikke blot Jordens og Menneskenes) og at selv Dæmonerne (de faldne Engle) og de fortabte Sjæle endnu ikke ere fordømte, men kunne føres til Frelse før Dommens og den endelige Afgjørelses Dag er ligeledes en Mening, som De maatte vil finde forenelig med Skriftens Være og uadskillelig fra Forestillingen om Guds Barmhjertighed.

Det Kjæteri, som man kalder Apokatastasis er jeg saaledes noget tilbøielig til; men jeg anseer det for christeligt med Hensyn paa den meget yndede evige Forbømmelse at holde sin egen Dom tilbage og henstille det store Spørgsmaal til den eneste og evige Dommers Barmhjertighed. I dette Kapitel vil Grundtvig og hans Skole neppe blive enig med mig. Grundtvig selv er ellers meget bedre at komme til Rette med, end Grundtvigianerne, at sige, naar Ingen af dem ere tilstede og ved Deres ubetingede Ja og Amen opløfter ham paa Profetstolen.

De kjærligste Hilsener til Dem og Deres Datter fra Lucie og Deres

hjerteligt hengivne

B. S. Ingemann.

56.

Sorgenfri d. 21de Octbr. 1855.

Det maa forekomme Dem heel besynderligt, kjære Etatsraad Ingemann, at jeg i saa lang Tid har tilbageholdt Dem min Tak for Deres smukke Digt, og for Deres venstabelige Brev — og jeg maa derfor begynde med at

fige Dem at jeg i fire Uger har været syg. Vel ikke andet end Forkjølelse, men dog i Begyndelsen saa betagende, at jeg torde virkelig ikke læse om Mellemtilstanden, af Frygt for at jeg kunde være nær ved at gjøre personligt Bekjendtskab med samme — skjøndt De veed nok jeg troer ikke derpaa.

En Nat drømte jeg noget meget forvirret, jeg saae min Hjerne og saae den voxe og udvides — den forekom mig brun og blød — paa engang saae jeg deri med ganske fiin Guldskrift den lille Bøn, som jeg engang forfattede ved Harpens Toner til en Aftenhymne-Melodie — jeg troer jeg har engang meddeelt Lucie den. Den lyder saaledes:

O Fader see ned
 Til mig med Din Fred!
 Og naar paa Dit Kald
 Henvandre jeg skal,
 Din Engel mig send —
 Som bære mig trygt
 O Fader! did hen,
 Hvor fri for al Frygt
 Jeg skuer Havn
 I Frelserens Havn!
 Lovpriser Dit Navn
 I jublende Engles Chor!

Denne Tanke der saa ganske stemmer med Slutningen af Deres 50de Høimesse Psalme:

„Frelser, Du gjør Afmagt stærk;
 Kalder Du til større Bærk
 Glad jeg Svagheds Tid forlader,
 Følger Dig til Kraftens Fader.“

den bragte igjen Ro i mine Feberdrømme. Og saa vaagen er den min Trøst og min faste Støtte, naar den dunkle

Overgangs mystiske Kædsel truer at overvælde den svage physiske Natur.

De maa dog ikke forstaae mig saaledes, kjære Ven, at fordi jeg ikke selv kan fatte Troe til Deres poetiske Mellemtilstand, jeg derfor ikke skulde kunne paastjønne Digtets Værd — som Digt. Jeg har læst det med megen Interesse; ligeledes min Datter. Hun fandt stor Behag i den mesterlige Kunst hvormed De har fremstillet Rummet, som et tomt og dog befolket Rum, hvor man hverken kunde troe sig paa Jorden eller i Himmelen. Hendes Majestæt Dronningen har med stor Deeltagelse ladet sig forelæse Deres Tankebreve. Jeg skulde overbringe Dem Hendes Tak for Tilsendelsen. Hos hende fandt især den Forestilling megen Indgang, at Tanken efter Sjælens Adskillelse fra Legemet, skal gaae tilbage og ligesom opsoge sine gamle Veie og Afveie. Dronningen nærer ellers, i sin christelige Troe, endnu fastere end jeg, den Overbeviisning, at der ikke vil blive Sjælen afkrævet Regnskab, hverken for Ord eller Handlinger, naar vi grundigen have tilegnet os Jesu Christi frelsende Forsoning. Denne Tro kan, efter min Mening, bane Veie for en færdærvelig Tryghed: men jeg haaber at Dronningen i sit troende Hjertes Ustyld, vil kunne bære den ustraffet. Hendes Majestæt beskjæftiger sig, siden Pastor Ibsens Død, med det Ønske at faae en Sjælesørger, efter sit Hjerte, til Lyngbye. Pastor Rørdam i Mehren er hendes meget agtede Ven; det skulde glæde mig at Dronningen maatte see sit Ønske opfyldt, dersom Rørdam, saa nær ved Politikens Brændpunkt, maatte holde sig udenfor dens for-dærvende Indflydelse.

Vor gode fredelige Arveprinds er kommet ubevidst, midt ind i dens Virvar. Han har slet ikke havt til Hensigt at forstyrre Forfatningsloven i dens Gang, og jeg

er forviſſet han vil ikke hindre en Lovlig Friheds Ud-
vikling naar han bliver Konge; han har kun villet bevare
ſig ſin naturlige Thronfølgeret ukræntet. Man kunde
have taget den Sag langt roligere — men Sagen er at
den overmægtige Scheel har troet ganſke at kunne overſee
Brindsen, han og det onde Princip ved Thronen har
derfor villet hævne ſig, da man ikke kunde tvinge Brindsen
og Brindsesſen til Alt hvad man vilde ſætte igjennem.
Danmark gjennemgaaer en ſørgelig Crifis — Gud ſende
os ſin Biſtand! hvor ofte har Han ikke gjort det! Han
alene kan afvende Følgerne af det meget demoraliferende
der nu gjør ſig gjeldende. De kjender dog det ſmutte
portugifiſke Ordſprog: Gud ſkriver lige paa de ſkjæve
Linier.

Gjerne vilde jeg ogſaa have ſkrevet til Deres dyre-
bare Lucie i Dag — men mit ſvækkede Hoved værter nu
ſtærkt. Med det første ſtal jeg ſende hende min hjertelige
Tak for kjært Brev. Imidlertid anbefaler jeg hende og
Dem, min Datter og mig til venſtabelig Grindring. Altid
med hjertelig Høiagtelse

Deres hengivne
J. C. v. Roſenørn.

57.

Sors d. 24de Octbr 1855.

Kjærefte Fru Roſenørn!

Den lange haardnakkede Forkjølelse haabe vi nu De
har faaet Bugt med, og at vi med Guds Hjælp endnu
med taaleligt Helbred og friſt Sind ret ofte ſtulle ſees
og verle venlige Ord ſammen paa denne Side det ſtore
Mellemrige. Naar De ſiger, at De ikke troer paa en
Mellemtilſtand, mener De vel derved kun den mørke

eller taagede Skyggeside af den første hinsidige Tilværelse, hvoraf Paradiset kun staaer for Dem, som det sande forjættede Land; men selv dette Paradis, hvor Herren selv lovede den troende Røver at være med ham — og hvor vi i Jesu eget Hadesbillede om den rige Mand see Lazarus i Troens Hvileland („Abrahams Skjød“) — hører jo med til det Sjælenes Mellemtilstandsrig, som nødvendig maa være til og vedvare til Dagens Ende — til den sidste store Forklarelsens Dag, naar Gud er „Alt i Alle“. For de Sjæle, der uden Tro forlade Jorden og for dem der forlod den før Kristus blev Menneſte, maa der jo ligeſaa nødvendig være en Overgangstilstand, hvori de kan optages blandt de Troende, inden den retfærdige Dommer vil og kan dømme deres Villie og Stræben — og heri synes mig ligger Nødvendigheden baade i en bælgmørk og en ſkyggeagtig Sphære paa Veien til det Paradis, hvor selv de frelste Sjæle gjennem en efter vor Maaleſtok viſt uendelig Udviklings-Sphære ſkal nærme ſig til Forklarelsens Paradis (hvad Skriften kalder Himmerige, Guds Paradis, Herlighedens Rige). See ſaaledes mener jeg vi nødes til at troe hvad der er nødvendig Forudſætning for og Følge af Det, der allertleſt er os aabenbaret.

Dog hvorledes vi end tænke os Overgangen have vi Gud ſtee Lov, hvad De ſaa ſmukt drømte, Forviſningen om det evige Liv i Gud — Livet i Faderen og ved Sønnen og Anden indſtrevet i vore Sjæle.

At De venlig følger Digteren, ſelv hvor De tænker Dem de Sphærer, han gjennemfarer, ganſte anderledes, ſkjønner jeg paa. Jeg paastjønner ligeledes den Deeltagelse hvormed vor kjære fromme Dronning har ladet ſig Digtet forelæſe. Hendes Anſtuelfe af Dommen og Regnſtabet for de Troende har viſt ſin Hjemmel i Soh.

Ev. G. 5 B. 24. Dertil har jeg ogsaa hentydet i min Confirimationsgave, p. 45. Kun Trygheden i en død Tro er farlig, men vist ikke i en levende, og i Guds Fred er der jo ingen Fare. Jeg holder saaledes med Dronningen.

De sidste politiske Bevægelser, navnlig Arveprindsens Bægning ved Underkriften forstaaer jeg ikke Grunden til.

I alt Fald ønsker og haaber jeg med Dem at Portugisernes Mundheld vil blive os ligesaa klart, som det er sandt: at „Gud skriver lige paa de skjæve Linier“.

Venligt Hilsen til Deres elskværdige Børn som til Dem selv fra Deres hengivneste

B. S. Ingemann.

58.

Cors d. 2den Jan. 1856.

Kjære trofaste Veninde!

Lad mig gjøre Lucies Ord*) til mine, idet jeg med fuldt Hjerte takker Dem baade for det sidste og mange foregaaende Aar og ønsker Dem Lykke og Velsignelse til alle tilkommende! ja visseelig! jeg gjemmer ogsaa en rig Skat af venlige Ord og skønne, ædle Tanker, som jeg

*) Fru Ingemann havde sluttet sit Brev saaledes: „Ja hvor der kan ligge meget deiligt i Erindringer! Dante siger, at naar vi fra Skiersiden kommer ind i Paradis, skal vi drikke af to Floder, Forglemmelse af al Brøde af den eene og Erindring om Dyder af den anden, jeg vil sige Erindring om al Kjærlighed der er vilst os, om hvert hjærligt Blik der er skjænket os, eller som vi har seet er faldet paa en anden; disse Erindringer er Skatte, som jeg er vis paa jeg vil medtage, og som jeg troer vil blive endnu rigere og klarere end de nu staaer for mig. Hvor stoer en Deel af disse Skatte jeg har at takke Dig for, det veed Du selv, Du kiære Sjel! Gud velsigne og bevare Dig og Dine Kiære i dette nye Aar! og altid!“

taffer Dem for og som tidt dukke op for mig, naar jeg staaer for Deres kjære Billede ved vor Havestuedør og lader mit Blik glide fra Dem udover Sø og Skov og tilbage til Dem igjen med Erindringer om den Tid, da De saa gjerne vilde være min Veilederinde paa den store ophøiede Stjernehimmel. Den lille Sommerfugl, De gav mig (til at vifte Støvet af Digterpennen med Psychevingen) ligger endnu paa mit Bord, og hvad der i al den Tid udstrømmede reent gjennem Pennen fra Aand og Hjerte har De kjærlig modtaget og bevaret. Ikke engang med min „Afdøde“ gjør jeg en Undtagelse; thi vilde De end Intet vide af hans Skygge-Mellemtilstand, som Dem og Deres Aand uvedkommende, saa er jeg dog vis paa, De har fulgt hans endelig klarede Blik udover Bildfarelsens Skyggeverden til „Troens Hvileland“, det Paradis, hvor alle Guds Børn skulle mødes i Kjærlighed og Fred og hvor Guds billedet i vore Sjæle stal udvikles til Forklarelsens store Morgen. Der glæder jeg mig engang til at møde Dem — og vil Gud, endnu mænggang her. Gud velsigne Dem og Deres!

Deres hjertelig hengivne

B. S. Ingemann.

59.

Sorø d. 2den Jan. 1857.

Kjære høitelskede Veninde!

Lad mig ogsaa takke Dem ret hjertelig for det os saa kjære Nytaarsaftensbesøg, som vi allerede iforveien glædede os til og som altid saa venligt bringer os de gamle Dage i Sorø ihu, naar jeg fulgte Dem hjem og fik Underviisning i den store Stjernebog. Digtet om „Stjernehimlens Symbolik“, som saaledes udsprang af

Deres og Deres Broders Henpegen paa Ophiochus*), har jeg just fornødig haft Fornøielse af; af og til træffer jeg dog paa en Stjernetiger, som med Barme og Deeltagelse gaaer ind derpaa. Forresten gaaer det vel dermed som med Alt hvad der hos mig er Symbolik ligesom „de jorte Riddere“ til „Guldæblet“. Det udadvendte haandgribelige Menneskeliv holder man kun af i Almindelighed. Siden jeg var i Hades med min „Afdøde“, er det gaaet mig som den bortførte Proserpina, da hun havde nydt Granatæblekjerner hos Pluto. Jeg kan ikke ret komme tilbage fra det store Rige, hvor dog igunden den hele Menneskeslægt kun findes, medens den her farer i Generationer forbi, som Rejsende paa Veien til Banegaarden. Jo kortere et Stykke Vi man har tilbage til det store Banetog, vi skal med, jo vigtigere synes mig Fremadskikket med Vorherres Lys for Die, og jo mindre synes mig Alt hvad der ligger bag ved os, selv om man — med en underlig almindelig Skuffelse — kalder dets Indhold Menneskeslægtens Historie, medens det kun er dens Fortale og vor første Barndomshistorie.

Har De læst Biskop Lautrup's efterladte Skrift om „Erindring Gjenkjendelse og Gjenforening efter Døden“. Jeg er enig med ham i Hovedsagen. Hans Fremstilling har mig dog for meget Prædikeform, jeg holder meer af Betragtningen, naar den ligesom under søger og godtgjør. Han antager med Føie øiebliklig fornyet selvudviklet Organisation og fortjat Udvikling, men stjælnet ikke heller skarpt mellem Overgangstiden til Fuldendelsen — og den rette Fuldendelsens Ewigheid selv. Det løber i Gæt for ham, som næsten for alle vore Præster siden Refor-

*) Et Stjernebillede, ogsaa kaldet Serpentarius, Slangeholderen eller Slangebærereren.

mationen. — Nu et ret lykfsaligt Nytaar og venligt Hilsen til alle Deres! Bestendig Deres hengivneſte

B. S. Ingemann.

60.

Sorgenfri d. 27de Mai 1857.

Kjære Statsraad Ingemann!

I Aar, mindre heldig end ifjor, kan jeg ikke personlig bringe Dem mine bedste Dnster i Anledning af den 28des frydelige Gjentomst. De ville derfor tillade mig at sende disse fattige Linier der skulle repræsenterer min Datter og mig hos Dem, og sige Dem hvor inderligen vi bede til Gud, at Han vilde bevare Dem Sundhed og Livlighed i de kommende Aar, og Deres dyrebare Lucies Helbred og skjønne Tilfredshed. Med sand Glæde gjemmer jeg Billedet af Dem Begge, som jeg saae Dem sidst i Kjøbenhavn: ved at see Lucie ved Afskeden, staae der i Vinduet, saa kjærlig og elstelig, forekom det mig at Aarene aldeles ingen Magt havde udøvet over hendes Udseende. Flere end jeg have fundet hende saa smuk — jeg kan nok sige Dem det, selv vilde hun maaskee smile lidt vantroende. Vor Ven Andersen httrede just nylig samme Mening: ogsaa han maa som jeg, nøies med Pennens Hjælp for at bringe Dem sine gode Duster. Han vilde igaar begive sig til sin Ven, Charles Dickens, der ventede ham paa sit Landsted ved Themsens Bredder, med sin Kone og 8 Børn. Skade at Andersen ikke kan forelæse sin Roman for den Forsamling af engelske Venner. Vel er Bogen oversat, men Digteren kan ikke forelæse det engelske, ligesaa lidt som Dickens kan forstaae det danske.

. . . Lucie har vist med Glæde inddruffet den [indtraadte] sydlige Luftning? mig bedøvede den næsten, men

jeg vogtede mig vel for at klage. Med Tilfredshed gjorde jeg den Erfaring at jeg, i min kjære Dronnings Følge, kunde gjennemkrydse den ny smykkede Dyrehave i alle Retninger, uden at Bevægelsen skadede mig.

Maaskee tør jeg derefter haabe, engang i Sommer at befare Sjællands Jernbane og gjøre Holdt ved dens yndigste Station.

I dette Haab anbefaler sig Dem og Lucie til vedvarende venstabelig Thukommelse min Stine, og Deres Begges tro taknemlige gamle Veninde

S. C. v. Rosenørn.

61.

Cors d. 3die Jan. 1858.

Kjære trofaste Veninde!

Det kjære Nytaarsaften-Brev udeblev heller ikke i Thorsdags. Vi greb det som altid med Glæde; men vor Glæde blandedes med Bemod, medens vi dobbelt paastjønnede den kjærlige Opoffrelse af de endnu svage Reconvalescent-Kræfter, hvormed det var skrevet. Gud ske Lov, at Sygdommen dog nu forjaavidt er forbundet! Vi vidste Intet derom! Gid vi nu snart maae høre eller læse, at De er fuldkommen ved Kræfter igjen, og glæder Dem med os over det nye Aar, der atter oprinder for os paa denne Planet! Er Paradiset paa den anden Side end tusinde Gange saa deiligt, og forsthyres Freden der end hverken af Politik eller Pengekrijer og alle de Skygger der med vore Atmosphære-Skyer fare hen over vor lille Planet — Guds Rige kan dog, Gud ske evig Tak, være her som hist, baade i os og udenom os, hvor hans Navn lovprises og hans Engle har sjunget „Fred paa Jorden og i Menneskene en Velbehagelighed!“

Vi glæde os nu til at see Dem og Deres kjærlige Sjæl i de kjære velbekjendte Legems=Dine igjen, naar Skoven grønnes og Lærken hvirvler sig i Sky. Det store herlige Firmament, vi alt her kan see over os, og som De saa ofte har peget op paa og viist mig Bei paa i de store Billeder, der blev mig til Vandeverdenens evige Symbolik — den store Billedskrift vilde jeg saa gjerne læse med Dem igjen i vore stille, stjernerklare Winteraftner. So ældre jeg bliver jo klarere synes mig straalers Guds evige Tanker ned til os fra hans Himmel, og selv Mysteriet i det aabenbarede Ord synes mig at klare sig.

Bed Psalmebogs=Revisjonen kom jeg til at sige hvad jeg savnede i vor Afspeiling af den store evige Kirke i vore Kapeller — og der var Meget, vi skulde tale om sammen endnu i denne Verden, hvis vi som i gamle Dage saaes jævnlig. Dog det komme som Vorherre vil med alt Timeligt og Endeligt — det kommer visseelig ogsaa som han vil med det Evige og Uendelige, og der raader ene den Kjærlighed, der overgaaer al Forstand. Gud velsigne og bevare fremdeles Dem og alle Deres Kjære! Tak for Venstabet i de mange Aar! Lad det ikke alene vedblive baade her og hist, men vore i altid klarere og skjønnere Lys til Dagens Ende!

Vor elskværdige Dronning glæder sig vist ogsaa med os over Deres Helbredelse. Gud give ogsaa hende Sjælefred og Glæde alle Dage!

Hils Deres Børn paa det Hjerteligste. Deres inderlig hengivne

B. S. Ingemann.

Sorgenfri d. 27de Mai 1858.

Kjære Conferentsraad Ingemann!

Det er kun faa Timers Kjørsel herfra til Deres idylliske Hjem, og dog kan jeg ikke overkomme disse faa Timers Bevægelse og Uro. Hvor langt hellere bragte jeg Dem ikke imorgen personlig mine bedste Ønsker i Anledning af Deres nye Aarskifte, der nu bringer Dem ind i det 70de Aar. Jeg frafalder ingenlunde min gamle Baastand, at Aarenes voxende Tal ikke forringe vort indre Menneſtes Værd, hvor man, ledsaget af Guds Aands Bistand, har stræbt at bygge derpaa; aandig talt kan jeg altsaa lykønske Dem kjære høitelskede Ven, til hvert Aar De lægger til Deres Alder. En anden Sag er det med Legemskraften — at den aftager føler Ingen mere end jeg. Men saa skal det jo være: vor Herre siger, Sædefornet nedlægges i Jorden og henvisner, at det nye Liv frodigere kan udvikle sig. Gud være lovet for denne glædelige Udſigt — opad, ikke nedad! Jeg ynder ikke den nye Lære, som Blædel nu stræber at fremdrage af de gamle Skrifers, efter hans Mening, rette Forstaaelse.

Vor Herre Christus gif ned i Underverdenen, at frelse der de bundne Sjæle det troer jeg, og det er en herlig Tanke. Men ligesaa vist troer jeg, at hvem Frelseren alt her over Jorden, har søgt at drage til sig, den tør haabe, efter hans eget velsignede Løfte, at være blandt dem, som han vil drage til sig didop i Lysets og Herlighedens forklarede Egne; hvor Alt er Fred og Glæde og Kjærlighed!

Didhen stræbe vore Tanker, saa ændser man ikke Legemets Aftagelse. Til saadanne Tanker lede ogsaa Deres sidste skønne Digte, som min Datter og jeg hørte med saa megen Glæde. Ikke sandt, De lader dem dog

komme i Trykken — og snart? — ellers kunde det jo være at jeg ikke fik dem at see. — Aldeles vil jeg ikke opgive Haabet, at jeg maaskee endnu i Sommerens Løb, kunde høre Dem Selv forelæse i Sorø, hvad Selfabeligheds Udspredeiserne i Kjøbenhavn ikke vilde tillade mig at maatte høre til Enden. — Det glæder mig at De beskæftiger Deres Tanker med en ny Digtning — og den vil ikke lede os ned i Underverdenen? Hvor er dog Jordens ydre Dække skjønt i dette Dieblit — Foraaret har altid et nyt Tryllerie for Diet — og hos Dem har det vel ogsaa Jaa for Dret. Her have vi desværre ingen Rattergale. Nu vil jeg ret ønske at Luften imorgen vil afkaste den sidste Rest af Winterherredømmet, saa De og Deres kjære Lucie med Glæde kan bevæge Dem i den blomsterrige Have, uden Frygt for Hoste, Tandpine og alle disse legemlige Plager, der uvilkaarligen neddrage Sindet, naar det helst ønskede at hæve sig ret frit.

Gud skjænte Dem Begge Helbred og Glæde i det nye Aar. Saa ønsker med mig min Datter, der anbefaler sig med mig til Deres venlige Ihukommelse, altid henlevende i taknemlig Hengivenhed.

Deres trofaste Veninde

Christiane v. Rosenørn.

63.

Soro d. 31de Mai 1858.

Kjære trofaste Veninde!

Hjerteligst Tak for Tankebesøget d. 28de! Det havde vistnok været glædeligt for os at see Dem personlig den smukke Vaardag; men paa enhver anden Vaar- eller Sommerdag vil vi dog altid have Dem mere for os selv, og langt bedre kunne meddele os for hinanden. Jeg

sætter megen Priis paa at være fød, som Betingelsen for at blive gjensfød, men Dagen kommer det ikke an paa. Med Gjensfødselen kommer heller Ingen stort videre her end til Begyndelsen og saavel aandelig som aandeliglegemlig forstaaer jeg Ordene til Nicodemus, nemlig saavel med Hensyn paa Omvendelse og Tro i dette Jordliv, som med Hensyn paa Afslæggelsen af Kjødets og hvad deraf er født og Sførelsen af det hele nye Menneſte paa det næste Livsstadium, som Vorherre selv har viist os Veien til gennem den jordiske Død. Al Gudsaaenbaring saavel for Jordbeboere som henfarne Sjæle er jo med Hensyn paa Guds evige Høihed „Nedfart“. Kirkefædrenes Opfattelse af dette høist vigtige Skriftord, med Bibeholdelse af den hedenstjødiske „Underverden“ à la Niels Klim, har vort jordiske Kirkekapel vistnok endnu holdt fast ved; men den Taage vil nok, med Guds Hjælp, ogsaa forsvinde, naar man rigtig faaer Dinene op for Aandens store Vink i hint Ord.

Retop herpaa gaaer for en stor Deel ogsaa de smaa Digte ud, jeg meddeelte Dem nogle af: Den hele Cyclus „Blif paa det Første og det Sidste“ savner endnu nogle uundværlige Led, som jeg i Sommerens Løb tænker at tilføie. Maaskee kunne de da udkomme til Julen; men forfjættret bliver jeg da sagtens paa mine sidste Dage selv af dem, der ellers ere mine gode og kjære Venner.

Det stulde glæde mig, kunde jeg læse det fuldstændigt for Dem her i No. Det Hele bliver dog i Omfang kun en 3—4 Ark.

Nogen større Digtning har jeg endnu ikke i Værf. Først maa jeg have udtalt hvad der siden Psalme-Revisionen har ligget mig paa Hjertet, med Hensyn paa et Par mørke og uhyggelige Krøge i vor Kirke, som hverken Reformatorerne eller Psalmedigterne har bragt Lys i. . .

Vi var begge dygtig trætte efter Kjøbenhavns-Dm-
tumlingen. Nu samle vi Kræfter igjen af den friske
Baarlust. Gud velsigne og bevare Dem og Deres!
Bevar fremdeles i kjærlig Erindring os Gamle her.
Deres hjerteligst hengivne

B. S. Ingemann.

64.

Soro d. 3die Jan. 1859.

Kjære trofaste Veninde!

Nytaarsaften bragte os atter det kjære Tankebesøg,
som nu i saa mange Aar har været vor glædelige Er-
statning for det vistnok endnu glædeligere personlige Aften-
besøg i de forrige Dage. Hvergang Brevet den Dag
kommer, modtages det med Taknemlighedens og Erin-
dringens Glæde og med Haabet om at mødes med Dem
til Foraaret. Gud skee Lov, at De dennegang, uagtet
et Aars større Bægt, dog føler Dem friskere og kraftigere,
end forrige Vinter! Derover glæder sig vist ogsaa den
kjære elskværdige Dronning, og denne Glæde hører til
den „Fremtids-Velsignelse“, vi ønske hende, som os selv.
Ogsaa for Deres kjærlige Børns Skyld og for Deres
Kjærlighed til Børnene vil Vorherre maaste opfylde vore
Ønsker og lægge Dage til Deres Dage, med samme
aandelige Kraft, som nu og med saa megen Legemskraft,
som behøves.

En saadan Fremtid, som den, vor gamle kjære
Sibbern*) troer skal oprinde for den 9de Generation
efter vor Tid her paa Jorden — den hører hen til „den
nye Himmel og Jord, hvor Retfærdighed boer“, og den

*) I Skriftet „Meddelelser af Indholdet af et Skrift fra Aaret 2135“.

skulde han seet ud til over Timeligheden, blandt de virkelig fødte og gjenfødte Menneskesjæle, som vi gaae hen til, og som de ufødte Generationer omtrent vil have samme Wei til gjennem en syndig Verden, som alle dens Forgjængere. Han har — saavidt jeg kan see af det første store Hæfte — vendt Blikket efter det Rige, hvor der skal være een Hjord og een Hyrde, til Jorden istedetfor til Himlen. Det er hele Feilen. Hvad der er urimeligt og umuligt for hvilkenfomhelst Slægt paa Jorden, bliver først muligt og virkelig for den i Gudsriget forenede og gjennem Jordlivet og alle følgende Tilværelsens Stadier luttrede og udviklede Menneskeslægt. Sibbern har forverlet Begyndelsen med Enden. Her er jo alle ogsaa de kommende Slægters Liv Begyndelse — den høiere Udvikling og Fuldendelse maa jo søges hos de Sjæle, der ere udover denne første Bevidstheds-Tilværelse. Et saakaldet Tusindaarsrige paa Jorden anseer jeg (med Luther) for en stor Bildfarelse at antage. Et saadant vilde jo ikke omfatte den forudgangne 6000 Aars Menneskeslægt men kun $\frac{1}{180}$ af de tilblevne Sjæle, og med Synden maatte jo ogsaa Døden ophøre. Dog nok om denne bagvendte Idee, som synes mig ligesaa trættende fremstillet, som usandsynlig. Andersens „De Vises Steen“ er, skjøndt Allegorie, udført med Liv og Phantasie. Stenens Navn og Elementer finder han og lader Pagtens Bue pege ud over Jorden efter dens Verden. Lucie har ogsaa hørt ham læse dette Eventyr med megen Fornøielse.

Bevar fremdeles den gamle Sympathie, som De bevarer Venkabet med Deres inderlig hengivne

B. S. Ingemann.

C. A. REITZELS FORLAG.

THOMAS FRIS'S HISTORIE.

FORTÆLLING

AF

SOPHUS SCHANDORPH.

2 Dele. Pris 8 Kr. Smukt indb. 9 Kr. 50 Øre.

FOLKELIGE MÆND.

KOMEDIE I FEM AKTER.

Pris 2 Kr. 75 Øre.

BREVVEKSLING

MELLEM

B. S. INGEMANN OG J. C. v. ROSENØRN.

VED

V. HEISE.

Pris 1 Kr. 50 Øre.

C. A. REITZELS FORLAG.

MARK TWAIN'S
SKILDRINGER OG SKITSER.

OVERSATTE

AF

ROBERT WATT.

Tredie Udgave.

Udkommer i 10 Hefter à 1 Kr., 1ste og 2det Hefte ere udkomne.

SMÅTING,

STUDIER OG FORTÆLLINGER

AF

KRISTIAN GLØERSEN.

Pris 2 Kr. 25 Øre. Smukt indb. 3 Kr. 50 Øre.

FRA MIT FRILUFTSLIV.

SKILDRINGER FRA JAGTEN OG NATUREN

AF

KRISTIAN GLØERSEN.

Pris 1 Kr. 60 Øre. Smukt indb. 2 Kr. 85 Øre.

DIS-Danmark

1 0 5 6 3 6